

INFORMATIVNO-POLITIČKI TIJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

DISCO VEČER U KOLU

BROJ
666

Subotica, 22. siječnja 2016. Cijena 50 dinara

CENTRALIZACIJA NA DJELU

ZDRAVSTVO-NEDOSTATAK
KADROVA I NOVCA

RED ZA KINO KARTE

INTERVJU
SLOBODAN BELJANSKI

Izbori u Srbiji
**NOVI CIKLUS
OBEĆANJA**

Ključne reči

TRAŽI

ILI

Brzo, **besplatno**
& jednostavnoPOSTAVI
NOV OGLASProbajte
naš novi
sajt!

www.svastara.rs

Nekretnine

Vozila

Elektronika

Poslovi

Kuća i bašta

Poljoprivreda

Industrijske
mašine, oprema

Usluge

Mama i beba

Kućni ljubimci

Igračke

Knjige, školski
pribor

Sport i hobi

Moda i odeća

Lični kontakti

Razno

Zdravlje i medicina

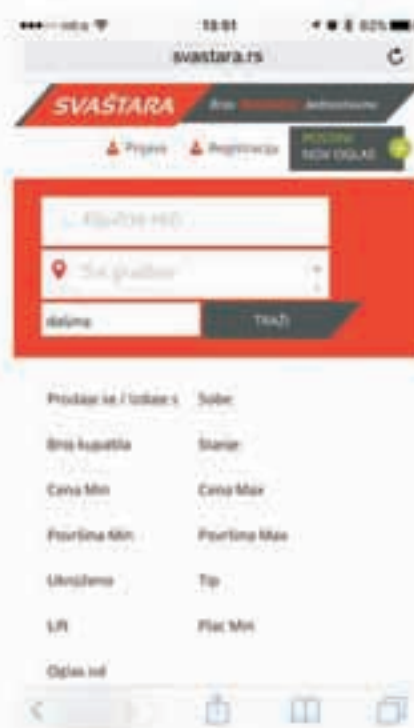
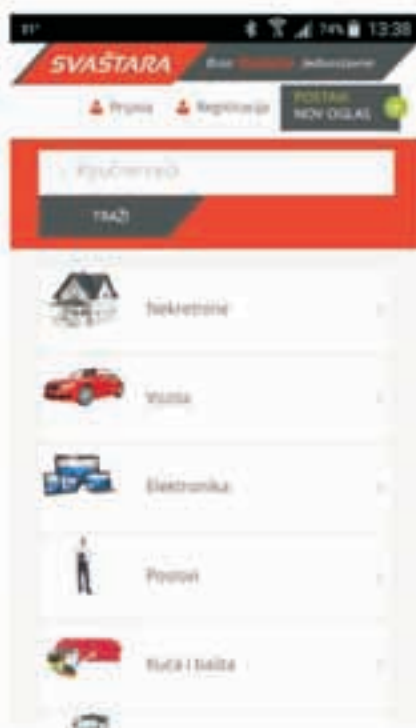
Biznis

Muzika - Filmovi

Besplatno

SADRŽAJ

AKTUALNO

6

Odgovor povjerenika Hahna eurozastupniku
Plenkoviću
**OBVEZE SRBIJE GLEDE OBRAZOVANJA
NA HRVATSKOM JEZIKU**

INTERVJU

12-13

Dr. Slobodan Beljanski, odvjetnik
**PRAVOSUĐE U LOŠEM STANJU,
KORUPCIJA RASPROSTRANJENA**

RAZGOVOR POVODOM

21

Razgovor povodom polaganja državne mature
u Hrvatskoj
**JASNA VOJNIĆ, DOPREDSJEDNICA
ODBORA ZA OBRAZOVANJE HNV-A**

ŠIROM VOJVODINE

26-27

Običaj koji blijedi
DJEVOJAČKA SPREMA

KULTURA

33

Promocija *Nove riječi* u Monoštoru
JEZIK KAO OSOBENOST NARODA

SPORT

54-55

Josip Ivkić, šahist
ČAROLIJA NA 64 POLJA

Naslovnica: Z. Sarić, N. Sudarević

AKCIJA!

5G

internet

već od

649 din

KARAĐORĐEV PUT 2.
SUBOTICA
TEL:024/555765
WWW.TIPPNET.RS

Politički manevri

Što će donijeti odluka da se održe prijevremeni republički izbori Srbiji, pitanje je koje se ovih dana uveliko razmatra u medijima, domaćim i stranim. Gledajući izvana i iz aspekta interesa vladajuće Srpske napredne stranke odluka je donesena iz čisto pragmatičnih razloga u situaciji kada se današnja oporba, umjesto da očisti svoje redove i time ojača kako je obećala, rascjepkala na niz malih stranaka i lidera. Pravi je to trenutak za vladajuću stranku da se mandat potvrdi i eventualno ojača, a »mangupi u vlastitim redovima« dovedu u red. U takvoj situaciji mnogim glasačima nekada moćne Demokratske stranke se nameće pitanje – za koga glasovati, pa nerijetko čujemo od njih da neće niti izaći na izbore. Za SNS dobro, a za demokraciju loše.

S druge strane od lidera SNS-a i sadašnjeg premijera čujemo kako ih nije vodio stranački interes, nego interes Srbije, a to je da se dobije dodatno vrijeme i smanji otpor prema reformama koje su započete, jer za sada osim tzv. bolnih rezova, smanjivanja plaća i mirovina, zabrana zapošljavanja u javnom sektoru i najave otpuštanja one nisu donijele bolji život većini građana. Što li nas čeka za godinu-dvije, ako su ovi izbori bili nužni? Znači li to da se, ukoliko se nije moglo sačekati s redovitim terminom za izbore za dvije godine, ekonomska situacija neće poboljšati, pa su ovi izbori preventivne prirode – za trenutno najjaču i vladajuću stranku.

Prema mišljenju pojedinih analitičara odluka da se održe prijevremeni izbori može skrenuti pažnju s ključnih pitanja, privremeno usporiti europske integracije, ali i poslati poruku da postoji tendencija jačanja autoritarizma u zemlji. Čuju se, međutim i ojene da se proces pridruživanja i reforme neće usporiti, ako izborni proces i formiranje Vlade nakon toga bude obavljen u kratkim rokovima.

Pojedini mediji podsjećaju i kako raspisivanje izvanrednih izbora »ovisno o trenutačnoj situaciji« nije ništa novo u Srbiji i da su takve manevre koristile i prethodne stranke na vlasti. Naime, najavljeni izbori bit će jedanaesti od uspostavljanja višestranačkog sustava u Srbiji 1990. godine i peti izvanredni od demokratskih promjena 2000. godine. To će biti i treći parlamentarni izbori za nešto manje od četiri godine.

A što će to značiti za nacionalne manjine i manjinske stranke? Snažnije manjinske stranke s brojnijom biračkom bazom već su najavile samostalan izlazak. To je učinio Savez vojvodanskih Mađara i započeo razgovore s manjim mađarskim strankama. Demokratski savez Hrvata u Vojvodini već dulje vrijeme inzistira na provedbi bilateralnog sporazuma prema kojemu se hrvatskoj manjini trebaju osigurati predstavnici u svim zastupničkim tijelima od lokalna do Narodne skupštine, što se međutim do sada nije osiguralo niti će se to dogoditi na ovim izborima. Neka od tumačenja prethodnih proeuropskih stranaka i koalicija na vlasti su bila da stavljanjem predstavnika DSHV-a na njihovu stranačku listu znači da je ugovor ispoštovan. To je imalo za rezultat da je porazom ove stranke i DSHV ostao bez svog zastupnika u Narodnoj skupštini, a zatim i u Pokrajinskoj.

DSHV je započeo razgovore, prvo sa starim koalicijskim partnerima, što međutim ne isključuje ni razgovore sa svim drugima. Danas kada su (skoro) svi proeuropski orijentirani što nude jedni ili drugi čut ćemo uskoro.

J. D.

ODGOVOR POVJERENIKA HAHNA EUROZASTUPNIKU PLENKOVIĆU

Obveze Srbije glede obrazovanja na hrvatskom jeziku

Zastupnik **Andrej Plenković** uputio je 12. listopada 2015. godine pitanje Europskoj komisiji u vezi s obrazovanjem na jeziku manjina u Srbiji u kojem je istaknuo da je obrazovanje na jeziku manjina jedan od ključnih aspekata zaštite manjinskih prava u Srbiji, a posebno za hrvatsku nacionalnu manjinu zbog neriješenog pitanja udžbenika, kao i profesionalnog obrazovanja učitelja na hrvatskom jeziku. S tim u vezi Plenkovića je zanimalo kako Komisija može utjecati na Srbiju da osigura uključenost i puno sudjelovanje predstavnika pripadnika hrvatske nacionalne manjine u provođenju preporuka za provedbu Okvirne konvencije o zaštiti nacionalnih manjina kako bi se zajamčila dostupnost udžbenika i uklonile prepreke u

primjeni prava na obrazovanje na hrvatskom jeziku.

U odgovoru povjerenika Hahna od 18. siječnja o.g. stoji:

»Srbija je ratificirala Okvirnu konvenciju Vijeća Europe za zaštitu nacionalnih manjina i Europsku povelju o regionalnim ili manjinskim jezicima. U okviru priprema za otvaranje poglavlja 23 pravne stečevine (Pravosuđe i temeljna prava) Srbija se obvezala da će nacionalnim manjinama jamčiti ostvarenje prava, ponajprije donošenjem posebnog akcijskog plana. Zakonodavstvo o obrazovanju na manjinskim jezicima treba dosljedno provoditi na cijelom području Srbije. U postupku odobravanja udžbenika na manjinskim jezicima važeće zakonodavstvo pridaje važnu ulogu vijećima za nacionalne manjine. Zainteresirane

strane, uključujući Savjet za nacionalne manjine Republike Hrvatske i Ministarstvo obrazovanja Srbije, trebaju surađivati kako bi se za pripadnike hrvatske manjine uklonile sve prepreke u ostvarenju njihovih prava na obrazovanje na hrvatskom jeziku. Europska komisija će u

okviru pristupnih pregovora o poglavlju 23 i u skladu s preporukama uvrštenima u Treće mišljenje o Srbiji Savjetodavnog odbora za Okvirnu konvenciju za zaštitu nacionalnih manjina nastaviti pratiti provedbu obveza Srbije u pogledu obrazovanja na manjinskim jezicima.«

ISPRAVAK

Anišić podnio ostavku

Točno je da je vijećnik **Andrija Anišić** podnio ostavku na mjesto vijećnika HNV-a, međutim, kako sam istaknuo i na samoj sjednici 29. prosinca 2016. prilikom konstatiranja činjenice prestanka njegova mandata, njemu je mandat prestao već silom samog zakona. Naime, prema članku 41. stavak 3. točka 3) Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina, mandat vijećniku prestaje ukoliko dulje od godinu dana ne prisustvuje sjednicama Vijeća. Kako je Andrija Anišić sjednici HNV-a posljednji puta prisustvovao 1. prosinca 2014., a od sjednice održane 9. prosinca 2014. pa do sjednice 11. prosinca 2015. nije prisustvovao niti jednoj sjednici, mandat mu je prestao po samom zakonu.

dr. sc. **Slaven Bačić**, predsjednik HNV-a

POKRAJINSKI TAJNIK SLAVIŠA GRUJIĆ UPOZORAVA

Manifestacije pred gašenjem

Za sufinanciranje na temelju javnog natječaja programa i projekata u području kulture, resornom pokrajinskom tajništvu ove će godine na raspolaganju biti svega 42,7 milijuna dinara, naspram lanijskih 315 milijuna, što smanjenje je za više od 85 posto sredstava. Sličan rez predviđen je i u području informiranja, kazao je za *Dnevnik* pokrajinski tajnik za kulturu i javno informiranje **Slaviša Grujić**.

Posljedice tog dramatičnog smanjenja će se vrlo brzo osjetiti, a najveći ceh će platiti suvremeno stvaralaštvo – književno, glazbeno, scensko i kinematografija, te brojne kulturne manifestacije od kojih će neke najvjerojatnije biti prinuđene zbog toga staviti ključ u bravu.

Grujić navodi da će u danim uvjetima gotovo izvjesno bez financijske potpore Pokrajine u značajnoj mjeri ostati i neki od istinskih ovdašnjih brendova, poput *Exita*, *Sterijinog pozorja*, Festivala profesionalnih kazališta Vojvodine, *Shakespeare festa*, Filmskog festivala na Paliću, Novosadskih muzičkih svečanosti, *Ritma Europe*, *Zlatne tamburice*, *Cinema cityja*, *Brankovog kola*, *Zmajevih dječjih igara*...

On ističe da su Tajništvu koje vodi postotno umanjena sredstva koliko i drugim resorima u Pokrajinskoj vladi, ali da je njemu za natječajnu potporu programima i projektima ostala tek »crkavica«, jer se iz iste kase financira i rad 26 institucija – odnosno devet manjinskih medija, pet zavoda za kulturu i 12 neizravnih korisnika.

H. R.

PREDSTOJEĆI LOKALNI, POKRAJINSKI I REPUBLIČKI IZBORI U SRBIJI 2016.

Novi ciklus obećanja

Lider Srpske napredne stranke i premijer Aleksandar Vučić je odlučio na sjednici Glavnog odbora SNS-a da se ide na izvanredne parlamentarne izbore * Predsjednik Skupštine AP Vojvodine i Saveza vojvođanskih Mađara István Pásztor izjavio je da se izvanredni parlamentarni izbori trebaju održati istoga dana, kada i redoviti pokrajinski i lokalni izbori, a to je u razdoblju između 22. travnja i 22. svibnja ove godine

»I demo na izbore, idemo u pobjedu«, rekao je premijer i lider Srpske napredne stranke **Aleksandar Vučić** 17. siječnja u Beogradu, kada je Glavni odbor te stranke na sjednici jednoglasno, akklamacijom, podržao takvu odluku o raspisivanju izvanrednih izbora.

»Kada protivnici kažu da žele da se stvari mijenjaju, naša obveza je da pustimo narod da odluči«, rekao je premijer, ističući da je to »revolucionarna odluka« u odnosu na one koji su prije držali vlast »s obje ruke.«

»REVOLUCIONARNA ODLUKA« I »MANGUPI«

Vučić je rekao da se SNS »nikada nije plašila volje naroda« i istaknuo:

»Danas imamo prave partnere u svijetu. Naučili smo ih da smo stabilno društvo, a poruka poslije izbora treba biti ista – što god uradili, Srbija se neće zaustaviti u reformama.«

Premijer je naveo i kako će izbori za njegovu stranku biti »veoma teški«, istaknuo je i već poznatu tvrdnju koja se uobičajeno kaže u ovakvim prilikama kako će »građani Srbije znati izabrati«, a spomenuo je i izreku: »Ne plašite se one narodne – dva loša ubiše Miloša. Kada pošteno iziđete pred ljude i pokažete što ste uradili, narod će znati izabrati.«

Vučić je naglasio da se na izbore ide kako bi se »razriješio društveni sukob koji blokira reforme«, te da je Vladi potreban pun mandat »kako bi do 2020.

godine, dovršila započete reforme koje su Srbiju izvele na dobar i siguran put.«

Vučić je rekao i kako je Srbija, otkako je SNS preuzela vlast, u stanju latentnog društvenog sukoba. Prema njegovim riječima, stranka i Vlada koju je ona formirala, nailaze na ogroman otpor, upravo zbog toga što je nastojala razbiti blok koji su činili tajkuni, političari i kriminalci, kojima nije bilo u interesu da Srbija napreduje i da se bilo što mijenja.

»Hoću tim koji se ne želi reklamirati, nego raditi«, poručio je Vučić stranačkom članstvu, te dodao: »Hoću i da se zahvalim mangupima u našim redovima i pošaljem ih tamo gdje pripadaju.«

TUMAČENJA »NA OVAJ ILI ONAJ NAČIN«

»Kao predsjedniku Skupštine Vojvodine, jako mi je važno očuvati integritet institucije, odnosno, da se poštuju proceduralni rokovi. To znači da izbori trebaju biti održani ne ranije od 22. travnja i ne kasnije od 22. svibnja«, rekao je **István Pásztor** i dodao da kao predsjednik Saveza vojvođanskih Mađara smatra kako se raspisivanje izvanrednih republičkih parlamentarnih izbora može tumačiti »na ovaj ili onaj način«, ali da do njih mora doći u trenutku kada premijer Vučić podnese ostavku.

Pásztor je ponovio da će SVM na pokrajinske i republičke izbore izaći

NEMA ŠANSE ZA SRBIJANSKI MOST

Zoran Stojiljković, profesor Fakulteta političkih nauka ističe da raspisivanje izbora u roku od nekih tri mjeseca onemogućava da se pojavi neka politička formacija koja bi bila slična, primjerice, formaciji »politike čistih ruku u regiji i šire, čiji je posljednji primjer Most u Hrvatskoj.«

Stojiljković tvrdi kako »nema šanse da netko sada za dva mjeseca zablista i dođe do nekih 15-20 postotaka potpore. S druge strane, opozicija ne daje nikakve garancije da je dovoljno naučila i da je potrebno da se udruži u onoliko izbornih kolona koje joj osiguravaju preskakanje izbornog cenzusa.«

samostalno, dok će na lokalnoj razini odbori stranke imati mogućnost procijeniti hoće li formirati koalicije s nekim drugim strankama.

Predsjednik Demokratske stranke **Bojan Pajtić** izjavio je kako je dobra vijest za građane odluka Vučića da »podnese ostavku na mjesto predsjednika Vlade Srbije«.

U pisanoj izjavi je naveo kako će »izvanredni parlamentarni izbori pokazati Aleksandru Vučiću i njegovom režimu da građani neće šutjeti dok im se smanjuju plaće, otimaju mirovine, povećavaju porezi i cijene.«

Predsjednik Lige socijaldemokrata Vojvodine **Nenad Čanak** ocijenio je kako je raspisivanje izvanrednih parlamentarnih izbora šansa da se građanske i nadnacionalne snage okupe i oporave od šoka s izbora 2014., i da počnu igrati značajniju ulogu u političkom životu Srbije, a rekao je da će LSV na pokrajinskim izborima nastupiti samostalno, a da će o predizbornim koalicijama još razgovarati s predsjednicima oporbenih stranaka, dok je predsjednik Socijaldemokratske stranke **Boris Tadić** ocijenio da je dobro što će biti izbora, kao i da je to prilika da se formira vlada koja može riješiti probleme. Tadić je priopćio i da razlozi za raspisivanje prijevremenih parlamentarnih izbora nisu oni koje je Vučić naveo, jer »upravo on doprinosi polarizaciji društva, sve vrijeme optužujući svoje političke protivnike za sve nevolje građana.«

NEPOTREBNI IZBORI?

Na prvi, drugi ili bilo koji po redu pogled, vladajuća koalicija u Srbiji nije imala nijedan vjerodostojan politički razlog za raspisivanje izvanrednih parlamentarnih izbora. No, premijer Aleksandar Vučić je odlučio baš tako. A zbog čega? Rejting vladajuće Srpske napredne stranke je visok, u parlamentu imaju solidnu većinu, opozicija ne »prijeti« realnom snagom za

preuzimanjem vlasti, ali je predsjednik srbijanske Vlade Vučić ipak donio odluku da se raspišu izvanredni parlamentarni izbori, osim lokalnih i pokrajinskih.

Mediji spekuliraju da će najvjerojatniji termin izbora biti 24. travnja, ali taj termin glede

točnog određivanja zaista nije nimalo važan. Politički analitičar **Đorđe Vukadinović** u nekoliko rečenica dobro oslikava trenutno stanje na političkoj sceni Srbije.

»Dakle, pričati o nekoj dramatičnoj atmosferi u situaciji

kada imate apsolutnu većinu u parlamentu, koja može izglastovati da je dan – noć, ili što joj padne na pamet, prilično je besmisleno. S druge strane ni na ulici nemate pokrete masa, gdje se desetci ili stotine tisuća ljudi valjaju ulicama ili štrajkove koje paraliziraju zemlju.«

Vukadinović ne spominje problem rješavanja Kosova, ali zato odlično zaključuje kako se na ove izvanredne izbore ide zbog toga što moraju biti održani lokalni i pokrajinski, te da je procjena SNS-a da ne stoji baš najbolje u većim gradovima, kao i u AP Vojvodini, a kao drugi razlog ovih izbora navodi što neispunjena obećanja vlasti stižu na naplatu »i nema boljeg načina da se zaboravi na obećanja, nego da izađete na izbore i ponovno krenete u novi ciklus obećanja s novim rokovima.«

Z. S.

A JOŠ PRIJE TRI MJESECA...

Opcija raspisivanja srbijanskih izbora više puta je spominjana tijekom protekle 2015. godine. Prema pisanju medija, većina dužnosnika SNS-a se u javnosti izjašnjavala za izlazak na birališta, no od toga se odustajalo, jer sam premijer Vučić nije bio za tu opciju. Posljednji put se o tome govorilo u listopadu prošle godine kada je Vučić rekao kako bi »bilo neodgovorno da se ide na izbore, bar ne u narednih šest mjeseci«, te da je njegov posao da donosi odluke u interesu građana.

TOMISLAV ŽIGMANOV

DSHV započeo preliminarne razgovore

O budućim izvanrednim parlamentarnim izborima, koji će biti održani uz lokalne i pokrajinske, razgovarali smo s predsjednikom Demokratskog saveza Hrvata u Srbiji **Tomislavom Žigmanovim**.

Je li Vas iznenadila odluka Vučića da se ide na parlamentarne izbore?

Ne, nije, budući da se o tome u javnosti govorilo dulje vrijeme. S druge strane, i dinamika u političkom polju ukazivala je na tako što. Na koncu, kada se razbjesnio verbalni »rat« oko naoružavanja između pojedinih visokih dužnosnika vlada u Hrvatskoj i Srbiji, stvar oko izvanrednih parlamentarnih izbora i na republičkoj razini u Srbiji postala je, barem za mene, posve izvjesna.

Kako komentirate što je premijer odlučio da se ide na izvanredne parlamentarne izbore? Što je po Vašem mišljenju razlog raspisivanja ovih izvanrednih izbora?

Razlozi se teško mogu razumjeti, budući da im manjka racionalnog utemeljenja. Vlada je imala dvotrećinsku većinu, njezin mandat nije trajao ni dvije godine, nije bilo nikakvih ozbiljnijih političkih »lomova« ni na unutarnjem niti na međunarodnom planu... Stoga razloge vjerojatno treba tražiti u želji vladajuće strukture na republičkoj razini da svoju visoku popularnost i respektabilnu političku snagu usmjere i na postizanje što boljih rezultata na pokrajinskoj i lokalnim razinama. To je, iz rakursa temeljnih demokratskih načela, dakako i više nego prijeporno, jer će u građana, kod onih koji su u demokratskih sustavima nositelji vlasti, doći do konfuzije te do slabljenja racionalnih uvida i ocjena rada aktualne pokrajinske vlade i konkretnih lokalnih samouprava, budući da će glavne teme koje će u vrijeme prije izbora dominirati biti one s republičke ravni.

Kako će DSHV na ove izbore?

Još uvijek se ne zna kako će se DSHV postaviti i pozicionirati glede predstojećih izbora na svim razinama. Mogu samo reći da

se ozbiljno razmatraju sve mogućnosti, te da su počeli i konkretni razgovori s onim političkim akterima koji su očitovali interes za moguću suradnju.

Ima li poziva od nekih stranaka, već sada, za pregovore o mogućoj koaliciji?

Da, DSHV je od skoro svih ključnih političkih stranaka prepoznat kao jedini ozbiljni politički subjekt unutar hrvatske zajednice, a s pojedinim strankama ostvareni su i prvi kontakti te započeli preliminarne razgovori. Kruna tih napora rezultirala je u činjenici da je predstavnik DSHV-a bio sudionik prvog susreta oporbenih političkih stranaka u Srbiji, što ga je 19. siječnja organizirala Demokratska stranka, gdje je bilo riječi o uvjetima za održavanje izbora, o suradnji oko aktivnosti u parlamentima i odnosima prema medijima, formiranju tijela koja će se baviti koordinacijom aktivnosti među strankama... Naravno, govorilo se i o izlasku na izbore s jedinstvenom listom oporbenih stranaka, o čemu će se razgovori nastaviti. Kao predsjednik DSHV-a svojim sam prisustvom na skupu očitovao interes za demokratsku budućnost Srbije, za prosperitet hrvatske zajednice, to jest za njezinu ravnopravnost i svakovrsni boljitak građana hrvatske nacionalnosti u Srbiji.

TOMISLAV STANTIĆ

Za HGS ovi izbori nisu prioritet

Za naš tjednik, predstojeće izbore je komentirao i jedan od osnivača Hrvatskog građanskog saveza u Srbiji **Tomislav Stantić**.

Zbog čega su, prema Vašem mišljenju, raspisani i izvanredni republički izbori?

Za mene to nije iznenađenje. Mislim da su na odluku premijera utjecali mnogi faktori.

U prvom redu je, naravno politički pragmatizam, jer je popularnost premijera značajno veća nego SNS-a, i njegova aktivna kampanja s velikim, centralnim političkim temama može značajno pomoći

prevladavanju lokalnih političkih tema u kojima kadrovi SNS-a i ne stoje toliko dobro. S druge strane, vjerujem i da tenzije unutar SNS-a postaju također značajan faktor, jer reformski kurs predsjednika Vlade ne nailazi na opću suglasnost. I na kraju, ali ne i najmanje važno, u očekivanju daljnjeg uslozljavanje ekonomskog stanja u zemlji, a uz bolnu reformu javnog sektora, osiguravanje još jednog četverogodišnjeg mandata odlaže izborno izjašnjenje u vremenu kada bi nezadovoljstvo građana moglo biti izraženije nego danas.

Hoće li Hrvatski građanski savez u Srbiji poduprijeti ili agitirati za određenu političku opciju na ovim izborima?

Nismo o tome još razgovarali, nama ovaj izborni proces nije prioritetan. Mi organiziramo potpuno novi tip pokreta na sceni manjinskih nacionalnih politika i za njega treba vrijeme da se etablira. Potporu HGS-a na ovim izborima može dobiti ona politička opcija koja zastupa drugačiji pogled na dosadašnju ulogu i značaj manjinskih zajednica u politici, a na tom polju do sada nismo primijetili značajnije pomake.

Z. S.

ŠTO DONOSI NAJAVLJENI ZAKON O FINANCIRANJU LOKALNE SAMOUPRAVE?

Centralizacija na djelu

Najveća prihodna stavka svakog lokalnog proračuna je prihod od poreza na zarade i svako smanjenje naplate tog poreza ugrožava proračunsku prihodnu stranu. Ukoliko se taj prihod umanjuje za čak 30 postotaka, onda se funkcioniranje lokalnih samouprava ozbiljno ugrožava. A upravo to smanjenje predviđeno je Nacrtom zakona o financiranju lokalne samouprave. I ne samo to: ovaj nacrt predviđa i da se dva izvorna prihoda lokalnih samouprava, a to su taksa za zaštitu okoliša i firmarina integriraju u porez na imovinu, što će dovesti do povećanja ovog poreza i samim tim novog opterećenja za građane. No, javno očitovanje onih koji vode gradove i općine je izostalo, ali u Nacionalnoj alijansi za lokalni ekonomski razvoj (NALED) u tome ne vide ništa čudno, jer, kažu, umjesto pojedinačnih istupa nezadovoljni čelnici lokalnih samouprava nastupaju zajednički kroz udruženja kao što je NALED ili Stalna konferencija gradova i općina (SKGO).

UZIMAJU 20 MILIJARDI

A što je to sporno po predloženom Nacrtu zakona o financiranju lokalne samouprave? Odgovor smo potražili od savjetnika za medije u NALEDU **Ivana Radaka**:

»Smatramo da je najveći problem što zakon nije prošao javnu raspravu, odnosno nisu bile uključene sve zainteresirane strane i nisu u obzir uzete primjedbe strukovnih udruga kao što su NALED i SKGO. Ovim zakonskim rješenjem ponovno su na udaru proračuni lokalnih samouprava. Tu prije svega mislim da to što općine i gradovi ubuduće umjesto dosadašnjih 80

Najava da će ono što je uzeto biti nadoknađeno nenamjenskim transferima iz republičkog proračuna samo će djelomice popuniti proračune, smatra naš sugovornik.

»Lokalne samouprave će imati ozbiljnih problema pružiti neke osnovne usluge kao što je financiranje škola ili vrtića, prijevoz učenika, rad domova zdravlja. Razumijemo mi da je,

vinu. To je ozbiljan problem, jer riječ je o novom nametu za građane i gospodarstvo. Svaki novi namet vrlo je osjetljivo socijalno i političko pitanje i lokalne samouprave, koje su porez na imovinu u prethodnom razdoblju već povećale, teško će moći opravdati još jedno povećanje ionako dosta visokog poreza. Mora se uraditi bolja računica i mora se dati garancija da će gubitak

prihoda lokalnim samoupravama biti nadoknađen«, kaže naš sugovornik iz NALED-a. Paradoks je da se smanjenjem prihoda od poreza na zarade kažnjavaju općine i gradovi koji su kroz Zakon o ulaganju dobile veće ovlasti kada je riječ o investicijama, a onda se demotiviraju time što će za svako novo radno mjesto više novca morati davati u državni proračun, umjesto da taj novac ide u lokalnu kasu za izgradnju cesta ili unapređenje

neke druge infrastrukture. U NALED-u se nadaju da će Zakon biti povučen i da će sve zainteresirane strane sjesti i pokušati napraviti najprihvatljivije rješenje. »Nažalost praksa je pokazala da je u posljednjih nekoliko godina dvije trećine zakona, bez valjanog razloga, doneseno po hitnom postupku. Često zakoni prođu onako kako je Vlada zamislila, bez ikakvih konzultacija. Mi ćemo nastojati da preko ekonomskog kokusa u skupštini

postotaka od poreza na zarade trebaju dobivati 50 postotaka i na to što se taksa za zaštitu okoliša i firmarina prebacuju u porez na imovinu. Uradili smo simulaciju na primjeru grada od 100.000 stanovnika, koji ima ukupne prihode od četiri milijarde dinara, a zbog predloženih odredbi ostali bi bez milijardu dinara prihoda, odnosno bez četvrtine proračuna. To je ozbiljan udarac za svaku lokalnu samoupravu«, kaže Radak za Hrvatsku riječ.

zbog dogovora s Međunarodnim monetarnim fondom, potrebno balansirati republički proračun, ali ne mislimo da najveći teret treba pasti na lokalne samouprave. Samo u slučaju poreza na zarade to je više od 20 milijardi dinara, koje će biti uzete lokalnim samoupravama. Također, ukidanjem naknada za okoliš i firmarine općine i gradovi bit će uskraćeni za još sedam milijardi dinara, što će, kako je predviđeno biti naplaćeno kroz porez na imo-

Posljednjeg mjeseca prošle godine svjetlo dana ugledao je Nacrt zakona o financiranju lokalne samouprave. Ukoliko se usvoje, u Nacrtu predložene odredbe lokalne samouprave ostat će bez oko 20 milijardi dinara što će ugroziti financiranje svega onoga što se dotira iz lokalnih proračuna.

To je razlogom što je zatraženo povlačenje Nacrta ovog zakona

objasnim zastupnicima zašto je zakon loš i zašto bi ga amandmanima trebalo popraviti. Nama je do sada po raznim zakonima usvojeno 65 amandmana, koje smo zagovarali preko ekonomskog kokusa. Vjerujemo da je to, ukoliko prijedlog ovog zakona dođe u Skupštinu, način da kroz amandmane ispravimo što se ispraviti može», kaže Radak.

PRIMJENA OD 2017. GODINE

Novi Zakon o financiranju lokalne samouprave treba se početi primjenjivati od 2017. godine. Za razliku od lokanih samouprava koji u predloženim odredbama vide samo način da im se dodatno zavuče ruka u džep ministrica državne uprave i lokalne samouprave **Kori Udovički** kaže da cilj nije da se neki od prihoda ukida ili smanjuje, da lokalni proračuni gube, već da se nađu alternativni izvori prihoda za njihove kase. Nacrt zakona dobio je potporu Fiskalnog savjeta, koji smatra da će na ovakav način biti otklonjene nepravilnosti koje su posljedica primjene važećeg zakona iz 2011. godine. U Fiskalnom savjetu kažu da su lokalne samouprave po osnovu poreza na zarade i republičkih transfera u 2015. godini ostvarile pet milijardi veće prihode nego da je na snazi ostao zakon iz 2006. godine. Problem je što povećani obim sredstava na lokalnom nivou u prethodnim godinama »nije upotrebljen na produktivan način već je došlo do pogoršanja ekonomske strukture izdatka, pa su od 2008. do 2014. povećani rashodi za zarade za 42 posto, rashodi za dobra i usluge 50 posto, dok su kapitalni ras-

(NE)PRIHVATLJIVO OBRAZLOŽENJE

»Ministarstvo financija, kao jedan od razloga za smanjivanje i prebacivanje prihoda na republički nivo navelo je sporazum s Međunarodnim monetarnim fondom u kojem se traži da se osam milijardi dinara prebaci s lokalnog na republički nivo, ali nije reklo da su lokalne samouprave u prethodnih godinu dana već prebacile taj iznos uplaćivanjem sredstava preostalih u lokalnim proračunima poslije smanjivanja plaća i zarada«, kazao je predsjednik SKGO-a i gradonačelnik Niša **Zoran Perišić**.

Naime, primjenom Zakona o privremenom uređivanju osnovica za obračun i isplatu plaća, odnosno zarada i drugih stalnih primanja kod korisnika javnih sredstava, sve lokalne samouprave su na godišnjem nivou već prebacile i više od spomenutih osam milijardi dinara, umjesto da iskoriste za financiranje kapitalnih investicija. Istodobno, financijska sredstva koja su nastala kao posljedica smanjenja plaća i zarada po ovom osnovu u republičkom proračunu, ostala su u republičkoj kasi.

hodi smanjeni za 29 postotaka«. No, Fiskalni savjet smatra i da je potrebno da se precizira način integracije firmarine u porez na imovinu pravnih osoba, kako ne bi došlo do prelijevanja tereta na fizičke osobe.

DECENTRALIZACIJA, ALI U KONTRA SMJERU

Po mišljenju direktora Centra za regionalizam iz Novog Sada **Aleksandra Popova** najidealnije

je da se novac troši na nivou lokalnih samouprava, jer one najbolje znaju što je njihovim građanima potrebno. »Ovdje imamo jednu sasvim suprotnu tendenciju. Vidimo raskorak između onoga što nam političari obećavaju i onoga što rade. Intencija svake centralne vlasti, od Miloševića pa nadalje, bila je držanje svega pod svojom kontrolom i upravljanje svim financijama«, kaže Popov za naš list i dodaje da se često govori kako

Vojvodina ima specijalni status i kako je u povlaštenom položaju, umjesto da se izvrši i decentralizacija centralne Srbije.

»Sigurno je da bi to bio daleko efikasniji sustav nego ovaj sada u kome se sve odluke donose u Beogradu. U prilog tomu ide i postojeći izborni sustav, koji je doveo do toga da cijela istočna Srbija skoro da nije zastupljena u parlamentu Srbije. To držanje po svaku cijenu što više vlasti u svojim rukama vidjeli smo kod svih vlasti od Miloševića naovamo«, kaže Popov, a na naš upit kako su to pitanje riješile zemlje u Europskoj uniji odgovara: »različito«.

»To i jest jedan od razloga zašto u slučaju pokušaja smanjenja autonomnih prava Vojvodine nema većeg pritiska, ali tog pritiska neće biti, jer u EU imamo kako one visoko centralizirane zemlje tako i one visoko decentralizirane. Reagirat će jedino ako to stalno krunjenje autonomije bude utjecalo na smanjenje prava nacionalnih manjina«, kazao je Popov praveći na primjeru Vojvodine paralelu s lokalnim samoupravama.

Jedino gdje se može, i to indirektno, očekivati i pitanje ovlaštenja i raspodjela sredstvima od strane nižih tijela vlasti jest Poglavlje 22 – Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata.

Nacrt zakona prošao je javnu raspravu, ali je pitanje hoće li u skupštinsku proceduru stići prije raspisivanja izbora ili će sačekati formiranje nove Vlade. S obzirom na to da primjena treba početi za godinu dana žurbe nema, ali svakako ima vremena za razgovor i ukrštanje argumenata za i protiv.

Zlata Vasiljević

DR. SLOBODAN BELJANSKI, ODVJETNIK

Pravosuđe u lošem stanju, korupcija rasprostranjena

Kad se nejednako postupa u odnosu na nekoga zbog njegove pripadnosti, bila ona nacionalna, etnička, socijalna, politička, ili bilo koja druga, krši se zakon, ali je ta vrsta nejednakosti u našem društvu vrlo prisutna * Situacija nije povoljna i na sve to bih dodao još i utjecaj političke klime u kojoj vlada manira autoritarnosti, i u kojoj se stalno postavljaju udarničke zadaće * Mi imamo dva zakona o rehabilitaciji i oba su u primjeni, što je samo po sebi apsurdno

Razgovor vodio: Ivan Andrašić

Dekan Advokatske akademije Advokatske komore Vojvodine, dr. Slobodan Beljanski zahvalan je sugovornik, otvoren, izravan; ne libi se javno iznositi svoja razmišljanja i o najkontroverznijim temama današnjice.

HR: U stručnim krugovima sloвите za jednog od vodećih eksperata u oblasti prava na ovim prostorima. Što Vas je dovelo na tu poziciju?

Uvijek sam govorio da dobar pravnik, osobito odvjetnik, mora posjedovati veliko iskustvo i odvažnost. Ove odlike, dakako, same po sebi nisu dovoljne za uspješan rad. Potrebno je i odgovarajuće znanje i spremnost za potpunu dosljednost i istrajnost. Osim toga imao sam i neprekidni angažman u Advokatskoj komori. Smatram da ova institucija, osim što objedinjava advokaturu i stara se o ugledu i

o interesima odvjetnika, mora imati i odgovarajući položaj u društvu i biti respektirana i priznata, kao jedno od rijetkih uporišta slobodne misli, s punom autonomijom u odnosu na vlast i stranačke interese. Radio sam uporno i predano, osobito nakon raspada SFRJ, na uspostavi ili obnavljanju kontakata i dobrih odnosa između odvjetničkih komora bivših jugoslavenskih republika. Stjecajem okolnosti uspio sam i danas su odnosi Advokatske komore Vojvodine i svih odvjetničkih komora država nastalih od bivših republika Jugoslavije odlični. Upravo zahvaljujući takvoj ocjeni drugih dobio sam najviša priznanja svih ovih odvjetničkih komora. Posljednja dva su plaketa dr. Ivo Politeo s poveljom Hrvatske odvjetničke komore i plaketa dr. Danilo Majaron Odvetniške zbornice Slovenije.

HR: Bili ste i član radne grupe za izradu Zakonika o kaznenom postupku. Inzistirali ste na proširenju prava obrane. Poštujete li se te odredbe i u kojoj mjeri?

Moj rad na izmjenama i na donošenju Zakonika o kaznenom postupku traje još od 2001. godine. Bio sam na čelu radne grupe koja je izradila tadašnji Zakonik. Bio sam i član radne grupe koja je pravila njegove obimne izmjene i dopune 2008. i 2009. godine i konačno bio sam u radnoj grupi koja je izradila novi ZKP iz 2011. godine. Ovaj zakonik donosi niz novih rješenja, koja mogu biti od velike koristi za obranu, iako se prešlo na tzv. tužiteljsku istragu. Zalagali smo se da u najvećoj mogućoj mjeri zaštitimo pravo obrane. To pravo dolazi do izražaja osobito na glavnom pretresu, u takozvanom kontradiktornom dijelu kaznenog postupka, kada je jednakost oružja, kako se u procesnom pravu kaže, najzastupljenija. U praksi se ta prava, nažalost, ne poštuju i ne provode dovoljno, jer ih, prije svega u istrazi, javni tužitelj nastoji umanjiti ili izbjeći, a na glavnom pretresu sudovi se još uvijek nisu prilagodili primjeni novih pravila i jedan dio sudaca po inerciji se ponaša kao u vrijeme važenja prethodnog Zakonika.

HR: Bili ste i član Odbora Agencije za borbu protiv korupcije. Koliko su stranke zaslužne što je Srbija najkorumpiranija zemlja u regiji?

Ne bih rekao zaslužne, nego krive. Po mojim i ne samo mojim zapažanjima, glavni izvori korupcije su u političkim krugovima. Tamo gdje se nalazi politička moć, nalaze se i mnoge vrste monopola, pa je razumljivo što tamo imate i najviše korupcije. Toj priči treba dodati još i raspolaganje izvjesnim diskrecijskim ovlaštenjima, osobnim odlukama i pravu da se situacije procjenjuju ovako ili onako. Ovo je kod nas vrlo rasprostranjeno i naravno, nije vezano samo za one koji su trenutačno na vlasti, nego na svaku opciju koja se u toj poziciji našla.

HR: Postoji li u Srbiji povoljan ambijent za borbu protiv korupcije?

Tom ambijentu ne bih mogao dati pozitivnu ocjenu, iako moram pohvaliti rad nekih institucija zaduženih za borbu protiv korupcije. Prije svega,

»Glavni izvori korupcije su u političkim krugovima«

...

»Naše pravosuđe je u velikoj krizi i u izuzetno lošem stanju«

...

»Odvjetnici se za svoje zahtjeve nisu izborili u cijelosti«

...

»Ide se na kampanjsku represiju, umjesto na sustavnu prevenciju«

pohvalio bih rad Agencije za borbu protiv korupcije i Savjeta za borbu protiv korupcije. Savjet ima široko polje rada, ali njegove preporuke ili ocjene, iako je vladino tijelo, malo se uvažavaju i provode u djelo. Agenciju umnogome ograničava važeći zakon, čiju izmjenu već dugo traži. Dok sam bio član Odbora Agencije sačinili smo jedan prednacrt Zakona o Agenciji. I danas se na tomu još uvijek radi i još uvijek nije formiran Prijedlog tog zakona, koji bi mogao ići pred Skupštinu.

HR: Europska komisija uočila je velike slabosti u reformi pravosuđa Srbije. Kakve i kako prevladati to stanje?

Uočene slabosti odnose se na funkcioniranje pravosuđa, na način izbora i napredovanja sudaca, javnih tužitelja i zamjenika javnih tužitelja, tj. na njihove osnovne prerogative, a to su nezavisnost suda i samostalnost javnog tužiteljstva. Osobno ocjenjujem da je naše pravosuđe u velikoj krizi i da je u izuzetno lošem stanju. Prema jednoj od nedavno provedenih anketa pokazalo se da postoji 5 postotaka utjecaja izvršne vlasti, ali zato oko 30 postotaka utjecaja političara, i čak oko 40 postotaka utjecaja kojima je izvor unutar suda. Jedan postotak ide na utjecaj nositelja velike moći u društvu, tj. posjednika krupnog kapitala. Moram napomenuti da su anketirani suci i tužitelji, razumije se, uz punu zaštitu anonimnosti. Kad sve to zbrojimo, ispada da su utjecaji izuzetno prisutni. U utjecaje unutar suda treba uključiti i one koji su krajnje zabrinjavajući, to su utjecaji predsjednika sudova. Predsjednici sudova su, u stvari, nečija produljena ruka, ne utiču oni u svoje ime i za svoj račun, to se od njih traži. Drugim riječima, situacija nije povoljna i na sve to bih dodao još i utjecaj političke klime u kojoj vlada manira autoritarnosti, i u kojoj se stalno postavljaju udarničke zadaće, a onda iziskuje isto takva poslušnost, što se odražava na opću društvenu psihozu, pa i na to kako će se ponašati i osjećati suci, a osobito javni tužitelji.

HR: Javno ste ustvrdili da najveću manu našega pravosuđa predstavljaju nedovoljno stručni i neodlučni suci, često podložni političkim utjecajima ili pritiscima drugih centara moći. Ima

li na tom polju pozitivnih promjena?

Iskreno, ne vidim nikakve pomake, a moglo bi ih biti. Među našim tužiteljima i sucima ima vrlo sposobnih i stručnih. Potrebno je samo osloboditi ih svih pritisaka kojima su izloženi i potrebno je uvesti permanentnu stručnu obuku, kakvu bi im trebala pružati Pravosudna akademija, koja, nažalost, nije ispunila svoje zadaće.

HR: Prije nekoliko dana izjavili ste da sudska praksa rehabilitacije u Srbiji vrijeda ljudsko dostojanstvo i da je Zakon o rehabilitaciji neustavan. Na temelju čega to tvrdite?

Na temelju pažljivog čitanja, kompariranja tog zakona s Ustavom i nizom međunarodnih pravnih akata. Mi imamo dva zakona o rehabilitaciji i oba su u primjeni, što je samo po sebi apsurdno. Imamo zakon iz 2006. godine i zakon iz 2011. godine. U prvom, rehabilitaciju je mogao dobiti svatko, tko je, kako se tamo kaže osuđen, ili je na drugi način stradao, iz političkih ili ideoloških razloga. Po drugom, uvjeti za rehabilitaciju su puno strožiji, pa je taksativno navedeno tko sve ne može biti rehabilitiran i ta rješenja su prihvatljiva. Međutim, u tom drugom zakonu se navodi da će se svi postupci koji su se počeli voditi po prvom zakonu, a nisu okončani, nastaviti voditi po istom. Sad imamo dva pravna režima, pa oni koji su podnijeli zahtjev prije 2006. godine, maltene automatski dobivaju rehabilitaciju, a oni koji su zahtjev podnijeli kasnije, često ne uspijevaju. Već ta situacija dovodi do nejednakosti građana pred zakonom. Po mojoj procjeni suprotni Ustavu su svi uvjeti za rehabilitaciju po zakonu iz 2006. godine. Naime, nije bilo dovoljno reći iz političkih ili ideoloških razloga, nego se moralo ući u pitanje jesu li osobe o kojima je riječ činile ratne zločine, ili kolaborirale s okupatorom koji je činio ratne zločine, pa ukoliko se utvrdi da nisu, može se pristupiti rehabilitaciji, jer su politič-

ki i ideološki razlozi u pozadini pravnog poretka, a osobito su bili prisutni poslije Drugog svjetskog rata. Pobjednici su sudili pobijeđenima i bili na suprotnim i političkim i ideološkim pozicijama, pa bi tako svi osuđeni mogli biti rehabilitirani, iako su među njima i najteži ratni zločinci.

HR: Prije pola godine ne podnijeli ste Ustavnom sudu Srbije inicijativu za ocjenu ustavnosti pojedinih odredaba Zakona o rehabilitaciji. Ima li kakvih pomaka?

Ustavni sud je sada na potezu i mora ocijeniti hoće li ili neće pokrenuti postupak. Nevladine organizacije koje zastupam inicijatori su, ali nisu ovlašteni predlagati za pokretanje postupka. Ukoliko postupak bude pokrenut, ide procedura propisana Zakonom o Ustavnom sudu i odluka suda smatra li i on da su osporavane odredbe suprotne Ustavu.

HR: Svjedočili smo dugotrajnom i upornom prošlogodišnjem štrajku odvjetnika. Poštuje li se dogovoreno?

Odvjetnici se za svoje zahtjeve nisu izborili u cijelosti. Dogovorom i kompromisom obuhvaćen je fundamentalni dio zahtjeva, tako da odvjetnici nisu isključeni iz procesa sačinjavanja ugovora, a notari te ugovore ovjeravaju i na neki način ih i provjeravaju. Tim rješenjem osobno nisam u cijelosti zadovoljan, ali je u svakom slučaju bolje od onoga koje je postojalo prije izmjene Zakona.

HR: U nekoliko navrata branili ste pripadnike manjinskih nacionalnih zajednica u Srbiji. Koliko uspješno i s kojim specifičnim problemima?

U više navrata u svojoj karijeri sretao sam se i sa slučajevima kad su mi klijenti bili pripadnici manjinskih zajednica. Razvojni put te vrste kaznenopravne zaštite seže još u SFRJ. Nekada je prilično lako potezano kazneno djelo izazivanja nacionalne, rasne i vjerske mržnje i netrpeljivosti. Tada je posvećivana puno

veća briga o očuvanju tolerancije na tom planu. Nekada se i pretjevalo. Bio sam u više navrata u ulozi branitelja za to djelo i smatrao sam da ga moj klijent nije učinio. Danas to kazneno djelo postoji, ali se vrlo teško pokreću postupci, unatoč postojanju kaznenih prijava. Poglavitito se nalazi izgovor u nespornoj činjenici da se umišljaj ne može lako dokazati. Toga je bilo u izobilju, osobito nakon ratova vođenih poslije raspada Jugoslavije, ali se, jednostavno, tužiteljstvo na to nije dovoljno obaziralo. Slična se klima proteže sve do danas, tako da još uvijek možemo svjedočiti povelikom broju postupaka i izjava koje se mogu svrstati u ovo kazneno djelo. Represija nije lijek, ali se ipak moraju pokazati granice tolerancije prema netolerantnima.

HR: Pravni ste zastupnik Stanka Krstina. U slučaj grubog vrijeđanja ne samo Krstina, nego i ostalih pripadnika hrvatske nacionalne manjine u Srbiji, bila je uključena i povjerenica za zaštitu ravnopravnosti. Kako je to područje regulirano zakonom i koliko se zakonske odredbe poštuju u praksi?

U slučaju u kojem je bila uključena povjerenica za zaštitu ravnopravnosti, po mojoj ocjeni ona je učinila sve što je u njezinoj nadležnosti i dalji korak je mogla biti samo tužba. Tu tužbu je, istina, mogla podnijeti i sama povjerenica, ali može i onaj tko smatra da je njegovo pravo povrijeđeno. Povjerenica se u ovom slučaju postavila tako da je u okviru svoje nadležnosti učinila dovoljno i da se gospodin Krstin, ukoliko smatra da druga strana nije poštovala uputstva povjerenice, može sam obratiti sudu. On je to i uradio, tražeći tužbom da sud utvrdi da su tuženi u svojim konkretnim izjavama i aktima postupali diskriminatorski, da im se zabrani takvo postupanje u buduću, da se obvežu na isplatu naknade štete i da se odredi objavljivanje izreke presude u medijima. To zakon omogućuje osobi koja je povrijeđena. Ostaje da se sačeka odluka suda.

HR: Jedan od ključnih postupaka vođenih protiv Krstina obustavljen je zbog zastare. Ima li u tom slučaju pravnih posljedica po tuženog?

U tom postupku nisam sudjelovao, pa mogu govoriti samo uopćeno. Zbog čega je došlo do zastare nije mi poznato, ali u praksi, to je jedan od načina okončanja postupka. U tom slučaju tuženi se smatra osobom koja nije trpjela posljedice, osim što je postupak trajao toliko dugo i što ga je izlagao uznemiravanju posebne vrste. U svakom slučaju, Krstin poslije ovoga postupka nije osuđena osoba.

HR: U našoj praksi si evidentne su pojave da se ne sankcioniraju najteža djela u oblasti prometa, a kaznama građana zbog sitnih prekršaja neumoljivo se puni državna kasa. Kakve efekte može dati ta opcija?

Prilično prisutna nejednakost građana pred zakonom samo po sebi bi trebala predstavljati kazneno djelo zvano povreda ravnopravnosti. Kad se nejednako postupa u odnosu na nekoga zbog njegove pripadnosti, bila ona nacionalna, etnička, socijalna, politička, ili bilo koja druga, krši se zakon, ali je ta vrsta nejednakosti u našem društvu vrlo prisutna. Jednostavno, ide se na kampanjsku represiju, umjesto na sustavnu prevenciju. Ono što se na prvi pogled želi postići, a to je izvjestan red u postupanju, kulturniji način ophođenja, veća disciplina u poštovanju propisa i pravila ponašanja u društvu, mora se kod građana razviti tako što će se mijenjati svijest i davati dobar primjer, a ne ići u kažnjavanje. Kod nas je postupak, bar kad su u pitanju ovakvi marginalni delikti, upravo obrnut. Ide se na kažnjavanje u kampanjskim zahvatima. Vrlo je moguće da su pobude upravo popuna kase. Plašim se da se tim načinom neće postići ništa, jer je opće poznato da se pukom represijom ne uklanjaju uzroci protupravnih pojava, niti se postiže cilj kojega svi priželjkujemo.

Pajtić primio konzula Plešu

»Pokrajinska vlada i Generalni konzulat Republike Hrvatske u Subotici do sada su ostvarivali dobru suradnju, što je izuzetno važno za Vojvodinu, zbog uloge hrvatske zajednice, s obzirom na veliki broj srpskih izbjeglica s teritorija Hrvatske, geografske veze, kao i zbog unapređenja regionalne suradnje AP Vojvodine i hrvatskih županija« izjavio je predsjednik Pokrajinske Vlade dr. **Bojan Pajtić** tijekom ovojednog susreta s generalnim konzulom Republike Hrvatske u Subotici **Velimirom Plešom**.

Pajtić je naglasio da nema nikakve dvojbe da su srbijansko-hrvatski odnosi kičma stabilnosti Balkana, te da je Vojvodina dobar primjer u kome postoji takav ambijent da pripadnici različitih etničkih zajednica žive, rade i stvaraju zajedno.

Predsjednik Pokrajinske vlade i generalni konzul Republike Hrvatske u Subotici složili su se da su unaprjeđenje gospodarskih odnosa između AP Vojvodine i hrvatskih županija, kao i kulturnih veza, itekako značajni za razvijanje dobrosusjedskih odnosa između Srbije i Hrvatske.

Generalni konzul Hrvatske Velimir Pleša, koji tu funkciju obavlja od prosinca prošle godine, danas je boravio u prvom službenom posjetu Pokrajinskoj vladi. U razgovoru s predsjednikom Pajtićem rekao je da su gospodarstvo i kultura dva značajna područja u kojima će se angažirati Konzulat Hrvatske, jer predstavljaju segmente života koji će pridonijeti političkim odnosima dviju država.

PLEŠA I SARIĆ LUKENDIĆ U POSJETU HRVATSKOJ RIJEČI

Rezovi u financiranju, izazov za ustanove

Generalni konzul Republike Hrvatske u Subotici **Velimir Pleša** i predsjednik Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća **Darko Sarić Lukendić** posjetili su prošloga petka Novinsko-izdavačku ustanovu *Hrvatska riječ* gdje su razgovarali s direktorom ove ustanove **Ivanom Karanom**. Izravan povod za ovaj posjet bilo je usvajanje financijskog plana NIU *Hrvatska riječ* po rješenju AP Vojvodine s umanjnjem od 10 posto.

»Ovo umanjnje je samo vrh ledenog brijega s kojim se suočava i HNV i hrvatska zajednica u cjelini. Naime, najavljeni rezovi u pogledu financiranja ustanova i institucija koje se financiraju redovito iz proračuna Republike Srbije, AP Vojvodine i lokalne samouprave jesu izazov s kojim se moramo suočiti na poseban način i u tome smislu očekujemo djelatnu potporu Republike Hrvatske. U tome smislu je i generalni konzul Pleša naznačio kako će nastojati organizirati razgovore na najvišoj razini s predstavnicima Vlade Hrvatske čim se ona formira da pokušamo iznaći načine da se ovi negativni efekti politika financiranja u Republici Srbiji, koji su evidentno prisutni, kompenziraju kroz pomoć koja bi bila strukturalna i trajnoga karaktera od institucija Hrvatske«, kazao je Sarić Lukendić nakon sastanka.

»S druge strane gospodin Pleša je, ako smijem tumačiti njegove izjave i riječi, ukazao na potrebu i značaj djelovanja i na simboličkoj razini, dakle u pogledu potrebe osnaživanja redovite komunikacije predstavnika hrvatske zajednice u Republici Srbiji i predstavnika hrvatske Vlade na način da se prigodom svakog posjeta ili većine službenih posjeta predstavnika matične domovine paralelno održe, na margini tih susreta, i susreti s predstavnicima hrvatske zajednice te da na taj način hrvatska zajednica bude dio ukupnih napora koju predstavnici Republike Hrvatske ulažu na planu unaprjeđenja dobrosusjedskih odnosa i prava manjina«.

J. D.

IZBORI U MZ BAČKI MONOŠTOR

Pobjeda naprednjaka

Na izborima za članove Savjeta Mjesne zajednice Bački Monoštor najviše glasova dobili su kandidati s liste koju je predložila Grupa građana »Za napredni Bački Monoštor«. S ove liste za članove Savjeta izabrani su: **Dalibor Forgić, Jelica Đeneš Lukšić, Senka Kovač, Stipan Benić, Ivan Marijanović, Marija Marijanović, Dušica Mihajlović, Igor Bošnjak i Ivica Mišković**. S liste »Za Monoštor – Zoran Miler« izabran je nositelj liste **Zoran Miler** i s liste »Zato što volim Monoštor« izabaran je **Đura Rang**. Na izborima, koji su održani u nedjelju 17. siječnja, sudjelovalo je 38 kandidata koje je kandidiralo sedam grupa građana. Ove izbore pratila je aktivna kampanja, u čemu je prednjačila Srpska napredna stranka.

Z. V.

U SUBOTICI RADI EUROKINEMA

Red za kino karte

Nešto što je za Suboticu već dugo, dugo bilo nezamislivo, posljednjih mjeseci je postalo posve normalna pojava. Red za kino karte, ali i njihova rezervacija unaprijed, sve češće se mogu vidjeti na porti Otvorenog sveučilišta gdje se mogu kupiti ulaznice za predstave kina *Eurocinema*. Uz tehnološke mogućnosti i suvremenu opremu ljubitelji filmske umjetnosti imaju priliku omiljene naslove pogledati u klasičnoj ili 3D verziji, te biti dio globalne kino mreže s mogućnošću gledanja svjetskih premijera u isto vrijeme kada započinje njihovo prikazivanje diljem filmskog planeta. Marketing menadžerica Otvorenog sveučilišta **Martina Pletikosić** glasnogovornica je kina *Eurocinema* i najpozvanija govoriti o pravom kino bumu koji se ponovno događa u Subotici.

»Subotičani su doista pokazali kako vole dolaziti u kino na Otvorenom sveučilištu i vole gledati dobre filmove, pa slobodno možemo reći kako je *Eurocinema* postao jedno vrlo posjećeno mjesto za sve one koji vole dobru zabavu. U našoj kino ponudi imamo europske filmove, naslove hollywoodske produkcije i naravno filmove domaćih autora. Svi oni imaju svoju publiku koja redovito posjećuje brojne projekcije koje se svakoga dana održavaju«, pojašnjava naša sugovornica.

FESTIVAL PA KINO

Kino *Eurocinema* nije slučajno na Otvorenom sveučilištu u Subotici iz razloga što je Otvoreno sveučilište izvršni producent Festivala europskog filma »Palić«. Samim tim se i

Zahvaljujući novoj, suvremenoj opremi Eurocinema stiže do najšireg kruga publike *
U korak sa svim aktualnim događanjima u svijetu filma i svjetskim premijerama *
Filmski klub za ljubitelje filma i filmske radionice za najmlađe

rodila ideja o njegovanju europske kinematografije tijekom cijele godine, a ne samo tijekom tih tjedan dana kada se održava festival.

»Prije šest godina su pokrenute prve projekcije u kinu *Eurocinema*, a od 2013. godine je nabavljen novi DCP projektor za tzv. 3D projekcije, što je u konačnici privuklo i znatno veći broj publike za brojne svjetske premijere filmova koji se prikazuju u ovom posebnom formatu. Zahvaljujući ovoj inovaciji u prilici smo ići u korak

do najšireg kruga publike, te su naši najmlađi posjetitelji od tri godine starosti pa sve do onih najstarijih ljubitelja filma. Svaka nova kino predstava je i svojevrsan generacijski miksgledatelja koji dolaze u kino na Otvorenom sveučilištu«, kaže Pletikosić.

BUĐENJE PUBLIKE

O zbilja hvale vrijednom fenomenu koji se tijekom prošle godine prvi puta počeo događati u Subotici Martina Pletikosić s

Odlična reprodukcija slike i prateće ozvučenje, uz mogućnost korišćenja suvremenog trodimenzionalnog efekta u Eurocinemi

sa svim aktualnim događanjima u svijetu filma, i svakom novom premijerom, pa što se, primjerice, događa u Beogradu u istom trenutku je dostupno i kod nas. Što prije, u vrijeme filmskih traka, nije bio slučaj i Subotičani su zbog tehničko-transportnih okolnosti uvijek za tjedan, dva ili čak mjesec dana bili u nemogućnosti uživati u pojedinim filmovima koji su mnogo prije već bili prikazivani u drugim, većim sredinama. Zahvaljujući novoj, suvremenoj opremi, kino *Eurocinema* je uspio stići

ponosom govori:

»Ove godine smo prvi puta imali slučaj da su nam sve karte za tjedan dana unaprijed bile rezervirane, a to je bilo prilikom prikazivanja filma *50 nijansi sive*, filma koji je svuda gdje se prikazivao imao također rekordnu zainteresiranost publike. Slična situacija je bila i sredinom prosinca prošle godine kada se kod nas počeo premijerno prikazivati novi nastavak serijala *Star Wars – Buđenje sile*, a prema našoj statistici to je ujedno i najgledaniji film u našem kinu u protekloj

2015. godini. Također, prvi puta u povijesti kina *Eurocinema* imali smo doslovno i svjetsku premijeru ovoga filma, jer je prva projekcija bila održana točno u ponoć, te smo se uvrstili u mrežu svjetskih kina koja su imala ovu ekskluzivu«.

POTPUNI KINO UGOĐAJ

»Kino ne nudi samo prikazivanje filma, nego jedan kompletni sadržaj punog ugođaja uživanja u naslovu koji ste odabrali. Za razliku od kućnog gledanja, ovdje ste u prilici gledati ga u društvu i samim tim i istovremeno komentirati ga u jedinstvenom osjećaju zajedništva«, ističe Martina, dodajući kako pravim ljubiteljima ništa drugo ne može zamijeniti ovaj jedinstveni osjećaj uživanja u dobrom filmu.

Osobito ne slika na manjem ekranu ili često mnogo lošija kopija naslova koji se gleda. Odlična reprodukcija slike i prateće ozvučenje, uz mogućnost korišćenja suvremenog trodimenzionalnog efekta, u kinu *Eurocinema* svakom gledatelju nudi kompletan ugođaj u samoj filmskoj priči.

»Planiramo u budućnosti uvesti i neke nove sadržaje, prvenstveno kada je u pitanju najmlađa publika, jer želimo pokrenuti filmske radionice uz koje bi im pomogli da još više zavole filmsku umjetnost. Također, naš filmski klub u okviru Otvorenog sveučilišta koji vodi **Petar Mitrić** redovito radi od svog ustanovljenja prošle godine i on je doista vrlo posjećen svakog ponedjeljka na prvom katu od 20 sati kada su na programu besplatne projekcije tematski odabranih novijih ili starijih filmova«.

Martina Pletikosić

U 2015.-toj više od 50 000 posjetitelja

REKORDERI GLEDANOSTI

Kada su u pitanju ostvarenja domaćih autora primat po gledanosti u prošloj godini drži film *Gorčilo*, a iza njega je *Bićemo prvaci sveta*, dok su primjerice filmovi mlađih autora *Pored mene* i *Panama* uspjeli vratiti i neku tinejdžersku publiku. U tom kontekstu se može istaći činjenica kako Subotičani vole pogledati domaći film, a brojke pokazuju kako su to bile i jedne od najposjećenijih projekcija u kinu *Eurocinema*.

»S druge strane, moram istaknuti i zadovoljstvo što imamo i određenu publiku koja voli europske filmove, jer je *Eurocinema* u mreži europskih kina i nastoji njegovati upravo europsku kinematografiju. Svjetski filmski hitovi i tzv. *blockbusteri* su opet nešto što je u filmskom svijetu neizostavno, kao i dječji animirani filmovi i to je u komercijalnom segmentu vrlo važna komponenta za rad bilo kojeg kina. Što se tiče cijene karata, nastojimo imati najniže cijene karata kada su u pitanju ponude ostalih kina u Srbiji. Dvjesto dinara za klasičnu pro-

EUROCINEMA

JE POTREBAN SUBOTICI

»Povremeno volim otići u Eurocinema kino, zbog pravog doživljaja gledanja filma na velikom ekranu. Posljednji film koji sam pogledala skupa sa svojim suprugom je bio domaći film *Bili smo prvaci svijeta*, a najviše volimo gledati naslove povijesne tematike, te filmove rađene prema istinitim pričama, ali i dobre, romantične priče. Zadovoljna sam kvalitetom slike i tona, samo mi je nekako ovalni izgled dvorane pomalo atipičan za kino, no to je moja percepcija te dvorane iz njene namjene u prošlosti. U svakom slučaju kino Eurocinema je potreban Subotici, jer ovaj grad mora nastaviti svoju bogatu tradiciju njezgovanja filmske umjetnosti«, kaže **Marija Mandić** iz Subotice, koja i dalje voli redovito odlaziti na kino predstave.

jekciju i tristotine pedeset dinara za film u 3D formatu to je neki minimum koji smo dužni ispoštovati prema distributeru, a uvijek se trudimo naći i mogućnosti za određene popuste kada su u pitanju organizirani posjeti za školarce i tu uvijek nastojimo maksimalno izići u susret. Tijekom protekle 2015. godine kino *Eurocinema* je posjetilo više od 50.000 posjetitelja, a istaknula bih i okolnost kako smo po prvi puta imali i svjetske premijere filmova s jednog međunarodnog festivala filma. Bio je to festival u Rotterdamu i mi smo bili umreženi skupa s pedesetak drugih kina koji su u isto vrijeme prikazivali pet premijera i nakon projekcija putem specijalnog linka bila su izravna uključanja uz mogućnost postavljanja pitanja putem *twittera*. Na ovaj nesvakidašnji način subotički ljubitelji filma su tijekom tjedan dana prošlog siječnja bili ravnopravni dio globalne kino mreže, a što je za *Eurocinema* kino zbilja veliki plus«, naglasila je na koncu razgovora Martina Pletikosić.

Dražen Prčić

STANJE U SUBOTIČKOM ZDRAVSTVU

Nedostatak kadra i umanjena sredstva

Kada bi Dom zdravlja imao zgradu u gradu u kojoj bi bile smještene sve ambulante za potrebe liječenja odraslog stanovništva, rad bi bio učinkovitiji, a dostupnost liječnika bolja, kaže dr. Mila Bogdanović – Dujmić

U prvoj polovici siječnja mogli smo pročitati vijest kako će broj stomatologa koji brinu o zdravlju zuba djece do 18 godina u Subotici biti smanjen s 20 na 11. Iz navedenoga se da zaključiti kako će se na red kod zubara čekati puno duže, te da će roditelji zbog zatvaranja stomatoloških ambulanti na Paliću, Bajmaku, Tavankutu i Aleksandrovu radi stomatoloških usluga s djecom morati dolaziti u grad.

Što se tiče usluga liječnika opće prakse u Subotici, gotovo svi koji redovito moraju odlaziti na preglede znaju kako se dani unaprijed moraju zakazivati, te da liječnik izgubi više vremena na administrativne poslove nego na pregled pacijenta. Posebnu traumu predstavlja odlazak na specijalističke preglede u bolnicu, te se pregledi koji se mogu obaviti za nekoliko dana odgađaju mjesecima, a na nalaze se čeka tjednima.

SEDAK SLUŽBI I 130 LIJEČNIKA

O trenutačnom stanju u subotičkom zdravstvu, te ustanovi Dom zdravlja i području rada koje pokriva, razgovarali smo s dr. **Milom Bogdanović – Dujmić**, direktoricom Doma zdravlja u Subotici.

»Dom zdravlja Subotica brine o zdravlju 140.000 stanov-

nika Subotice i okolnih naselja (Palić, Bajmak, Čantavir, Novi i Stari Žednik, Đurđin, Tavankut, Hajdukovo, Bački Vinogradi, Bikovo, Mala Bosna, Kelebijia). Sastoji se od sedam službi: Službe za opću medicinu (s Odjelom za kućno liječenje), 14 ambulanti u gradu i 13 ambulanti izvan grada; Službe za hitnu medicinsku pomoć u gradu i u dvije zdravstvene stanice Bajmak i Čantavir; Službe za zdravstvenu zaštitu žena i djece (ambulate za liječenje djece imaju Bajmak, Čantavir, Palić, Tavankut); Službe za specijalističko-konzultativnu djelatnost; Službe za zdravstvenu zaštitu radnika; Centra za unaprijeđenje zdravlja i prevenciju

bolesti s polivalentnom patro-naznom službom; Stomatološke službe. Cilj rada svih službi u Domu zdravlja je ne samo liječenje već i preventivni rad, koji zahtijeva veće angažiranje zdravstvenih radnika u edukaciji stanovništva o potrebi obveznih preventivnih pregleda. Trenutno u Domu zdravlja radi ukupno 130 liječnika opće medicine i liječnika raznih specijalnosti», pojašnjava dr. Mila Bogdanović – Dujmić

ZABRANA ZAPOSŁJAVANJA

Poznato je kako je na snazi Vladina zabrana zapošļavanja u javnim ustanovama među koji-

ma je i zdravstvo. Situaciju u subotičkom zdravstvu direktorica Doma zdravlja opisuje iznošenjem konkretnih brojki:

»Prema kadrovskom planu Dom zdravlja bi trebao imati 144 liječnika. Ovaj nedostatak od 14 liječnika izrazito otežava rad i stalno se vodi računa da nijedna od 28 ambulanti ne ostane bez liječnika. U ambulantama se stvaraju gužve, a liječnici nisu u mogućnosti više se posvetiti pacijentima i preventivnom radu. Zakonom je do kraja 2016. godine zabranjeno zapošļavanje i nismo u mogućnosti popuniti upražnjena radna mjesta. Ove godine ćemo imati još manje liječnika, jer su neki najavili odla-

zak u mirovinu ili odlazak na rad u inozemstvo. Ukoliko nam Ministarstvo zdravlja ne dozvoli zapošljavanje određenog broja liječnika, rad nekih ambulanti morat ćemo svesti na minimum».

KRIZA U ZDRAVSTVU

Građani Subotice navikli su na dobru zdravstvenu uslugu i na razgranatu mrežu zdravstvenih ustanova, no novonastala situacija pomalo već revoltira korisnike zdravstvenih usluga Doma zdravlja. Prema riječima naše sugovornice sve ovo dovodi do nezadovoljstva građana, a iz pojedinih mjesnih zajednica stižu i peticije sa zahtjevom za rad više liječnika opće medicine, kao i za radom pedijatar, ginekologa i stomatologa.

»Želja nam je da nađemo najprihvatljivije rješenje i za gradske i izvan gradske ambulante, ali nedostatak liječnika nas dovodi u situaciju u kojoj ćemo biti primorani spajati pojedine ambulante. Kada bi Dom zdravlja imao zgradu u gradu u kojoj bi bile smještene sve ambulante za potrebe liječenja odraslog stanovništva, rad bi bio učinkovitiji, a dostupnost liječnika bolja. Imali bismo i veću uštedu u utrošku energenata, kao i uštedu u obnavljanju opreme. Trenutačno imamo 16 liječnika na specijalizaciji za potrebe svih službi, što nam dodatno otežava rad do njihovog povratka sa specijalizacije. Najviše nam nedostaju specijalisti pedijatrije i ginekologije. Što se tiče medicinskih sestara/tehničara, trenutačno nismo u problemu, imamo dovoljan broj za redovan rad, ali postoji veliko interesiranje i ovog kadra za odlazak na rad izvan zemlje».

Osvrćući se na navedene vijesti o ukidanju stomatoloških ambulanti i smanjenju broja stomatologa u 2016. godini, dr. Bogdanović – Dujmić navodi i sljedeće:

»Veliki problem u 2016. godini predstavljat će i rad Stomatološke službe za odrasla lica. Kadrovskim planom imamo

pravo zapošljavanja 32 doktora stomatologije i 48 stomatoloških sestara i zubnih tehničara. Krajem 2015. provedena je racionalizacija u stomatologiji zbog viška od 9 zaposlenih. Dalje instrukcije oko zapošljavanja u stomatologiji ovisit će od novog kadrovskog plana za 2016. godinu koji će donijeti Ministarstvo zdravlja. Za liječenje odraslog stanovništva u stomatologiji trenutačno imamo samo 6 stoma-

tologa. Cilj nam je da i pored ograničenog broja kadra u stomatologiji ova služba s uslugama bude unaprijeđena uvođenjem novih tehnologija».

PRORAČUNSKA SREDSTVA PUNO MANJA

Dom zdravlja donosi godišnji financijski plan prema gradu Subotici, koji je njegov osnivač i zahvaljujući čijim sredstvima se

obnavlja oprema, vozila za potrebe hitne pomoći, uvode se nove tehnologije i poboljšavaju uvjeti rada u ambulanta.

»Krajem 2015. godine smo općinskim i vlastitim sredstvima završili radove na zgradi Službe za specijalističko-konzultativnu djelatnost. U ovoj službi rade specijalisti za plućne bolesti, specijalisti za internističke bolesti, specijalist radiologije i specijalist neuropsihijatar«, ističe dr. Bogdanović – Dujmić i dodajući kako su ove godine proračunska sredstva od grada za Dom zdravlja puno manja u odnosu na 2015. godinu, jer je ukupan gradski proračun manji.

»Također, konkurirali smo s nekoliko projekata prema japanskoj vladi, kao i prema Pokrajini za kapitalne investicije. Nažalost, isti nam nisu prihvaćeni. To nas neće obeshrabriti, već ćemo pokušati i tijekom 2016. ponoviti projekte i ponovno tražiti donatore. Humanitarna organizacija HELP donirat će nam tijekom 2016. reparirano vozilo s opremom za potrebe SHMP i financirat će nam promjenu prozora i krova na zgradi Službe za zdravstvenu zaštitu žena i djece».

Opća kriza u državi i besparica na svakome od nas ostavlja traga. Ljudi su nezadovoljni i dio tog nezadovoljstva posebno se ispoljava u situacijama kada ljudi očekuju pomoć i pažnju. Iako je teško pomiriti se s lošom situacijom, svako od nas se treba potruditi situaciju učiniti djelomično prihvatljivom. Dr. Bogdanović – Dujmić smatra da je uzajamno uvažavanje način na koji ćemo bezbolnije prebroditi krizu u kojoj se nalazimo.

»Nedostatak kadra stvara velike gužve u svim ambulanta i nezadovoljstvo pacijenata. Nažalost, svjedoci smo i fizičkog nasilja nad zdravstvenim radnicima. Komunikacija, pacijent – medicinska sestra – liječnik, mora biti uspostavljena uz međusobno uvažavanje, strpljenje i ljubaznost. Samo tako ćemo izbjeći nemila i neprimjerena događanja».

Aleksandra Prčić

»Nedostatak kadra stvara velike gužve u svim ambulanta i nezadovoljstvo pacijenata. Nažalost, svjedoci smo i fizičkog nasilja nad zdravstvenim radnicima. Komunikacija, pacijent – medicinska sestra – liječnik, mora biti uspostavljena uz obostrano uvažavanje, strpljenje i ljubaznost. Samo tako ćemo izbjeći nemila i neprimjerena događanja«, kaže dr. Bogdanović – Dujmić.

...

Vlasta Štetak, umirovljenica iz Subotice zbog kroničnih zdravstvenih problema višegodišnji je redoviti korisnik usluga Doma zdravlja u Subotici. O svom iskustvu vezanom za liječničke usluge govori sljedeće:

»Svakog mjeseca odlazim po lijekove, a svakih šest mjeseci odlazim na kontrolu štitnjače. Moram primijetiti kako je sada puno bolja organizacija u ambulanti nego što je to bilo ranije. Zakazuje se pregled, nema višesatnih čekanja nego se dolazi u točno zakazano vrijeme. Nekada smo morali doći u pet sati ujutro i čekati sedam sati kada se ambulanta otvara kako bi ostavili knjižice. Redovito su se knjižice izmiješale, pa nikada nisi znao hoćeš li uopće doći na red isti dan. S uslugom liječnika sam zadovoljna».

Trebaju li nam izbori?

MIJAT LAKIĆEVIĆ,
ekonomski novinar,
Beograd

Staju reforme

Izvanredni parlamentarni izbori s gospodarskog stajališta nisu potrebni. Politički gledano premijeru **Vučiću** ti izbori su potrebni kao dodatna snaga da provede reforme koje je obećao. Izbori će, barem na nekoliko mjeseci, zaustaviti gospodarske reforme. Koliko će to dugo trajati ovisi o tome koliko će trajati izborna kampanja, odnosno kada će biti održani izbori. Hoće li i u kom obimu poslije izbora reforme biti nastavljene ovisi o tome hoće li SNS uvjerljivo pobijediti, ili ta pobjeda neće biti tako uvjerljiva, ili, da idemo u drugu krajnost – da netko drugi formira Vladu.

Ovi izbori zaista dolaze u nezgodnom gospodarskom trenutku, jer ova godina treba biti godina pravih reformskih poteza kao što je rješavanje situacije u javnim poduzećima, otpuštanje oko 20.000 ljudi iz javnog sektora. Sve to sada će biti zastavljeno s neizvjesnošću hoće li i kada biti nastavljeno. U nekom pozitivnom razvoju situacije Vučićeva pobjeda bi mu omogućila da s većom legitimnošću za četiri godine koje su pred njim oštrije uđe u reforme. To je optimističniji scenarij. Onaj pesimistički je da poslije izbora bude formirana Vlada koja neće biti u stanju provesti reforme, što bi dovelo do prekida aranžmana s MMF-om. To ne samo da bi srušilo reforme, već bi i Srbija otišla u jednom pogrešnom smjeru. Ako bi prorúske stranke iz ovih izbora izašle ojačane to bi dovelo pitanje i dalji put Srbije i njezino priključenje EU. To je taj crniji scenarij, za koji ja mislim da je manje vjerojatan od ovog optimističnog.

Z. V.

BILJANA SELAKOVIĆ
MILANOVIĆ, novinarka,
Srijemska Mitrovica

Afere iznudile izbore

Kako nam ovog proljeća slijede redovni pokrajinski i lokalni izbori, bilo je za očekivati da će biti i izvanrednih parlamentarnih izbora, s obzirom na konstantne afere članova Vlade Srbije, kikseva ministara i potpredsjednika dvije najjače partije u Srbiji u ovom trenutku (neprikosnovenog SNS-a i ne tako jakog SPS-a). Sada još ostaje, ukoliko to bude moguće da se predsjednica Skupštine Srbije **Maja Gojković** i predsjednik pokrajinske skupštine **István Pásztor** slože i za istu nedjelju raspišu sva tri nivoa izbora. Za sada je sigurno da jedino predsjednik Srbije **Tomislav Nikolić** može odahnuti, jer je mu je stolica sigurna još godinu dana. Jesu li Srbiji izbori potrebni? Mislim da jesu, jer je građanima već dosta i lažnih državnih udara i prljavih igrica, i izjava tipa »volim novinarku koje lako kleknu« i slično. Mada, gotovo sigurno je da će i naredne četiri godine naprednjaci vladati Srbijom i Vojvodinom. Isto tako nakon beogradske *Arene* i zvižduka, smatram da je opao i rejting SNS-a, mada ne dovoljno da izgube izbore. Još samo ostaje da se vidi tko će s kim u postizbornu koaliciju. Hoće li tajni sastanci **Bojana Pajtića** i **Borisa Tadića** dovesti do toga da oporba ojača? Ima li u Srbiji uopće oporbe? Kada nam prođe Praznik rada i Uskrs po julijanskom kalendaru, znat će se tko će Srbiju voditi naredne četiri godine. Do tada nama novinarima, onima koji lako »ne kleče« ostaje da prežive do izbora. Očekujem prljavu kampanju, punu teških riječi i optužbi, a tko zna možda nam do kraja travnja zaprijeti još koji državni udar, smišljen u glavi ministra policije **Nebojše Stefanovića**.

S. D.

DUŠKO RADOSAVLJEVIĆ,
politolog, Novi Sad

Loš potez

Izbori nisu potrebni, jer Vlada ima stabilnu parlamentarnu većinu, nijedna politička opcija ne ugrožava vlast SNS-a i stranaka oko nje i treće u tom terminu će biti pokrajinski i lokalni izbori, koji su po svom karakteru dosta različiti od republičkih. Kada je riječ o Pokrajini i lokalnim samoupravama, to su nadležnosti koje nemaju nikakve veze s državnim nadležnostima i zato je uvijek bila intencija modernih država da se lokalni i regionalni izbori nikada ne spajaju s državnim. Mi sada imamo situaciju da će se na osnovu jedne ponude birati tri nivoa vlasti. To svakako nije dobro, jer će ljudi koji žive u lokalnu smatrati da su dajući glas nositelju partijske liste istovremeno pozvali nekog mesiju da im s nivoa Republike rješava probleme. To nije dobo, jer ćemo birače pretvarati u glasačku mašinu, a ne aktivne građane. Ponovit ću još jednom: izvanredni parlamentarni izbori su nepotrebni. Po meni jedini razlog za izvanredne izbore je učvršćivanje vlasti vladajuće stranke. Očigledno Srpska napredna stranka se za četiri godine nije uspjela transformirati iz pokreta u partiju, očigledno radi se prekompozicija odnosa unutar te stranke i očigledno da se pokušava suzbiti unutarnja opozicija koja očigledno postoji. Idemo na izbore da bi se napravio uzorak poželjnog ponašanja unutar te partije i da bi se ojačala pozicija predsjednika stranke u okviru same stranke, pozicija SNS-a za duže razdoblje i kako bi se stavila šapa na sve političke funkcije u Srbiji. Politički se ovaj potez može pravdati, ali za Srbiju će ova godina biti izgubljena.

Z. V.

RAZGOVOR POVODOM POLAGANJA DRŽAVNE MATURE U HRVATSKOJ

JASNA VOJNIĆ, DOPREDSJEDNICA ODBORA ZA OBRAZOVANJE HNV-A

Pripremna nastava za maturante

desetak učenika polagalo državnu maturu u Hrvatskoj, a ove godine, prema mom saznanju, državnu maturu će polagati isto toliko učenika.

Kakvu vrstu pomoći učenicima nudi HNV glede priprema za polaganje ispita državne mature?

Primjerice, ovih dana mi se javila jedna učenica iz Beograda, koja nije završila nastavu na hrvatskom jeziku i za nju je kompliciranija procedura glede polaganja državne mature u Hrvatskoj, sama nostrifikacija njene diplome je dodatna komplikacija, tako da i tu pomažemo. Konkretno, pružamo sve vrste informacija, tu je i pomoć u literaturi, pa smo preko *Školske knjige* naručili priručnike koji su učenicima potrebni za polaganje državne mature, to upravo stiže, naručili smo priručnike za opću kulturu, hrvatski i engleski jezik te matematiku. Predviđeno je da HNV organizira sastanak s roditeljima budućih bruća, a organizirat ćemo i pripremnu nastavu za polaganje ispita državne mature. Osim državne mature, za buduće bruce iz Srbije, predstavlja problem i to što nije riješeno pitanje smještaja u domovima za studente u Osijeku ili Zagrebu, i na tome intenzivno radimo s Državnim uredom za Hrvate izvan Republike Hrvatske. Dogovoreno je da ćemo zajednički izraditi jedan projekt prema kojem ćemo tražiti kvotu smještaja za naše studente u domovima u Osijeku i u Zagrebu, kao i kvotu za stipendije za naše studente. Važno je da napravimo te kvote za stipendije studenata, koje će se odnositi baš na ovdašnje Hrvate, jer u

slučaju kada svi bruce ulaze na istu kvotu za Hrvate izvan Republike Hrvatske, naravno da je manja šansa za dobijanje stipendije. Hoću naglasiti i glede onih Hrvata koji studiraju ovdje u Srbiji da će HNV raspisati natječaj za stipendije i dodijeliti će se pet stipendija za te studente.

Prošloga petka održan je seminar u HNV-u za pisanje strategija. Povod je izrada nove Strategije obrazovanja Hrvata u Srbiji. Kažite nam više o ovoj aktivnosti HNV-a.

To je bio samo jedan od koraka u obuci članova koji čine tim za izradu spomenute Strategije za obrazovanje. Nastojala sam i uspjela da u taj tim uđu ključni ljudi koji su vezani za oblast obrazovanja Hrvata u Srbiji. Trenutno Srbija prolazi kroz važan period, nacrt Akcijskog plana za ostvarivanje prava nacionalnih manjina u Republici Srbiji ide na Vladu, a taj nacrt je jedan od segmenata za poglavlje 23 u okviru pregovaračkog procesa pristupanja europskoj uniji. E sad, glede tog nacrta Akcijskog plana koji se odnosi na prava manjina, ovdašnji Hrvati jesu uskraćeni za neka prava. Primjerice, predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture vjerojatno će biti sveden na fakultativne ili izvannastavne aktivnosti, a predviđa se i samanjivanje lektorata u Srbiji na svim jezicima nacionalnih manjina, tako da ne znam kako ćemo uspjeti uspostaviti našu katedru. Smatrala sam da je u ovom trenutku važno odrediti pravac kretanja obrazovanja Hrvata na materinjem jeziku, ovdje, u Srbiji, i odlučiti što se u danim mogućnostima može učiniti u toj oblasti. Važno je

da izradimo dokument Strategije kako bismo znali i u budućnosti na koje se probleme trebamo fokusirati i koji su nam prioriteti. Trebamo vidjeti kako ćemo poboljšati upis učenika u ovdašnje hrvatske odjele, kako ćemo reorganizirati nastavu i što je najvažnije – kako ćemo formirati Školski obrazovni centar. Meni je najvažnije da taj dokument, Strategija za obrazovanje Hrvata u Srbiji, bude »živ«, da ne ostane »mrtvo slovo na papiru«, nego da se prema tom dokumentu ravnamo, skupimo na jednom mjestu, udružimo snage i učinimo najviše što je moguće za razvoj obrazovanja na hrvatskom jeziku u Srbiji.

Hoće li biti javne rasprave o dokumentu Strategije obrazovanja Hrvata u Srbiji?

Do sada smo izradili »strategiju za strategiju«. Obuka tima za izradu ove strategije je bila prvi korak, a onda taj tim kreće u analizu stanja, pa zatim krećemo u izradu dokumenta, a nakon izrade dokumenta, želim da prođe »kroz sito i rešetko«, praviti ćemo javne rasprave. Želim da postignemo što veću suglasnost i sa stručnjacima i s roditeljima i s učenicima, svima onima kojima su važan dio sustava obrazovanja na materinjem, hrvatskom jeziku. Kada se nakon javne rasprave usuglasimo u najvećoj mogućoj mjeri, očekujem da će Strategija biti završena do lipnja ove godine. Vijećnici HNV-a će glasovati o usvajanju Strategije koje se odnosi na razdoblje od četiri godine, pa ako se usvoji, nastojat ćemo realizirati do 2020. ono što će biti zacrtano u tom dokumentu.

Zvonko Sarić

Za sve učenike koji žele studirati u Hrvatskoj u tijeku je prijava za polaganje ispita državne mature, a krajnji rok za prijavu je 2. veljače. Hrvatsko nacionalno vijeće je i u našem tjedniku informiralo buduće bruce o uvjetima i potrebnim dokumentima za prijavu ovog ispita, a s dopredsjednicom Odbora za obrazovanje HNV-a **Jasnom Vojnić**, razgovarali smo o raznim vrstama pomoći budućim studentima da lakše svladaju izazove glede polaganja skupa ispita državne mature.

Koliko je državna matura komplicirana za učenike iz Srbije? Koliko ih je tu maturu položilo prošle godine i imate li saznanja koliko će učenika to pokušati ove godine?

Od kada je uvedena državna matura, značajno je umanjen broj učenika koji odlaze na studije u Hrvatsku, jer smatraju to jednom od prepreka koju moraju svladati. Državna matura nije obvezna za ovdašnje državljane, ali ukoliko je ne polože, oni se zakidaju za taj broj bodova, koji donosi državna matura pri upisu na studije. Na državnoj maturi se mora položiti hrvatski jezik, matematika, strani jezik i neki od izbornih predmeta. Dakle, to donosi određeni broj bodova, ali su potrebne velike pripreme za polaganje ispita. Prošle godine je

Sto godina kasnije...

NEKAD
i
SAD

Ulica Vase Stajića potpuno je promijenila izgled na uglu u susretanju s Ulicom Đure Đakovića, kao i u nastavku trase prema željeznici, cijelom jednom svojom stranom. Posljednjih godina podignute su višekratnice na mjestu prizemnih kuća koje su na tom mjestu postojale ranije. Ali, iako potpuno oronule, to nisu bile »obične« prizemljuše, nego objekti pod zaštitom, jer su bile djelo znamenitog arhitekta **Ference Rajhla**. Tužno je što su vremenom zbog neodržavanja dospjele u tako zapušteno stanje. Njihovo rušenje potencirano je i krajem dvadesetog stoljeća. Nekoliko godina kasnije, 2007., ponovna najava njihovog nestajanja podigla je na noge dio stručne javnosti i izazvala buru negodovanja, ali regulacijski plan ovog dijela grada kojim je predviđeno rušenje dva zaštićena objekta je usvojen, a one ubrzo srušene 2010. Nakon toga podignut je višekatni poslovno-stambeni objekt.

Dvije kuće pod brojevima 11 i 13 projektirao je Ferenc Rajhl 1899. u stilu secesije, prije čuvene Rajhl palače. Na jednoj od njih (na fotografiji) s kućom je nestao i zanimljiv simbolički prikaz žene u čamcu oblika mjesečevog srpa, tu je bio i simbol sunca i ruže. Ženska lica i druge dekoracije ukrašavali su i pročelje druge kuće. Kapija koja je povezivala kuće po ocjeni stručnjaka bila je jedna od ljepših secesijskih.

K. K.

VELIKO *Prelo*

30.01.2016.

SVEČANA DVORANA
HKC "BUNJEVAČKO KOLO"

U 19,30 SATI

TRADICIONALNA VEČERA

ANSAMBL BISERI

ANSAMBL HAJO

IZBOR NAJLIPČE PRELJSKE PISME

IZBOR NAJLIPČE PRELJE

TOMBOLA

*Prelo kupi, svako mu se divi
nek se znade da Bunjevac živi.*

SVE INFORMACIJE na Telefon: 024 555 589

Organizator HKC "Bunjevačko kolo"; Pučka kasina 1878, Subotica

POKLADNO DRUŽENJE U TAVANKUTU

Okupili se prijatelji i donatori

Nakon završetka božićnog vremena, siječanj i prva polovica veljače obuhvaćaju pokladno vrijeme, sve do Čiste srijede. *Disnotori* i razni oblici prela samo su neki od načina okupljanja u pokladno vrijeme. Takvo je prikladno druženje priređeno i na etnosalašu *Balažević* u organizaciji Hrvatsko kulturno-prosvjetnog društva *Matija Gubec* u Tavankutu. *Disnotor* je priređen samo kao povod za druženje koje je trajalo od ranog jutra pa do večeri. Dan ne bi protekao u tako dobrom raspoloženju bez dobrog društva, među kojima su brojni donatori. Najzaslužniji za ovo okupljanje bio je, kao i lani, **Ivan Dulić – Kum** iz Đurđina, koji je omogućio održavanje *disnotora*, kao i obitelj **Francuz** iz Monoštora koji su na *disnotor* donijeli crvenu mljevenu papriku.

Među gostima su se našli voćari, vinogradari, ratari, diplomati, pravni ci, prosvjetni radnici, kulturni djelatnici, političari, svi prijatelji tavankutskog *Gupca*.

Predsjednika Društva **Ladislava Suknovića** i predsjednika Izvršnog odbo-

ra Hrvatskog nacionalnog vijeća **Darka Sarića Lukendića** upitali smo kako ocjenjuju taj vid druženja i okupljanja?

Ladislav: »*Gubec* je institucija koja je sada već postala simbolom prijateljskog okupljanja i druženja za koje nisu potrebni posebni povodi niti projekti. Jedno takvo okupljanje je bilo u subotu, više iz želje za druženjem jer je ovo upravo vrijeme kada naši prijatelji i donatori imaju više slobodnog vremena nego inače. I nama je ovo lagodnije razdoblje godine, kada projekti nisu u punoj realizaciji, mada se ne možemo pohvaliti da smo imali previše slobodnog vremena. Za našu instituciju i za našu zajednicu su važna okupljanja; to je vrijeme kada su ljudi opušteniji i otvoreniji za lagodniji i iskreniji razgovor kao i za planiranje novih i kvalitetnijih zajedničkih aktivnosti, kao i za sumiranje godišnjih ostvarenja.«

Darko: »Drago mi je da sam bio na *disnotoru*. Bila je to prilika da se prisjetim kako je to kadgod bilo.«

I. D.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (Sl glasnik RS br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVJEŠTENJE O PODNESENOM ZAHTJEVU ZA ODLUČIVANJE O POTREBI PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Nositelj projekta *VIP MOBILE* d.o.o., Omladinskih brigada br. 21, Novi Beograd, putem ovlaštenog poduzeća *KODAR INŽENJERING* d.o.o., Autoput za Zagreb br. 41i, Beograd podnio je dana 15.1.2016. godine pod brojem IV-08-501-43/2016, Zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš projekta radio-bazne stanice: »NS2048-01 SU Subotica centar«, na katastarskoj parceli 3723/3 KO Stari grad, Subotica, ulica Trg Cara Jovana Nenada br. 15 (46.101838°, 19.665047°).

Uvid u podatke, obavještenja i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se izvršiti u prostorijama Odsjeka za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj (Trg Slobode 1, Gradska kuća, II. kat, soba 226).

Zainteresovana tijela, organizacije i javnost u roku od deset dana od dana objavljivanja ovog obavještenja mogu dostaviti mišljenja o potrebi procjene utjecaja predmetnog projekta na životni okoliš, osobno ili poštom na gore navedenu adresu, ili elektronski na adresu zivotnasredina@subotica.rs.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (Sl glasnik RS br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVJEŠTENJE O PODNESENOM ZAHTJEVU ZA ODLUČIVANJE O POTREBI PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Nositelj projekta *VIP MOBILE* d.o.o., Omladinskih brigada br. 21, Novi Beograd, putem ovlaštenog poduzeća *KODAR INŽENJERING* d.o.o., Autoput za Zagreb br. 41i, Beograd podnio je dana 15.1.2016. godine pod brojem IV-08-501-44/2016, Zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš projekta radio-bazne stanice: »NS2050-01 SU Subotica 3«, na katastarskoj parceli 1854 KO Stari grad, Subotica, ulica Dušana Petrovića br. 11 (46.107123°, 19.659213°).

Uvid u podatke, obavještenja i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se izvršiti u prostorijama Odsjeka za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj (Trg Slobode 1, Gradska kuća, II. kat, soba 226).

Zainteresovana tijela, organizacije i javnost u roku od deset dana od dana objavljivanja ovog obavještenja mogu dostaviti mišljenja o potrebi procjene utjecaja predmetnog projekta na životni okoliš, osobno ili poštom na gore navedenu adresu, ili elektronski na adresu zivotnasredina@subotica.rs.

GODIŠNJA SKUPŠTINA HKUPD-A MATOŠ IZ PLAVNE

Godina u znaku djece

Godišnja skupština Hrvatskog kulturno umjetničko prosvjetnog društva *Matoš* iz Plavne održana je prošle subote u dvorani Vatrogasnog doma, čime je obilježena osma obljetnica postojanja ove kulturne udruge. Članovi Predsjedništva i voditelji pojedinih odjela upoznali su nazočne o radu i financijskoj situaciji u protekloj godini te predložili program rada i financijski plan za ovu godinu. Navedene su sve aktivnosti udruge, suradnja s drugim udrugama i institucijama, te uključenost članstva u ostvarivanju predviđenog programa. Dalo se zaključiti da su djeca u protekloj godini bila glavni čimbenik u ostvarivanju dobrih rezultata *Matoša*. Sudionici skupa jednoglasno su usvojili sva izvješća te Plan i program rada i financijski plan.

Predsjednica udruge **Kata Pelajić** govorila je o ostvarenim rezultatima, poteškoćama u radu, te o programu u nastupajućoj godini. »*Matoš* je i prošle godine djelovao prema usvojenom Planu i programu rada, sukladno dobivenim novčanim sredstvima i mogućnostima same udruge. *Matoš* je postao vidljiv u sredini u kojoj djeluje«, kazala je ona.

Najviše poteškoća još uvijek ima tamburaški sastav, koji zbog raznih subjektivnih problema gotovo da nije niti radio. Najbolje rezultate postigao je dječji folklor, koji je u raznim prigodama i mjestima nastupio oko 15 puta. Jedan broj djece uključuje se i

u literarni odjel, a jedna je učenica nagrađena na Pokrajinskoj smotri recitatora u Subotici putovanjem u Osijek. Održano je nekoliko književnih večeri a kao značajan događaj treba istaknuti predstavljanje izdanja NIU *Hrvatska riječ*, kojom je prigodom ova institucija darivala udruzi znatan broj svojih izdanja. Jedna članica sudjelovala je na natjecanju za Izbor najljepše Hrvatice u narodnoj nošnji izvan Republike Hrvatske u Tomislavgradu. Nazočni su upoznati s nabavom nove tehničke opreme, kojom će se poboljšati kvaliteta rada udruge i predstavljanje javnosti.

U ovoj godini treba i dalje raditi na omasovljenju članstva, posebice djece i mladih te revitalizirati tamburaški sastav i pjevački zbor. Kadrovski problemi sve više prate udugu. Udruga će nastaviti suradnju sa svim relevantnim institucijama i udrugama kulture. Dobar primjer bila je realizacija projekta sa Zavodom za kulturu vojvođanskih Hrvata, u kome su studenti etnologije i kulturne antropologije Filozofskog fakulteta iz Zagreba u dva navrata vršili terensko istraživanje na ovom prostoru Bačke.

U umjetničkom dijelu programa sudjelovala je dječja folklorna skupina i **Biljana Zorić**, solistica na bisernici, koja je odsvirala *Kolo na bunaru* dr. **Josipa Andrića**, a pjesnik iz Bođana Josip Dumendžić Meštar govorio je svoju pjesmu.

Z. Pelajić

TJEDAN U BAČKOJ

Oni su uvijek u pravu

Pisala sam, ima tome i godinu i pol dana, o svojoj borbi s birokracijom Porezne uprave. Ukratko, ta borba svodila se na moje dokazivanje da ja nisam obveznik plaćanja onog famoznog solidarnog poreza, i njihovog isto tako upornog dokazivanja (čitaj pozivanja na zakon) da jesam i da im (čitaj državi) dugujem nekoliko tisuća dinara za isti taj solidarni porez. Možda vam sada sve izgleda malo komplicirano, a suština je u tome da je svojevrmeno bio donesen zakon koji je propisao da se dodatno oporezuju sve zarade u javnom sektoru veće od 60.000 dinara. A kada kažem (pišem) sve zarade pri tomu mislim (ne ja nego zakonodavca) na sva primanja isplaćena iz proračuna u jednom mjesecu. I tu je ta zvrčka. Sva primanja isplaćena u jednom mjesecu bez obzira na koje razdoblje se odnose. Tako se meni desilo da mi paralelno sa zaradama u novoj tvrtki budu isplaćivane (sa zakašnjenjem od godinu dana!) i zarade u starom poduzeću. I eto revnosnih poreznika. Uzalud sam ja pisala da se iznos nagomilao zbog zakašnjelih isplata, pitala ih gdje su bili kada mjesecima nisam dobivala plaću (a valjda je obveza poslodavca isplata zarada) i uzalud ih uvjeravala da nisu u pravu. Odgovor uvijek isti: takav je zakon. A to što nema logike nije njihova briga. Naravno, podrazumijevalo se da je u tom našem prepisivanju moja porezna obveza uvijek bila veća, jer kamata se podrazumijeva. Ali izgleda da je i prepisivanju došao kraj, jer stiže mi ovih dana opomena za plaćanje. I taman kada sam počela smišljati srceparajući dopis kakao bih poreznike odobrovoljila da mi dozvole otplatu na rate, slučajno, čeprkajući po internetu, doznam da taj porez uopće neću morati platiti, jer donesen je Zaključak Vlade po kome solidarni porez ne plaćaju oni kojima su u jednom obračunskom razdoblju isplaćena primanja za više mjeseci. Sretne li vijesti. Ali, nije to baš tako lako i jednostavno, jer da bi vam poreznici oprostili (a onima koji su platili vratili uzeto): mora se podnijeti zahtjev sa svom pratećom dokumentacijom, kao što su platne liste. Iskreno da kažem nije mi baš jasno što će im to. Ako su me našli (i ne samo one meni slične, već i roditelje i nezaposlene) kao obveznika solidarnog poteza, onda valjda mogu sada i jednim uljudim dopisom sve nas obavijestiti da u svjetlu tog i tog Zaključka Vlade više nismo u obvezi plaćanja solidarnog poreza, te da će postupci koji su u tijeku biti obustavljeni, a onima kojima je porez i naplaćen novac biti vraćen. Ali, ne ide to tako, jer da bi se ispravilo ono što je bila očita pogreška i propust onih koji su krojili Zakon trebamo sada mi ispravljati.

Z.V.

OBIČAJ KOJI BLIJEDI

Djevojačka sprema

U neka davna vremena nije se moglo zamisliti da se kćer spremi za udaju, a da joj se ne pripremi djevojačka sprema. Ona bi se uglavnom sastojala od šest perjanih jastuka, dvije dunje perjanice i pregršt ručnih radova, što vezanih, što tkanih, heklanih, necanih, izrađenih rukama vrijednih baka i majki. Skupa s namještajem koji se sastojao od dva kreveta i ormara, sprema se nakon svatova odnosila u kuću mladoženje gdje se prikazivala. Na temelju onoga što je *snaša* donijela, moglo se procijeniti koliko je imućna ali isto tako koliko su prijatelji vrijedni i koliko drže do tradicije i običaja. Ovaj običaj je vremenom utihnuo. Danas se uglavnom mladi na dar kupuje spavaća soba i posteljina uz možda poneki ručni rad, kao uspomena na svoje pretke. Ipak, postoje rijetki primjeri ljudi koji još uvijek drže do tog običaja i

ne mogu zamisliti da svoju kćer ili unuku udaju a da ne pripreme sprema baš kao onu koju su oni nekada davno dobivali na svadbi.

SPREMITI KĆER KAKO DOLIKUJE

Djevojačka sprema ili miraz, uglavnom se spremao u škrinje izrađene od drveta različito ukrašenog. U njima su majke stavljale miraz za svoje kćeri koji je obuhvaćao darove koje nevjesta donosi u svoju novu obitelj. Ovaj običaj pripreme djevojačke spreme još uvijek je prisutan u Sotu gdje smo i zabilježili ovu priču. Obitelji koje su imale žensku djecu, još dok su bila mala, počele su razmišljati što će to dijete jednoga dana odnijeti u miraz. Majke su odmah počele tkati, šlingati, heklati i vesti, kako bi svoju kćer spremili za udaju onako kako i dolikuje:

»Nekada nije bilo gdje kupiti posteljinu, ručnike, ponjave.

Bilo je dosta obitelji koje su imale više kćeri pa su te majke morale na vrijeme i više raditi, kako ne bi bilo zamjerki među djecom. U Sotu je običaj da se djevojci za udaju pripremi šest jastuka, dvije dunje, posteljine i ručni radovi koje su one nosile kod svojih mladoženja. Kada bi snaše došle u novu kuću, svekrve bi već spremile krevet, a snaše bi svoju sprema samo prikazivale. U Sotu se i danas, istina mnogo manje, sprema djevojačka sprema. Snaše danas ne žele vezene jastučnice, stolnjake, više vole kupljeno. Ali ja se još držim starih običaja i kod mene u kući čuvam sprema moje kćeri, koju sam joj pripremila kada se udavala«, priča **Ana Dovčak** iz Sota.

Nekada se nije moglo zamisliti da se djevojka uda bez sprema. Siromašnije su kod mladoženje nosile nešto manje stvari, jedan krevet i ormar, a one nešto

Ana Dovčak

imućnije dva kreveta i ormara s djevojačkom spremom.

ŠOKAČKA SOBA

U domu Dovčakovih u Sotu nalazi se šokačka soba stara preko sedamdeset godina. U toj sobi nalazi se ruho, namijenjeno njihovoj kćeri. Na dva predivna kreveta smješteni su perjani jastuci i dunje, prekriveni besprijeckorno bijelim i uglačanim šlin-

U Sotu je običaj da se djevojci za udaju pripremi šest jastuka, dvije dunje, posteljine i ručni radovi koje su one nosile kod svojih mladoženja

ganim ponjavama, vezenim jastučićima koje baka Ana održava:

»Šokačke sobe od pamtivijeka ovako izgledaju. Naše bake su ih zvale 'ekstrajnice'. U Sotu je ovakva soba jedna od rijetkih. Na krevetima se čuva sprema, perjanice i jastuci, a ja vodim računa da sve u njoj besprijeckorno izgleda. Ljeti prozračujem perje, iznosim na sunce da se isunča i ova soba mora uvijek biti spremljena jer ona samo služi za čuvanje djevojačke spreme. Nikada nitko na njima nije prespavao«, kaže Ana.

A soba koju Dovčakovi čuvaju u svojoj kući datira još iz 1942. godine. Sodu je u miraz dobila teta Aninog muža **Mije**. Po Mijinom sjećanju sobu je tada izradio majstor iz sela od trešnje i oraha, a sastoji se od dva kreveta, šest stolica, stola i ormara. I baš onakva kakva je bila prije nešto više od sedamdeset godina, ostala je i danas u izvornom obliku:

»Obožavam starine. Kada smo moja supruga Ana i ja došli u ovu

kuću služiti moju majku i tetu, teta nas je zamolila da joj sačuvamo njenu sobu. Nakon njezine smrti ispunili smo obećanje i danas nam je ona jedna velika uspomena. U krevetima držimo perje, koje smo spremili za našu kćer, a tetinu spremu čuvamo u drugoj sobi. Ja često dođem ovdje i uživam. Prisjetim se mladalačkih dana, jer je i moja majka imala baš takvu istu sobu koja je, nažalost, ostala u Miholjcu«, kaže nam Mija Dovčak iz Sota. Soćanke i danas nastoje sačuvati dio običaja njihovih starih. Vrijedne ruke ovih snaša, posebno u ovim zimskim danima, izrađuju ručne radove za svoje kćeri i snahe. Sigurno ne u onoj mjeri koliko su to radile njihove bake, jer, kako kažu, vremena su se promijenila. Sada se više traži suvremenije i moderno. Perjani jastuci i dunje ne koriste se više kao prije, ali običaj je ostao da se kćer isprati iz kuće kako dolikuje i uz odgovarajući miraz isprati u mladoženjinu kuću.

Suzana Darabašić

TJEDAN U SRIJEMU

Novi izazovi

U novu godinu, kao i svi građani Srbije, tako i građani Srijema ušli su suočeni s nekim novim izazovima. Uglavnom se među Srijemcima polemizira kako će preživjeti ovu godinu, a s obzirom na prognoze, neće biti nimalo lako. Prosječna plaća već sada nije dovoljna da pokrije osnovne životne potrebe, a oni čija su primanja daleko ispod tog prosjeka, čiji je broj barem u ovom dijelu Srijema mnogo veći, tek čekaju nove nedaće. Što se tiče maksimalnog broja zaposlenih na neodređeno vrijeme u tijelima lokalnih samouprava, kada je na primjer općina Šid u pitanju, prema najavama, neće biti potrebe za racionalizacijom. Kako izjavljaju čelni ljudi, svi koji su zaposleni na neodređeno vrijeme u bilo kom organizacijskom dijelu lokalne samouprave ili javnom poduzeću, ne moraju se otpuštati. Pri tomu naglašavaju kako ne poriču da nemaju problema zbog smanjene mase za plaće i zarade kojom raspolažu i ne spore da će u tom smislu isplata zarada biti teža. Kada je zdravstveni sektor u pitanju, u domovima zdravlja racionalizacija je počela. Prije nekoliko dana imala sam priliku pričati sa ženom koja je punih 14 godina radila kao spremačica u šidskom Domu zdravlja. Nakon razgovora s direktorom, dobila je otkaz. Od svog poduzeća ona će dobiti 2.400 eura. Ta sredstva koristit će, kako kaže, za život, dok ne nađe novi posao. Ponude za rad ovih ljudi nažalost su sve manje ili gotovo da ih nema, ali me iznenadila optimističnost moje sugovornice koja čini se ne gubi nadu. Kaže da je posao spremačice u Domu zdravlja radila za plaću u iznosu od nešto više od 20.000 dinara. Pri tom je svakodnevno putovala iz susjednog sela, dobivala putne troškove kojima je podmirivala svoj prijevoz a na pitanje hoće li kod privatnika biti bolje, potvrdno je odgovorila jer se nada, ako ničemu drugom, a ono većoj plaći. A plaća kod privatnika doduše nešto je veća, sigurnost da se zadrži posao mnogo manja, jer poslodavac u ovakvoj situaciji može birati jer je potražnja za poslom sve veća i veća. Stiče se dojam da su ljudi prestali razmišljati o nekoj daljoj budućnosti, npr. mirovini i da nam je svima postalo važno trenutačno stanje, masa novca kojom trenutačno raspolažemo. Što će biti sutra, o tome ćemo misliti neki drugi dan. Nažalost, ovakvih primjera poput moje sugovornice, bit će sve više. Tko u ovoj situaciji gubi, a tko dobiva jasno je. Jasno mi je i to da su pred nama novi izazovi i još jedna teška godina, i to izborna nakon koje se prema obećanjima očekuje boljitak o kojemu prema sadašnjem stanju stvari možemo samo sanjati.

S. Darabašić

DISCO VEČER U HKC BUNJEVAČKO KOLO

Podsjećanje

Nekoliko stotina posjetitelja plesalo
je do kasnih noćnih sati

Velike zasluge za organiziranje disco večeri HKC-a *Bunjevačko kolo*, održane u subotu, 16. siječnja, u restoranu *Dukat* imao je član IO HKC-a **Ivan Piuković** koji je skupa sa svojim suradnicima i angažiranim DJ-ima **Vladimirom Novikovic** i **Robertom Santom**, jednu lijepu ideju uspio pretočiti u nezaboravnu večer podsjećanja kako je sve to izgledalo prije tridesetak i više godina.

»Povodom 45 godina od osnutka HKC-a *Bunjevačko kolo*, došli smo na ideju organizirati disco večer u želji podsjećanja na vrijeme 80-ih godina prošloga stoljeća kada je u prostorijama današnjeg restorana *Dukat* radio disco club. A, s obzirom na to da sam ujedno i član Izvršnog odbora Centra, meni je povjerena organizacija cijelog programa u suradnji s angažiranim DJ-ima. Osobito mi je drago što smo uspjeli u potpunosti realizirati našu zamisao, jer sam tijekom cijela večeri vidio samo sretna i zadovoljna lica ljudi koji su došli s velikom radošću i cijele večeri uživali u dobroj zabavi. Meni je to najveća nagrada za sav trud i rad koji je uložen da bi ova večer bila održana. Na koncu, zahvalio bih se UN *Cro info* na pruženoj medijskoj potpori«, istaknuo je Ivan Piuković.

SVI SU PLESALI

Kao i prije tridesetak godina, u subotu navečer za miks pultom bio je legendarni subotički DJ Vladimir Novikov koji je svojim izborom glazbe nastojao držati dobro raspoloženje svih koji su odlučili, kao nekad, doći u *Bunjevačko kolo*. I uspio je.

»Moram prvo istaknuti veliko zadovoljstvo svih koji su došli na ovu disco večer u *Bunjevačkom kolu*, jer kako drukčije shvatiti činjenicu kako je bilo mnogo onih koji su doslovno plesali od devet sati navečer pa sve do dva ujutro. Također, bilo je fascinantno s džokejnice gledati mnogo poznatih ljudi kako se dobro zabavljaju i plešu sve vrijeme, jer poznato je kako u disco klubovima ne plešu baš uvijek svi. No, u subotu navečer svi su plesali. Zato mi je i drago što je ova ideja o organiziranju jedne ovakve večeri podsjećanja na sada već pomalo daleka vremena 80-tih godina prošlog stoljeća, kada je upravo u ovom prostoru današnjeg restorana vrlo uspješno djelovao disco klub, u potpunosti uspjela na zadovoljstvo organizatora i svih posjetitelja. Kada su me pozvali, rado sam se odazvao. Što se tiče DJ posla koji smo imali, danas je sve to zahvaljujući suvremenoj tehnici mnogo lakše nego kada sam to radio u onim starim vremenima. Nekada smo morali paziti na izbrazdane odjeljke na gramofonskim pločama, kada je početak ili kraj

o e na '80-te

određene pjesme, a sada je sve digitalizirano i računalo mnogo toga radi umjesto vas. Ova nostalgična večer glazbenog disco prisjećanja na vrijeme naše mladosti u potpunosti je uspjela. Drago mi je što se pozivu odazvalo mnogo nekadašnjih redovitih posjetitelja disco kluba u *Bunjevačkom kolu* i što su povratne reakcije izuzetno pozitivne. Postoji ideja da se ponovno nešto slično organizira i rado ću se uključiti u realiziranje sličnih projekata«, s velikim zadovoljstvom je konstatirao Novikov.

DOJMOVI

Subotnja disco večer u prostoru restorana *Dukat*, gdje se nekada nalazio disco club *Bunjevačkog kola* ostat će svima u lijepom sjećanju. Osim dobre zabave, mnogo stare, nezaboravne glazbe iz 80-tih i plesanja uz nju, mnogi su imali priliku, poslije dugo vremena, vidjeti i neka poznata lica iz zajedničke prošlosti.

Svoje dojmove iznio nam je **Miroslav Čavrgov**:

»Provod je bio zbilja genijalan i to se već odavno trebalo dogoditi. Prostor u kome je disco večer održana je povijesni, jer smo svi tamo proveli mnogo vremena u svojoj mladosti. Glazbeni repertoar je pogođen u potpunosti, ozračje je bilo super i posebno mi je drago što sam vidio neke ljude nakon dvadeset i više godina. Volio bih kada bi se ponovno organizirala neka slična večer, jer smatram kako su se svi dobro proveli i u dogledno vrijeme bi to željeli ponoviti«.

Slično je ovu nostalgičnu disco večer doživjela i **Svetlana Mutić**:

»Osjećala sam se veoma nostalgično i fantastično u isto vrijeme. Skupa s mojim društvom sam plesala bez stajanja od devet i petnaest pa sve do petnaest do dva. Vlada je puštao jako dobru glazbu i nije nam dozvoljavao da stanemo. U jednom trenutku večeri, gledajući sve ljude kako su zadovoljni i uživaju u ovom nesvakidašnjem događaju, kao da sam vidjela cjelokupnu sliku iz mladosti kada smo svakoga vikenda išli u neki disco club. Također, drago mi

je što sam uspjela vidjeti mnogo ljudi koje odavno nisam srela i pozdraviti se s njima. Stvarno nam treba ovako nešto, jer za našu generaciju gotovo da i nema više nikakvih sadržaja izuzev sjedenja u nekom kafiću«.

Disco večer u HKC-u *Bunjevačko kolo* je u potpunosti ispunila očekivanja svih koji su se odlučili u subotu, 16. siječnja, vratiti u prošlost – u svoju mladost. Uz pohvale organizatorima, čini se kako su im posjetitelji nametnuli želju potrebe za ponovnim, sličnim događanjima. Jer, za srednju generaciju i nema baš mnogo sličnih programa, a prema viđenom, očividno je kako za ovakve stvari ima prostora i trebale bi se češće događati.

Dražen Prčić

DJ Robert Santo
i DJ Vladimir Novikov

Ivković Ivandekić nastupio u Antinu

ANTIN – Ivan Ivković Ivandekić iz Subotice predstavio je svoju nedavno objavljenu knjigu *Moja Luca* u Antinu (Hrvatska) u sklopu manifestacije pod nazivom *Zimsko spremanje*. Nalik dosadašnjim promocijama, knjigu šaljivih priča publici je dočarao je u formi »stand up« kazivača. »Zadovoljan sam odzivom ljudi, uspio sam ih nasmijati. Po pljesku se vidjelo da je publici bio interesantan moj 'divan' na bunjevačkoj ikavici kojeg nemaju prilike često čuti«, kaže Ivković Ivandekić. *Zimsko spremanje*, održano po 17. put, revija je tradicijskog zimskog ruha koja promovira i razne tradicijske obrte, pjevu i plesnu kulturu Šokadije, te lokalni izričaj svih sudionika manifestacije.

Subotički natječaj za projekte u kulturi

SUBOTICA – Gradonačelnik Grada Subotice raspisao je Javni natječaj za programe i projekte očuvanja, unapređenja i razvoja kulture i umjetnosti i suvremenog umjetničkog stvaralaštva od značaja za Grad u 2016. godini. Rok za podnošenje prijave je 29. siječnja 2016. godine. Natječaj je dostupan na internetskoj stranici www.subotica.rs.

Predstavljanje knjige Dalmatini (Bunjevci) u slobodnim kraljevskim gradovima Segedinu i Subotici

SUBOTICA – Predstavljanje knjige dr. sc. **Ladislava Heke** *Dalmatini (Bunjevci) u slobodnim kraljevskim gradovima Segedinu i Subotici* bit će održano večeras (petak, 22. siječnja), u Zavičajnoj galeriji *Dr. Vinko Perčić*, u 17 sati.

Knjigu će predstaviti: prof. dr. sc. **Attila Badó**, pročelnik Instituta za poredbeno pravo Pravnog fakulteta, Segedin, dr. sc. **Slaven Bačić**, urednik knjige, **Stevan Mačković**, prof. povijesti i dr. sc. **Ladislav Heka**, autor.

Veliko prelo 2016. u Subotici

SUBOTICA – HKC *Bunjevačko kolo* u suorganizaciji s *Pučkom kasinom 1878.* organizira *Veliko prelo*, koje će biti održano 30. siječnja u svečanoj dvorani HKC-a, s početkom u 19.30 sati. Tim povodom raspisan je natječaj za *najlipču preljsku pismu*. Pjesme treba poslati na adresu HKC *Bunjevačko kolo*, Preradovićeve 4, ili na mail hkcunjevackokolosubotica@yahoo.com s naznakom »za Veliko prelo«. Natječaj je otvoren do 24. siječnja.

Također, bit će birana i *najlipča prelja* Velikog prela. Stoga organizatori pozivaju djevojke koje posjeduju narodnu nošnju da se prijave za taj izbor.

Goste će zabavljati ansambli *Biseri* i *Hajo*, a cijena ulaznice je 2.500 dinara.

Književno prelo Hrvatske čitaonice

SUBOTICA – Hrvatska čitaonica priređuje *Književno prelo* u petak, 5. veljače s početkom u 19 sati u HKC *Bunjevačko kolo* u Subotici. Kao i prijašnjih godina, organizatori publici nude bogat program, ovoga puta namijenjen najmlađima ali i njihovim roditeljima. Gosti *Književnoga prela* su članovi Dramskog odjela za djecu HKC *Bunjevačko kolo* s predstavom *Kod liječnika* prema tekstu **Đule Milodanović** u režiji **Nevene Mlinko**.

I ove godine u programu se očekuje iznenađenje za publiku, a *Književno prelo* se odvija u znaku slogana: *Na prelu se jede i pije, a' pravo bez duševne hrane nije!*

VIII. Gupčev bal u Tavankutu

TAVANKUT – HKPD *Matija Gubec* organizira VIII. *Gupčev bal*, koji će biti održan 6. veljače, u sportskoj dvorani Osnovne škole *Matija Gubec* u Donjem Tavankutu. Za dobru zabavu pobrinut će se tamburaški sastav *Biseri* i *Lidija & Boban* iz Subotice. Početak bala je u 19 sati.

Marin bal u Lemešu

LEMEŠ – Tradicionalni *Marin bal* u organizaciji HBKUD-a *Lemeš* iz Lemeša održat će se u subotu 6. veljače, u mjesnom Domu kulture. Skup gostiju je u 19.30 a otvaranje bala u 20 sati. Cijena ulaznice po osobi koja uključuje večeru (juneći paprikaš, piće i fanke u ponoć) je 1.600 dinara. Tijekom večeri goste očekuje bogata tombola i dobra zabava za koju će se pobrinuti ansambl *Ravnica* iz Subotice. Rezervacija mjesta te dodatne informacije na kontakt telefon 063/1184050 (**Marko Vilić**), najkasnije do 2. veljače.

Ž. Z.

Prelo u Somboru

SOMBOR – *Veliko bunjevačko-šokačko prelo*, 82. po redu, bit će održano 6. veljače u dvorani Hrvatskog doma u Somboru. Organizator manifestacije je HKUD *Vladimir Nazor*, a početak je u 19.30 sati.

Prijava kazalište u Subotici

SUBOTICA – Hrvatski bend *Prljavo kazalište* održat će koncert u subotičkoj Dvorani sportova 17. travnja ove godine. Promotivni period za kupnju ulaznice traje do 2. veljače, po cijeni od 1.000 dinara. Cijena redovite karte u pretprodaji, nakon završetka promotivnog perioda, će iznositi 1.200 dinara. Cijena ulaznice na dan koncerta će iznositi 1.500 dinara. Cijena Vip ulaznice iznosi 2.400 dinara (broj karata je ograničen), a rezervacija stola iznosi 1.000 dinara.

Ulaznice se mogu kupiti na prodajnim mjestima u Subotici, u *Cornershop-u* (Dimitrija Tucovića 4), svaki dan od 7 do 22 sata, u turističkoj agenciji *SAM* (Matka Vukovića 3a), od 9 do 17 sati, kao i putem interneta, preko portala *Gigstix*.

PROMOCIJA NOVE RIJEČI U MONOŠTORU

Jezik kao osobenost naroda

Ivan Karan, Snežana Periškić i Tomislav Žigmanov

Časopis za književnost i umjetnost *Nova riječ* predstavljen je u četvrtak, 14. siječnja, u Monoštoru. O časopisu, u ime nakladnika, govorili nakladnika ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i urednik *Nove riječi* **Tomislav Žigmanov** i **Ivan Karan**, ravnatelj NIU *Hrvatska riječ*, sunakladnika *Nove riječi*.

»Bez jezika nema kulture, bez jezika nema naroda, nema ni osobenosti. Zbog toga oko jezika, oko 'riči, oko riječi treba voditi brigu. Trebamo imati pozitivan odnos prema njoj, kako o svakodnevnom govoru tako i o pisanoj riječi. Hrvati u Vojvodini imaju bogatu pisanu tradiciju o kojoj se još uvijek, nažalost, nedovoljno zna. To nije zbog toga što mi ne pokazujemo interese, niti je to zbog toga što mi o njoj ne želimo više znati. To je posljedica prije svega negativnih, tragičnih povijesnih okolnosti, gdje hrvatski narod u Vojvodini nije imao svoje kulturne institucije, svoje ustanove koje bi vodile računa o tome, gdje bi se sve ono što je vrijedno zabilježilo«, kazao je Žigmanov.

On je istaknuo da je i Monoštor dao velikane pisane riječi, kao što je **Stipan Bešlin**, koji je tek poslije 50 godina dobio svoju prvu knjigu.

»Želimo memorirati ono što je dio naše tradicije, isto tako želimo prezentirati suvremeno stvaralaštvo, ne samo stvaralaštvo na književnom hrvatskom jeziku, već i stvaralaštvo na bunjevačkoj i šokačkoj ikavici. Na taj način pokazujemo da je naš jezik bogat, da je unutar sebe raznolik i da se svim onim govorima koji su živi mladi i danas služe u

umjetničkom stvaralaštvu. I na koncu, treća vrsta sastavnice uređivačke politike u *Novoj riječi* jest da se bilježi ono što se danas stvara, jer u svakom broju časopisa donosimo dvadesetak prikaza, kritika, recenzija knjiga, časopisa, zbornika koji se u nakladi na hrvatskom jeziku u Vojvodinu objavljuju. Važno je da znamo da u zajednici Hrvata u Vojvodini postoje organizirane, planski vođene aktivnosti da se knjiga, jezik, rič, riječ stavi u funkciju nekog sustava i da se onda o njemu vodi planska i organizirana briga«, kazao je Žigmanov.

»Hrvatskoj zajednici potrebna je suradnja«, kazao je Ivan Karan. »Ako ustanove, institucije, kulturne udruge surađuju ta aktivnost dat će bolju kvalitetu nego da se radi pojedinačno. *Hrvatska riječ* to pokazuje svojim djelovanjem, jer mi surađujemo s udrugama koje produciraju radijske emisije i s RTV Vojvodine, dakle mi na djelu pokazujemo suradnju u oblasti informiranja. Mi smo i izdavačka kuća i pokazujemo sinergiju i u kulturi i sunakladnici smo časopisa *Nova riječ*. Ta zajednička djelatnost sa Zavodom koji najveći dio posla obavi, ali i nas, koji se borimo za dio novca za tiskanje časopisa i koji pomažemo u tehničkoj pripremi, sigurno je rezultirala ovako dobrim časopisom«, kazao je Karan.

Promocija časopisa *Nove riječi* bila je progoda da se čuju stihovi **Anite Đipanova**, **Željka Šeremešića** i **Adama Bešlina Nove**, a večer su upotpunile pjevačke skupine KUDH-a *Bodrog* – *Kraljice Bodroga* i *Bodroški bečari*.

Z. V.

KULTURAMA

Wikipedija

Nedavno je obilježeno 15 godina postojanja Wikipedije, internetske enciklopedije koja za cilj ima stvaranje sveobuhvatne zbirke svjetskog znanja dostupne svima. Wikipedija danas ima više od 37 milijuna članaka objavljenih na gotovo 300 jezika, a prosječnoj bi osobi trebalo više od 21 godine, bez odmora i spavanja, da pročita samo englesku verziju u cijelosti.

Wikipedija je poznata mnogim korisnicima »globalne mreže« i kod nas u Srbiji, gdje internet koristi skoro 65 posto populacije.

Iako je pokrenuta s plemenitim ciljem, te nudi informacije »na klik ili dva«, ne možemo zanemariti njezine mane. Kao slobodan i »otvoreni« izvor informacija, Wikipedija je, jednostavno rečeno, nepouzdana. Koliko je meni poznato, ona se ne može navoditi kao izvor literature kod pisanja akademsko-znanstvenih tekstova.

Ovaj globalni projekt nije mimoišao ni ovdašnje Hrvate. Tako na Wikipediji, u kategoriji »Vojvođanski Hrvati«, možemo pronaći 480 članaka, premda članaka koji imaju veze s ovom zajednicom ima mnogo više i nalaze se u raznim drugim kategorijama. Potencijalni korisnici tu mogu pročitati o vojvođansko-hrvatskim književnicima (koja ima 8 potkategorija) glazbenicima, glumcima, političarima, likovnim umjetnicima, plemstvu, manifestacijama, političkim strankama, sportašima, tiskanim medijima... Također, moguće je pronaći i podatke vezane za Hrvate s područja uže Srbije.

Premda donose obilje informacija, i ovi članci nisu bez mana; znaju biti nepotpuni, selektivni, sadržavati pogrešne informacije, linkove koji »ne rade«... Ipak, ukoliko se uzmu s rezervom, te »konzumiraju« uz određeno predznanje, spomenuti napisi imaju određenu informativnu vrijednost. Najistaknutiji suradnik, glede članaka o vojvođanskim Hrvatima, je **Kamarad Walter** koji, kako sam piše, dolazi iz Subotice. Kao češći suradnici navode se još i **Kubura**, **Skela Leop**, **Antoniija Čota**, dok su neki »potpisani« samo brojem (pretpostavljam njihovom IP adresom). Tko zapravo stoji iza ovih potpisa možemo samo nagađati.

Sve u svemu, ukoliko ste skloni sigurnijim izvorima znanja, trebate se, čini se, i dalje treba držati dobrih, starih tiskanih enciklopedija i leksikona. Međutim, to ne znači da bi nužno trebalo zanemariti potencijale koje Wikipedija nudi.

D. B. P.

UGLJIK NA SUNCU, KNJIŽEVNI PRVIJENAC
IVANA VIDAKA

Malo selo na Dunavu, iz sjećanja i mašte

»Koji motivi stoje iza počesto potpuno iracionalnih odluka pripitih stanovnika zabačenog panonskog sela, u ravnici čiju monotoniju prekidaju samo rijetke ustave irigacijskih kanala, u krajoliku čiju tišinu i sklad tu i tamo mogu narušiti još samo eksplozija bombe ilegalnog ribolovca, dok je sve ostalo utonulo u tmasti san o boljem životu...?«, stoji u opisu književnog prvijenca *Ugljik na suncu* mladog zagrebačkog pisca **Ivana Vidaka** koji svoje korijene »vuče« s ovih prostora.

Ovaj tekst pišem poštujući dva uvjeta svog sugovornika, a to je da tekst ne govori o njemu već o njegovoj knjizi i da umjesto njegove fotografije bude naslovnica knjige. Ivan Vidak, rodom je Monoštorac, ali se njegova obitelj prije petnaest godina preselila u Zagreb, u vrijeme dok je Ivan bio srednjoškolac. U Zagrebu je upisao i studij dramaturgije. Kaže dva su razloga za to. Prvi, zato što je krajem srednje škole bio potpuno zaluden kazalištem (znao je sve predstave somborskog kazališta napamet) a drugi to što je oduvijek htio pisati (a studij dramaturgije to omogućava).

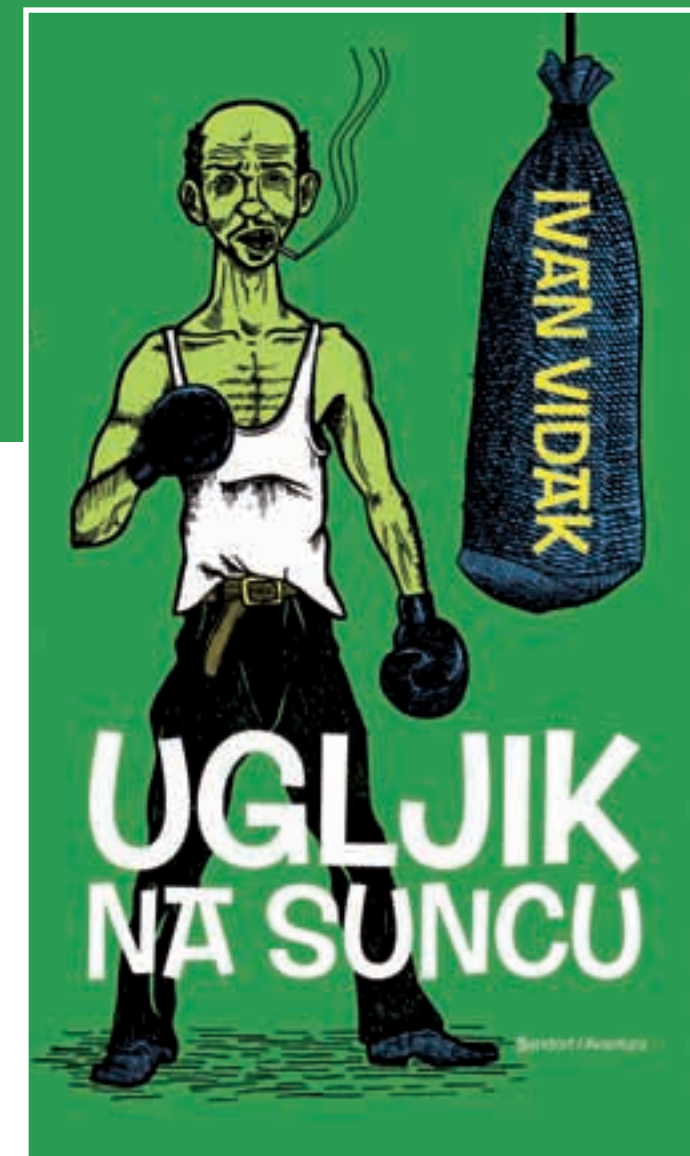
SVIJET OBIČNIH SUDBINA

Vidakova prva knjiga *Ugljik na suncu* objavljena je u nakladi zagrebačkog *Sandorfa*, u biblioteci *Avantura*. Predstavljena je prije dva mjeseca na sajmu knjiga *Interliber*. Sam autor za svoju knjigu kaže kako je to zbirka priča pomalo čudne strukture gdje su sve priče na ovaj ili onaj način povezane.

»U današnje vrijeme se takve rukopise zna nazivati i romanom, ali ja mislim da je to ipak zbirka priča. Pisana je kombinacijom hrvatskog književnog jezika i jedne verzije šokačke ikavice, a radnja je smještena u malo selo uz Dunav. U knjizi se nigdje ne spominje Monoštor, iako to jest nekakav 'Monoštor' iz mog iskrivljenog sjećanja i bujne mašte. Dakle, ne radi se o tipu lokal-patriotskog teksta već mi tih prvih osamnaest godina mog života na vrlo zanimljivom mjestu služi kao platforma za izražavanje: jezik, ljudi, šume, Dunav... Takva sredina, po meni i za mene, ima puno finiju 'akustiku' za pripovijedanje od nekih urbanih sredina. Život je sveden na elementarnije stvari; napose ako maknemo modernu tehnologiju«.

JEZIK – LIK ZA SEBE

Posebno zanimljiv element, kako kaže, je šokački govor: vrlo je razumljiv, a opet tako nepoznat i pomalo egzotičan. »Taj jezik je lik za sebe i dalo bi se puno govoriti o njemu. Iz nekog razloga sam kao dijete imao čudan, nametnut, odnos prema njemu. Izašao sam iz osnovne škole s nekim osjećajem blagog srama prema njemu, jer mi je u školi diskretno sugerirano da se radi o 'inferiornom' jeziku kojim se govori doma u obitelji ili unutar određene zajednice. U stvarnom se svijetu govorila ekavica. Pritom ne mislim da je to političko, nacionalno, pitanje – da sam živio s druge strane Dunava vjerojatno bi to bila ijekavica. A onda sam za vrijeme studija redefinirao taj odnos prema svom materinjem jeziku i otkrio u njemu nesluče-

no bogatstvo. Ponajviše zbog njegove nepoznatosti i vezanosti za jedan, isto malo poznat, ambijent Podunavlja«, kaže Vidak.

SAZRIJEVANJE

Ivan je interes i sklonost za pisanje pokazivao još kao srednjoškolac, ali izgleda da su se neke »kockice« trebale posložiti, da prođe toliko godina, do prve knjige. Na tu našu konstataciju Ivan će reći – sazrijevanje, valjda.

»Do upisa na dramaturgiju imao sam gomilu nekakvih priča koje su stilski bile vrlo raznolike, pa ih nikako nisam mogao zamisliti kao jednu cjelinu. Imao sam čak i ponudu da se od toga napravi zbirka, ali sam odbio jer sam vjerovao da većina tih tekstova nije reprezentativna za mene. Odnosno, brzo sam ih, na neki način, 'prevladavao', brzo su mi se prestajale

svidati. Što je sasvim normalno, i poželjno, rekao bih, jer se čovjek u tim godinama brzo mijenja, brzo uči i još uvijek, ustvari, ne zna što želi. Kasnije, za vrijeme studija, nisam baš imao vremena ni za što drugo osim onoga što sam radio za fakultet. Tako da su se tek sada, kako kažete, 'posložile kockice' oko toga što ustvari želim i zrelost da to baš tako i napravim«, kaže Ivan.

Nažalost, monoštorskog predstavljanja ove knjige neće biti. »Zazirem od tih javnih nastupa i imam namjeru 'stisnuti zube' samo za jednu zagrebačku promociju. U principu, vrlo rijetko odlazim u Monoštor. Više mi se sviđa onaj iz mog sjećanja i mašte. Uostalom, svi emigranti bi trebali znati da ono što su napustili više, osim u njihovoj glavi, ne postoji. Panta rei«, kaže na kraju našeg razgovora Ivan.

Z. Vasiljević

RAZGOVOR U OKVIRU DANA BISKUPA IVANA ANTUNOVIĆA 2016.

Obitelj – subjekt evangelizacije i crkvene zajednice

Predavač je bio zrenjaninski biskup mons. Ladislav Nemet

Obitelj je bila tema XXIV. Razgovora u organizaciji Katoličkog društva za kulturu, povijest i duhovnost *Ivan Antunović*, održanog u ponedjeljak u dvorani HKC-a *Bunjevačko kolo* u Subotici. O ovoj temi govorio je mons. **Ladislav Nemet**, zrenjaninski biskup i sudionik XIV. redovite opće biskupske sinode na temu *Poziv i poslanje obitelji u Crkvi i suvremenom svijetu*, održane u listopadu prošle godine.

ŽIVOTNA ZAJEDNICA

Biskup Nemet se u svojem izlaganju dotaknuo više tema o kojima je bilo riječi na spomenutoj Sinodi, ustvrdivši kako brak i obitelj izgledaju i funkcioniraju drukčije u različitim dijelovima svijeta.

»Iz tih različitih slika obitelji trebalo je napraviti jedan zajednički dokument. Međutim, jasno je rečeno da je obitelj subjekt evangelizacije i samostalni subjekt crkvene zajednice. Obitelji su osobe koje po samoj naravi zajedničkog života pridonose tome da Crkva kao takva može djelovati i egzistirati. Društvena zajednica postoji zahvaljujući tomu što imamo ljude, muškarce i žene,

koji će, iz ljubavi ili interesa, sklopiti jednu životnu zajednicu, dobiti blagoslov djeteta, prihvatiti dar života i tako razvijati svijet i ljudsku obitelj. I tek zahvaljujući tim 'malim' obiteljima možemo govoriti o našoj Katoličkoj crkvi kao velikoj obitelji«, kazao je on.

ISKUSTVO PRIHVAĆENOSTI

Jedna od ključnih riječi Sinode bila je – inkluzija, odnosno govorilo se o uključivanju onih koji ne osjećaju blizinu Crkve i vjere.

»Njima treba dati iskustvo da su prihvaćeni u zajednici Crkve. Kao što otac i mati nikad neće ostaviti svoje dijete, tako Crkva ne bi smjela nikad niti jedno svoje dijete ostaviti po strani«, naveo je Nemet.

On je govorio je i o raznim oblicima obitelji – budući da pojedini ljudi iz različitih razloga ne žive u »normalnom« obliku obitelji.

»Nitko nije došao na svijet bez obitelji. Neovisno od toga kako je ona izgledala – je li dijete podizala samo majka, baka, netko nam je davao te vrijednosti. Definicija obitelji se proširila na generacije vertikalno (djedovi, prabake,

unuci) i horizontalno (rodbina – stričevi, ujaci itd). Svi oni imaju određenu ulogu u našim životima«, naveo je biskup.

PRIPRAVA ZA BRAK

U kontekstu teme istaknuta je i važnost pripreme za brak. Nju bi, kaže Nemet, trebale većinom voditi obitelji, a svećenici dolaze na kraju kako bi pokazali vjersku dimenziju braka kao sakramenta.

»Treba naći određeno vrijeme za pripremu braka u ovom dinamičnom svijetu, trebalo bi mladima predložiti što znači brak u Crkvi, odnos muškarca i žene, što Bog u sakramentu dodaje još, da tako kažemo. A to su ljubav Božja i dar ustrajnosti, dar strpljivosti. Papa je jako lijepo naveo tri riječi koje su neophodne za brak: hvala, molim i oprosti«, kazao je Nemet.

Pitanje istospolnih zajednica je na Sinodi malo dotaknuto, jer je jasno da je tu nauk Katoličke crkve kakav je bio i ranije: brak je uvijek zajednica jednog muškarca i jedne žene, i to je biblijska objava na temelju Isusovog naučavanja.

»Pravi i puni brak za Katoličku crkvu je zajedništvo muškarca i žene koje je blagoslovljeno pred oltarom. To je jedini sakrament

kod kojega Crkva samo svjedoči, svećenik je samo svjedok slobodne odluke mladenaca«.

AKTIVNIJA ULOGA RASTAVLJENIH?

Na Sinodi se raspravljalo i o pitanju – na koji način rastavljenice iz crkveno sklopljenog braka i ponovno vjenčane uključiti u aktivniji život Crkve. Nemet pretpostavlja da će to pitanje biti rješavano na tragu inkluzije, budući da spomenute osobe ne mogu sudjelovati u nekim liturgijskim i crkvenim aktivnostima (kumstvo, pričest...).

U uvodnom dijelu večeri prisutnima se obratila članica Vijeća Katoličkog društva *Ivan Antunović* **Marija Mandić** koja je istaknula kako je zdrava i funkcionalna obitelj kamen temeljac zdravog odgoja djece i zdravog odnosa među supružnicima.

»U obitelji zajedno uzdižemo svoju ljubav, nakane, želje, jade, strahove, svoju strepnju k Bogu i znamo da će On uvijek biti uz nas i čuvati nas«, rekla je ona.

Razgovor je održan u sklopu Dana biskupa Ivana Antunovića 2016. Dan ranije, u sklopu ove manifestacije, u subotičkoj katedrali-bazilici sv. Terezije služena je svečana sveta misa za biskupa Antunovića (1815. – 1888.) o 127. obljetnici njegove smrti.

Razgovor je, podsjetimo, tradicionalno okupljanje Hrvata u Subotici koje je započela Hrvatska prosvjetna zajednica na čelu s biskupom **Lajčom Budanovićem** 1934. godine. Svaki *Razgovor* imao je određenu temu koja je bila značajna za život ove zajednice u Bačkoj. *Razgovor* je redovito održavan do 1941., a obnovljen je 1990. godine.

D. B. P.

HRVATSKE ŽUPANIJE KROZ POVIJEST

Županija mlijeka i sireva

Bjelovarsko-bilogorska županija nalazi se na prijelazu sjeverozapadne Hrvatske u Slavoniju, a zahvaljujući svom položaju spada među tri najrazvijenije poljoprivredne županije. Županija se graniči s Koprivničko-križevačkom, Virovitičko-podravskom, Sisačko-moslavačkom i Zagrebačkom županijom, a podijeljena je na osamnaest općina u kojima se nalazi pet gradova: Bjelovar, Daruvar, Čazma, Garešnica i Grubišno Polje.

Sjedište Bjelovarsko-bilogorske županije jeste grad Bjelovar, jedan od najmlađih hrvatskih gradova koji je planiski sagrađen odlukom **Marije Terezije** sredinom XIX. stoljeća kao sjedište Križevačke i Đurđevačke graničarske pješake pukovnije. Ukinućem Vojne krajine 1871. godine grad

križevačku županiju, te dijelove današnje Sisačko-moslavačke i Virovitičko-podravске županije. Uredbu o oblastima iz 1922. godina Bjelovarsko-križevačka županija dočekala je kao najbrojnija i najveća hrvatska županija koja prestaje s radom tek 1924. godine. Nakon ukidanja njezini su dijelovi ušli u Osječku i Zagrebačku oblast, te su se našli na periferiji ovih oblasti, što je imalo za posljedicu često zapostavljanje, a potrebe naroda zaboravljane.

ZEMLJOPISNI POLOŽAJ I GOSPODARSTVO

Bjelovarsko-bilogorska županija obuhvaća prostor četiri zemljopisne cjeline: Bilogoru (sjeverno i sjeveroistočno), rubne masive Papuka i Ravne gore (istočno), Moslavačku goru

je proizvodnja žitarica, krmnoga i industrijskog bilja, povrća i voća. Značajno mjesto zauzima peradarstvo i proizvodnja konjumnih jaja kao i stoljetna tradicija uzgoja slatkovodne ribe. U županiji se nalaze najpoznatiji hrvatski ribnjaci u čijem je uzgoju su zastupljene brojne vrste riba poput šarana, soma, smuđa, tolstobika i amura, Bjelovarsko-bilogorska županija ima više od 3.000 isporučitelja mlijeka i vodeća je u Republici Hrvatskoj po njihovome broju, dok po ukupnim količinama isporučenoga mlijeka zauzima drugo mjesto iza Osječko-baranjske županije. Mljekare svojom godišnjom proizvodnjom prerade više od 50 posto ukupne prerade mlijeka u Hrvatskoj, a uz proizvodnju mlijeka proizvode se i razni mliječni proizvodi od kojih se naro-

Dvorac se počeo graditi 1771. godine po nalogu grofa **Antuna Jankovića**, a završen je 1777. Dvorac je sagrađen u obliku slova U, te sadrži šezdeset prostorija od kojih je najveća salon u središnjem krilu. Dvorski perivoj, površine 14 hektara, nastao je istovremeno s gradnjom dvorca po nacrtima bečkih arhitekata, a dovršen je 1780. godine. Danas se u perivoju izdvaja drvo ginko biloba, koje je najstariji primjerak te vrste u Hrvatskoj s opsegom debla od oko sedam metara, a od 1974. godine je zaštićen kao pojedinačno stablo. Od kulturnih manifestacija treba izdvojiti manifestaciju *Terezijana* koja se održava polovicom lipnja u čast carice Marije Terezije, koja je Carskim dekretom 1756. godine osnovala grad Bjelovar. Najznačajnija turistička manifestacija jeste *Božićna*

Dvorac Janković

Božićna bajka obitelji Salaj

Bjelovar ulazi u sustav civilne Hrvatske što dovodi do uspostave Bjelovarske županije čiji je prvi župan bio **Ivan Trnski**. Nakon Hrvatsko-ugarske nagodbe 1886. godine i novog ustrojstva županija dolazi do spajanja Bjelovarske i Križevačke županije. Novonastala Bjelovarsko-križevačka županija obuhvaćala je gradove Bjelovar, Đurđevac, Garešnica, Grubišno Polje, Koprivnica, Kutina, Križevci, Križ, cijelu današnju Bjelovarsko-bilogorsku i Koprivničko-

(jugozapadno), i dolinu rijeke Česme i Ilove (zapadno, središnje i južno). Gospodarstvo se temelji na preradi mlijeka, proizvodnji žitarica te visokokvalitetnih goveda i svinja, a poljoprivredom se bavi 21 posto stanovništva. Stoga se u odnosu na susjedne županije nalazi na prvome mjestu po broju stanovnika koji se bave poljoprivredom. Zbog povoljnog zemljopisnog položaja i klime županija ima uvjete za razvitak svih vrsta poljoprivrednih kultura, a najzastupljenija

čito ističu neke poznate robne marke sireva poput *zdenka* sira. Također, na području županije se nalazi značajni šumski fond, kvalitetna lovišta, nalazišta plina i nafte.

POVIJESNI I KULTURNE ZNAMENITOSTI

Jedan od najznačajnijih kulturno-povijesnih spomenika u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji jeste barokni dvorac plemićke obitelji **Janković** u Daruvaru.

bajka, tematski park od 60.000 četvornih metara napravljen 2002. godine na imanju obitelji **Salaj** pokraj Čazme. Ovo božićno selo ukrašeno je sa skoro dva milijuna žaruljica, a 2014. godine posjetilo ga je više od sedamdeset tisuća posjetitelja. Mnoge svjetske medijske kuće prepoznale su ovaj tematski park kao jedinstven događaj, te su zabilježene mnogobrojne reportaže što je imalo za učinak da je manifestacija postala od značaja za razvoj turizma i promociju Republike Hrvatske.

REGIONALIZACIJA REPUBLIKE SRBIJE S POSEBNIM OSVRTOM NA PROŠLOST I »PREDVIĐENU« BUDUĆNOST POKRAJINE VOJVODINE

Vojvođanski gradovi budućnosti

Jedna od **Murphijevih** zakona glasi ovako: »Ničiji život i imovina nije sigurna, dok zakonodavac zasjeda!« Pisac ove sentence očito dobro poznaje suvremeni način donošenja zakona, koji su često krojeni po ukusu pojedinih moćnika, lobija ili raznih grupacija. Parafrizirajući Murphija, možemo reći »ništa više nije sigurno dok čekamo raspisivanje najnovijih izvanrednih izbora«. Ono što je izvjesno je da oni koji to žele ponovno mogu izlaziti na birališta i birati »najsposobnije« koji će ovu zemlju svojim »mudrim odlukama« odvesti u svjetliju budućnost, ili makar blizu nje, a eventualno možda i u EU, ako će ona te »cilje« 2020. godine još postojati, rekli bi tzv. euroskeptici. Zašto su ovi »izbori o budućnosti« bitni za naša razmatranja? Dio naslova ovog feljtona se naziva: »Prošlost i 'predviđena' budućnost Pokrajine Vojvodine«. Sada se nameće pitanje kakvu budućnost predvidjeti za ove naše ravničarske prostore? Istinu govoreći, kao čovjek koji se čitavog života (i znanstveno) zanimao za prošlost ljudskih naseobina, ali sam se bavio i planiranjem budućih gradova, prije svega nizijskih, sada sam malo u nedoumici, glede »budućnosti« moje, naše pokrajine ili regije ako vam je tako milije. Zašto imam nedoumice? Poznata je činjenica, da u gradogradnji ima tri glavna aktera: to su Investitor, Političar i Planer. U ovoj trojci »najslabija karika« je Planer, bio on urbanist ili projektant, njegova projektna rješenja ovise o »dogovorima i odlukama« dvojice drugih aktera. Sada jedan od glavnih aktera ponovo

Hoće li ovo biti »slika« naših budućih gradova?

nagovještava »mijenjanja pravila igre«, bez jasno definiranih političkih planova za budućnost AP Vojvodine.

POSTOJEĆI PLANSKI DOKUMENTI

Već smo pisali o tome da za prostor Republike, ali i Pokrajine, postoje dugoročni planovi nazvani Prostorni plan Republike Srbije, odnosno Vojvodine (PPRS) ovi planovi »važe« do magične 2020. godine kada se planira i završetak pristupnih pregovora s EU. Slušajući svakodnevno »Onog koji je odlučio da budu izbori«, naša zemlja intenzivno radi baš po ovom planu. Naime, da vas podsjetim, u pogledu prometne infrastrukture, po ovom planu, glavnu »kičmu«, okosnicu čini »koridor 10«, koji se sastoji od drumskih i željezničkih prometnica. Drumski dio se gradi svakodnevno većim ili manjim intenzitetom, i autoceste će biti gotova do početka 2017. godine, bar nam tako skoro svakodnevno obećava aktualni predsjednik Vlade. Što znači: on radi i djeluje strogo planski, po intencijama

PPRS-a. Počeli su i pregovori oko rekonstrukcije i željeznickog prometa, ovdje brza pruga Beograd – Budimpešta čini glavni dio. Naravno, ovakvi grandiozni planovi ne mogu se zamisliti bez velikih dugoročnih kredita, koje za sad za ove investicije daje (i nudi), nama prijateljska Kina. To je naravno poslovna tajna, što smo mi zauzvrat ponudili kao »zalog«. Pisali smo i o tome da će ostvarenje ovog plana imati za rezultat da će se većina stanovništva koncentrirati uz ovaj glavni koridor. Nameće se problem što će biti s vojvođanskim gradovima koji se nalaze u zoni intenzivnih prometnica, ili s onima koji su malo udaljeniji kao npr. Vršac ili Bela Crkva.

PROJEKTI ZA GRADOVE VOJVODINE

Po važećem zakonu za svaki grad odnosno naselje mora se izraditi tzv. generalni plan koji je usuglašen s PPRS-om. Ovi planovi obuhvaćaju i određuju teritorij (granicu) grada (naselja) na kojem se može legalno graditi, ako su sređeni imovinsko-pravni odnosi i parcela je

uveđena u katastar. Ako ovog nema, onda se gradi nelegalno. Ovakvi planovi usvajaju se na sjednicama skupština općina ili gradova. Nadalje, na osnovu ovakvih planova izrađuju se planovi detaljne regulacije za pojedine dijelove grada, odnosno naselja. Ovakvi planovi se usvajaju na isti način kao generalni. Izdavanje dozvola za gradnju obavljaju općinske službe, koje obavljaju i građevinski nadzor, a ovim službama rukovode predsjednici općina odnosno gradonačelnici. I eto, poštovani čitatelji, otkuda potiču moje nedoumice glede još neraspisanih, ali izvjesnih izbora na svim nivoima u AP Vojvodini. Stiče se dojam da su ovi redoviti pokrajinski izbori (koji po »želji slušatelja« trebaju smijeniti dosadašnje vodstvo) nametnuli potrebu glasovanja i na republičkoj razini. Od ovih izbora će ovisiti npr. hoće li planeri, po političkom utjecaju, (kao i do sada) izlaziti u susret »ekonomskim interesima« Investitora (domaćih ili stranih). Hoće li u ravničarskim gradovima (npr. Subotica) planeri predvidjeti uglavnom izgradnju petokatnica, na planovima označeno kao P+4+Pot. Što znači: prizemlje, četiri kata i potkrovlje. Nažalost, ovakvi planovi svaki put prolaze na sjednicama općinskih skupština kao rezultat partijskih, odnosno političkih dogovora. Ovakva praksa već je počela mijenjati sliku grada. Kako reče jedan moj poznanik, grad promatran iz zraka počinje ličiti na »zube stare babe«: nekoliko prizemnih zgrada, pa petokatnica itd. Osobno, ovakvu izgradnju ne odobravam; smatram je nepotrebnom i nehumanom, o dvanaestokatnicama ili višim zgradama da ne govorim. Međutim, kao što smo rekli na početku: buduća slika gradova ne ovisi o mišljenju stručnjaka-urbanista već od novoizabranih vijećnika općina i gradova.

BIBLIJSKI SATI U ŽUPI RUMA

Bogatstvo spoznaje Svetog pisma

Biblijska skupina okuplja petnaestak vjernika koji zajednički kroz Sveto pismo nastoje produbiti svoju vjeru

Svjesni svakodnevnog užurbanosti, obveza i nedostataka vremena za samostalno čitanje Božje riječi, pojedine župe počele su organizirati biblijske večeri. Ovakve vrste skupova otvorene su za sve vjernike, a prednost održavanja biblijskih večeri je u tomu što se tijekom njih povećava shvaćanje i produblivanje vjere na temelju Božje riječi. Biblijska skupina okuplja petnaestak vjernika koji zajednički kroz Sveto pismo nastoje produbiti svoju vjeru. Župljani na biblijske sate dolaze kako bi što bolje upoznali spise Svetog pisma u smislu tražnje Boga i duhovnog poniranja u sebe. Vrijeme u biblijskoj skupini ispunjeno je molitvom, čitanjem i tumačenjem Svetog pisma od voditelja s aktivnim udjelom vjernika. Tako su i u župi Svetoga križa u Rumi pokrenute Biblijske večeri. Svakog četvrtka na njima se okuplja desetak vjernika koji zajednički sa svojim župnikom vlč. **Ivicom Čatićem** kroz Sveto pismo nastoje produbiti svoju vjeru.

NEMA KRŠĆANINA BEZ RIJEČI BOŽJE

Teološkom analizom biblijskog teksta i njegovim smještanjem u odgovarajući kontekst vremena i okolnosti u kojima je nastao voditelj ga nastoji približiti vjernicima.

»Po onome što nas uči katolički nauk, ali i drugih kršćanskih crkava, poznavanje riječi Božje zapravo je neizostavno i ona je mjera i vjere svakog kršćanina. Naravno, ne mora kršćanin poznavati svu širinu nego je dovoljna i dubina u jednom manjem opsegu i življenja te riječi, ali opet bez riječi Božje kršćanina nema. Evo ovdje nekoć nas u župi Ruma, pokušavamo se okupiti i proučavati riječ Božju. Prvi dio je predavački, dakle predavač iznosi materiju, izlaže temu, a onda poslije imamo mogućnosti rasprave i svega ostalog. Ove godine smo uzeli prijeći knjige Staroga zavjeta, glavne predstavnike pojedine skupine knjiga i istaknuti njihove najvažnije momente«, istaknuo

je župnik i profesor Novog zavjeta na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Đakovu vlč. Ivica Čatić.

Tijekom drugog dijela biblijske večeri vjernici dijeljenjem iskustava uče otvoreno komunicirati svoju duhovnost, dijele je s drugima, na taj način je obogaćujući.

BOŽJA RIJEČ NAM JE PRIJEKO POTREBNA

Vjernici župe Ruma na Biblijske sate dolaze redovito. Njih desetak svakog tjedna dolazi u župu kako bi kroz istinitu Božju riječ i kroz vlastiti duhovni dijalog sa sobom i drugima shvatili tko je Bog i što je pravi smisao i vrijednost života:

»Ovdje nam se pruža mogućnost da se barem za korak približimo spoznaji Božje riječi koja nam je prijeko potrebna, ne samo u ovim danima koje je teško zbog vremena koje nas okružuje, nego uopće i mislim da je to neprocjenjivo. Najviše me na biblijskim večerima pri-

vlači bogatstvo svake spoznaje koja se tiče Svetog pisma. Ono što je lijepo sada je odjednom postalo blizu. Krenuli smo ambiciozno na ove sate. Bilo nas je mnogo više. Teško je pratiti znanost o Bibliji, ali mi ne shvaćamo da to nije samo znanost nego i život«, rekla je **Milena Mikolaci**, župljanka iz Rume.

Kako vjernici župe Ruma kažu svi su dobro došli, posebice oni koji žele još više raditi na produblivanju svoje vjere:

»Meni su ova predavanja, a vjerujem i drugima, jako zanimljiva. Tu čujemo uvijek nešto što nemamo priliku često čuti. Učenje Svetog pisma o vjeri i što je sve potrebno znati kako bi tu svoju vjeru produbio. Nije dovoljno da čovjek ide samo u crkvu, a da pri tome nema dovoljno znanja o vjeri. Župnik nam na predavanjima sve podrobno objasni i nama to bude vrlo zanimljivo. Trebamo biti pažljivi kako bismo razumjeli, a toliko se toga može naučiti«, kaže **Stjepan Veres** iz Rume.

Suzana Darabašić

Dan škole i proštenje kapele *Paulinuma*

Biskupijska klasična gimnazija i sjemenište (kolegij) *Paulinum* 25. siječnja (u ponedjeljak) slavi Dan škole i proštenje sjemenišne kapele. Sveti Pavao apostol je jedan od najvećih pisaca, misionara i učitelja Crkve. Zato mnoge institucije u svijetu nose njegovo časno ime. Subotičkoj klasičnoj gimnaziji i sjemeništu *Paulinum* također je sveti Pavao imenovao.

25. siječnja, na dan Sv. Pavla apostola prije podne s početkom u 10 sati biti će svečana sveta misa u sjemenišnoj kapeli, koju će služiti ordinarij mons. **Ivan Penzeš**, mons. **Stanislav Hočevár** nadbiskup-metropolit i segedinski biskup mons. **László Kiss Rigó**.

Svetu misu će uzveličati pjevanje i sviranje sjemeništaraca *Paulinuma*.

M. J.

Piše: dipl. theol. **Ana Hodak**

Evangelisti pišu svoja evanđelja kako bi prenijeli Isusovu radosnu vijest, kako bi, koliko je moguće, osvijetlili njegovu osobu te je predstavili i svojim suvremenicima i budućim naraštajima kao ispunjenje proročanstava, kao dugo iščekivanog Mesiju.

ISUSOVA OSOBA

Luka započinje svoje evanđelje priznanjem kako on sam nije svjedok ispunjenja starih proročanstava u Isusovoj osobi, već je to primio po predaji od apostola, a i pomno ispitao, te je odlučio Teofilu, a i budućim naraštajima, do nas danas, ostaviti i pismeno svjedočanstvo o Isusu (usp. Lk 1,1-4). Međutim, iako su o Isusu napisana četiri evanđelja, iako je on neiscrpna tema mnogim piscima, teolozima, vjernicima i nevjernicima, o njemu se nikada ne može sve reći, jer on nadilazi sve što se o njemu piše i govori. On nadilazi svaki događaj koji je obilježio njegov život, zato što je on sam veći od svake riječi koju je izgovorio i koja je zadivila one koji su ga slušali, zato što je on sam utjelovljena Riječ. Isus je još u svoje vrijeme zadivljivao ljude svojim čudesima i svojom mudrošću, pronicanjem ljudskih srdaca. Među njegovim suvremenicima bilo je mnogo onih koji su mu se divili, a i kroz stoljeća kasnije mnogi su se velikani ovog svijeta nadahnjivali njegovom osobom. No, Isusova osoba ljudima je uvijek ostajala

Otvoriti se Duhu i služiti zajednici

zagonetna, nedokučiva do samog kraja. Oni koji su ga slušali pitali su se nerijetko tko je on koji poučava s tolikim autoritetom, kojemu se more i vjetar pokoravati... On je bio sama Božja prisutnost među ljudima, tako očigledna, a istovremeno tako tajanstvena, ona na koju se samo vjerom može potpuno odgovoriti.

Isus je tijekom svog javnog djelovanja na različite načine objavljivao svoj mesijanski identitet. Luka u svom evanđelju kao prvi Isusov javni nastup donosi scenu iz sinagoge u Nazaretu. On nije kao početak Isusove samoobjave istaknuo neko njegovo moćno djelo, nego tumačenje riječi proroka Izaije: »Duh Gospodnji na meni je jer me pomaza! On me posla blagovjesnikom biti siromasima, proglašiti sužnjima oslobođenje, vid slijepima, na slobodu pustiti potlačene, proglasiti godinu milosti Gospodnje« (Lk 4,18-19). Nakon što je pročitao ovaj tekst Isus dodaje: »Danas se ispunilo ovo Pismo što vam još odzvanja u ušima« (Lk 4,21). Tako je potvrdio da je došlo vrijeme ispunjenja prorokovih riječi, te da on nastupa snagom Božjeg Duha.

Snaga Božjeg Duha privukla je tada mnoge koji su ga prihvatili kao Mesiju, koji su vjerovali u njega iako su bili progonjeni, koji su, nakon njegovog uzašašća, davali svoje živote čvrsto vjerujući u njega. Ista ta snaga Duha privlači i danas vjernike Isusovoj osobi. Ljudi vjeruju u njega i nasljeduju ga te svojim životom svjedoče svoju vjeru. Ali, da bi Duh privukao čovjeka potrebna je otvorenost tom istom Duhu, onakva kakvu su imali učenici, te imati otvorene oči vjere i prepoznati njegovo djelovanje u sadašnjem

trenutku, kao što su ga i učenici prepoznali.

RAZLIČITI DAROVI

Među onima koji su slijedili Isusa bilo je različitih ljudi, ribara, carinika, farizeja... On ih je sve jednako prihvaćao. Tako su se kroz stoljeća i njegovom narodu, Crkvi, pridruživali ljudi različitih profila, staleža i sposobnosti. Ono o čemu nam svjedoče Djela apostolska je da je među njima vladala sloga i prihvaćanje. A Pavao nam u poslanici Korinćanima govori o različitim darovima koje posjeduju članovi Crkve (usp. 1Kor 12,12-30). Ono najvažnije što Pavao naglašava je da su svi jednako vrijedni i jednako potrebni. To je Pavlov izravan napad na ljudsko omalovažavanje drugog, kao i na podcjenjivanje sebe što može dovesti do zavisti i neprihvatanja bližnjeg. Apostol naglašava da su Crkvi svi potrebni bez obzira na dar koji im je Duh dao, a to vrijedi i danas. I današnji vjernici se odlikuju širokom paletom sposobnosti i umijeća kojima mogu služiti svojoj zajednici. Dobro je svoje sposobnosti prepoznati i staviti ih Crkvi na raspolaganje, ali se treba čuvati opasnosti da podcijenimo one koji ih ne posjeduju. Jer, sve nam je dano da time služimo, a ne da se time hvalimo. Uostalom, ako bi svi jednake darove posjedovali, kome bi onda uz pomoć tih darova služili. Svatko je primio svoj dar, zato se njime treba koristiti, a ne drugome koji posjeduje nešto drugo, zavidjeti i ljutiti se smatrajući se manje vrijednim. Bogu su svi jednako vrijedni, a svatko je primivši dar primio s njim i zadatak koji treba izvršiti. Pa ostaje pitanje: koji sam dar primio i kako što bolje da ga upotrijebim.

RADIO MARIJA

NOVI SAD	90,0 MHz
SUBOTICA	90,7 MHz
SOMBOR	95,7 MHz
VRDNIK	88,4 MHz
NIŠ	102,7 MHz
LESKOVAC	107,4 MHz

MINI INTERVJU: PAVKA DOMIĆ, UMIROVLJENICA

Zaostavštinu predaka moramo očuvati

Pavka Domić (75) rođena je i odrasla u konzervativnoj, katoličkoj obitelji, u kojoj je duboko štovana bogata zaostavština predaka. Suprug **Mato** se danas druži s anđelima, a sinovi **Marinko** i **Adam** sa svojim obiteljima žive u Sonti i često ju posjećuju. Pučka je pjesnikinja. Piše starim dijalektom sončanskih Šokaca, a najveća vrijednost je što jedina na ovim prostorima rabi nekadašnji šokački nepravilni deseterac.

Cijeloga života radili ste kao nadničarka u poljoprivredi. Kako danas kratite umirovljeničke dane?

Ovo malo obveza koje imam glede održavanja svojega doma poradim brzo. Međutim, nije mi nimalo dosadno. Vrijeme uvijek kratim meni dragim sadržajima. Članica sam KPZH Šokadija, aktivna sam u radu etno sekcije. Nekada sam bila među najaktivnija i u literarnoj sekciji, no, na moju žalost, ta vrsta rada u Šokadiji je zamrla.

Po godinama ste jedna od najstarijih sudionica susreta pučkih pjesnika Lira naiva. Kada i kako ste počeli pisati poeziju?

Poeziju sam počela pisati u kasnim godinama. Bilo je to u meni i ranije, no, po roditeljima se nije trebalo dangubiti, poštena djevojka se morala dokazivati radom u polju i kući. Po njima i po staroj šokačkoj obiteljskoj tradiciji, bilo je posve dovoljno da djeca znaju *dat krsta* (op. aut. potpisati se). Ja sam potajno, u sebi, sklapala stihove i pjevala ih kao bečarce. Neke sam stavila i na papir i pročitala ih prijateljicama s kojima sam nadničila. One su me obodrine i tako je počelo. Prva zapisana pjesma bila mi je *Majska diva*, koju sam po njihovom nagovoru poslala u *Zvonik*. Po nagovoru **Katarine Čeliković** uključila sam se i u *Liru naivu*. Tu sam našla mnoge srodne duše i sada jedva čekam svaki naš novi susret. Pišem isključivo na ikavici sončanskih Šokaca i to je moj skromni doprinos njezinu očuvanju.

Radite i mnoge ručne radove. Koliko je toga danas očuvano?

Na moju veliku žalost ne baš puno. Današnje mlade žene i djevojke nisu baš sklone ovoj vrsti posla. Razloge traže u obvezama oko djece, oko kuće i što ti ja znam čega ne. Pa i mi smo imale i kuće i djecu, radile smo i u polju i opet smo stigle uraditi puno toga naučenoga od naših majki i baka. Mislim da bi se to moglo i danas, uz bolju organizaciju vremena i manje gledanja televizije.

Ivan Andrašić

IGRA

Texas Hold'em

Texas Hold'em poker se igra sa standardnim špilom od 52 karte.

Blajndovi: U Teksas Hold'em-u postoje dva obvezna uloga i oni se nazivaju blajndovima. Igra počinje tako što dva igrača koja sjede lijevo od Dealer button-a postavljaju obvezne uloge (takozvani mali i veliki blajnd – small & big blind) pre početka dijeljenja karata. Veliki blajnd je dvostruko veći od malog blajnda.

Dijeljenje: Nakon postavljenih uloga svakom igraču se podijele po dvije karte, okrenute licem na dolje, tako da samo igrač kome su podijeljene može da ih vidi. Poenta igre je da svaki igrač sastavi najbolju kombinaciju sa svoje dvije karte koje su mu podijeljene i još pet karata koje diler izvlači u toku igre.

Onaj tko sastavi najbolju kombinaciju je pobjednik i odnosi POT. Pot je zbir svih ulaganja u toku te jedne ruke.

Prvi krug ulaganja: Kada se svim igračima podijele po dvije karte počinje prvi krug ulaganja. Prvi se pita igrač lijevo od velikog blajnda. Za njega kao i za sve ostale posle njega postoje tri mogućnosti:

1. Da isprati zadani ulog (u ovom slučaju veliki blajnd) – Call
2. Da podigne iznad zadanog uloga – Raise
3. Da odustane od tekuće ruke i vrati karte dileru – Fold

Flop: Kad se prvi krug ulaganja završi, diler sklanja sa špila prvu kartu okrenutu licem na dolje, koju stavlja sa strane i nju više u toj ruci ne koristi, i postavlja tri karte na sredinu stola okrenute licem na gore. Te karte čine FLOP.

Drugi krug ulaganja: Ovaj krug ulaganja, kao i svaki sljedeći, počinje od igrača koji se nalazi lijevo od dealer button-a. Ukoliko se on bacio prije otvaranja flopa pita se sljedeći igrač do njega i tako dalje. Igrači pored gore tri opisane mogućnosti sada imaju i četvrtu mogućnost a to je Check. To znači da igrač ostaje u ruci bez dodatnog ulaganja, naravno to je moguće samo ako nitko prije njega nije podizao ulog u drugom krugu ulaganja.

Kada jednom jedan igrač podigne ulog ostali mogu da rade Call (isprate taj ulog), da urade Re-raise (podignu više od prethodnika) ili ako misle da nemaju nikakvu kombinaciju sa svoje dvije karte u ruci i 3 na flopu (ili im se ne isplati da čekaju još dvije karte da izvuče diler) urade Fold.

Turn: Nakon završetka drugog kruga ulaganja, diler sklanja još jednu kartu sa strane i izvlači četvrtu kartu na stol koju stavlja pored karata koje čine flop, tako da sada postoje 4 karte na stolu pomoću kojih igrači prave svoje kombinacije.

Treći krug ulaganja: Treći krug ulaganja počinje nakon izvlačenja turn-a gde su igrači upoznati s četvrtom kartom i kreće novi krug ulaganja. Ovaj krug ulaganja je isti kao i prethodni. **River:** Posle trećeg kruga ulaganja, još jedna karta se stavlja sa strane i izvlači se peta karta koja se stavlja pored turn-a, tako da sad na stolu imamo 5 karata sa kojima igrači mogu da kombiniraju i naprave najjaču kombinaciju (plus svako po dve karte u ruci).

Posljednji krug ulaganja: Pravila su ista kao i za prethodna dva kruga. Na kraju ovog kruga svi igrači koji su ostali u igri otvaraju svoje karte i igrač koji ima najjaču kombinaciju odnosi pot.

TV PREPORUKA

NEDJELJA 24. SIJEČNJA HRT1 20.00

Patrola na cesti, serija

Josip (K. Mikić) se iz rodnog mjesta na granici Hrvatske i Hercegovine davno odselio u Zagreb i radi kao policajac, a njegov brat Frane (S. Sobin) ostao je u mjestu i uvijek birao lakši put, čak i ako on vodi s one strane zakona. Frane je oženjen s Marom (N. Janjić) i ima kćer Josipu koju obožava. Kada umre Josipova i Franina majka, Josip odluči vratiti se u mjesto kako bi se mogao brinuti za oca. Već prilično složene odnose unutar ove obitelji učinit će još složenijima policijska istraga vezana uz šverc preko granice koja dvojicu braće stavlja na suprotstavljene strane... Serija od pet nastavaka snimljena je prema književnom predlošku Jurice Pavičića *Patrola na cesti*.

Producentica: Ankica Jurić Tilić

Direktor fotografije: Marko Brdar h.f.s.

Montažeri: Tomislav Pavlic i Jan Klemsche

Skladatelji: Jura Ferina i Pavao Miholjević

Dizajner zvuka: Julij Zornik

Scenograf: Ivan Veljača

Kostimografkinja: Ivana Zozoli Vargović

Majstorica maske: Julijana Vušković

Urednik: Mislav Brumec

Produkcija: Kinorama za HRT 2015.

Uloge: Krešimir Mikić, Slavko Sobin, Nataša Janjić, Mate Gulin, Anđela Šmit, Mirjana Ševo, Stipe Radoja, Daria Lorenci Flatz, Petar Ćiritović, Jasmin Telalović, Ivo Gregurević, Nadežda Perišić Radović, Nikola Ivošević, Vinko Kraljević, Mirela Brekalo, Nikša Butijer, Trpimir Jurkić, Igor Kovač, Mislav Čavajda, Vicko Bilandžić

Scenarij: Jurica Pavičić i Zvonimir Jurić

Režija: Zvonimir Jurić

VRIJEDI PROČITATI

RENATO BARETIĆ

Pričaj mi o njoj

Odlučivši se na hrabro i zapravo vrlo rizično udaljavanje od prokušanog i uspjelog modela, Baretić je novim romanom *Pričaj mi o njoj* u najmanju ruku – iznenadio. I ovaj put Baretić u rukama ima dobru priču, smještenu u Split 1993. godine, gdje se na sudskom hodniku susreću odvjetnik Tomo Kriste i novinarka Novog doba Anita Čelan te nakon nekoliko neformalnih susreta počinju neobičan i mučan preljubnički odnos.

Neobičan i mučan zato što je Kriste suprug nacionalne heroine, novinarka koja je taj status zadobila svojim ratnim izvještajima iz neimenovanog slavonskog grada u kojem se lako prepoznaje Vukovar, i koja se vodi na popisu nestalih i zatočenih. Suprug Ivane Kriste u trenutku kad počinje vezu s Anitom izgubljen je i očajan čovjek koji je rodnu Slavoniju zamijenio Ivaninim Splitom, gdje se kreće u koordinatama odvjetničkog posla, brige za njihovu kćerkicu i mučne atmosfere nedjeljnih ručkova kod Ivanine obitelji.

Ljubavni trokut koji se razvija bez trećeg, odnosno uz neprestanu sjenu nade da je Ivana negdje živa i straha da je mrtva, ta »imitacija života« – kako će je nazvati Anita jer se odvija u neprestanim skrivanjima, tajenjima i udarima grižnje savjesti – doista je potencijalno odličan zaplet koji fokusira intimne drame na pozadini velikih vanjskih, ratnih zbivanja.

J. P.

PJESMA ZA DUŠU:

Jeans generacija Neki to vole vruće

Kažu da je s one strane sad noć
u toj zemlji, kažu, ponoć će proć
i da je Johnny skinuo svoj stari jeans
a ovdje budi se dan

Oblačim na sebe isti taj jeans
i za Johnnyja dižem ruku u vis
spavaj, Johnny, neka te ne plaši mrak
mi isti dišemo zrak

Nikada se nismo susreli mi
kilometri su nas dijelili
al' smo uvijek isto mislili mi, mi, mi

Ref.
Da mi smo svi jeans generacija
i mi smo sad najjača nacija
i mi smo i istok, i zapad, i jug
mi smo tovariš, mister i drug

Oblačim na sebe stari blue jeans
i za tebe dižem ruku u vis
spavaj mirno, neka te ne plaši mrak
mi isti dišemo zrak

Ref. 2x

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Pripremaju: Lazar Merковиć i Milovan Miković

KRONOLOGIJA od 22. do 28. siječnja

22. SIJEČNJA 1779.

U Dvorskom ured u Beču, ukazom carice **Marije Terezije**, varoš Sveta Marija (Szent Mária, Subotica), proglašena je slobodnim kraljevskim gradom, nakon što su izvršene sve ranije preuzete obveze. Time je uspješno okončano višegodišnje uporno nastojanje čelništva Subotice o preuzimanju sudbine u vlastite ruke, ostvarivanjem najvišeg stupnja gradske samouprave i sukladno tomu raspolaganja gradskim prihodima.

22. SIJEČNJA 1906.

Umro je bajmački župnik **Nikola Kujundžić**, spisatelj i prevoditelj. Pisao je rodoljubljem nadahnute lirske i epske pjesme, pripovijesti, poučne i povijesne članke. Autor je glasovitih prelijskih pjesama, među kojima se izdvaja antologijsko ostvarenje *Kolo igra tamburica svira*. Mnogi su mu stihovi umješno uglazbljeni (**Stipan Mukić**), te su i danas rado pjevani i slušani. Nikola Kujundžić rođen je 9. veljače 1861.

23. SIJEČNJA 1757.

U Subotici i okolici regulirane su feudalne obveze kmetova i želira (nadničara). Kmetovska sesija (zemljišna površina) u to vrijeme zahvata u prosjeku 18 katastarskih jutara, 7 kj. livada i $\frac{3}{4}$ kj. unutarnjeg zemljišta. Kuluk po jednoj sesiji iznosio je najviše 104 dana ručne i 52 dana vučne tlake godišnje.

23. SIJEČNJA 1927.

Održani su prvi i jedini izbori za tadašnju Oblastnu skupštinu Bačke, u koju su izabrani: dr.

Adolf Klein, **Jaša Mačković**, dr. **Vladislav Manojlović** i **Antun Vidaković** (Radikalna stranka), dr. **Ödön Nagy** (Mađarska stranka), **Stevan Ferković**, dr. **Mirko Ivković Ivandekić**, **Tome Matković** (Hrvatska seljačka stranka) i **Svetozar Udicki** (Demokratska stranka). Glasovalo je samo 11.757 birača.

24. SIJEČNJA 1930.

Umro je pukovnik **Šime Milodanović**, javni djelatnik i spisatelj. Pravno je završio u Pešti. Zbog slavenofilskih i rodoljubnih ideja i zagovora, umirovljen je uoči I. svjetskog rata. Po oslobođenju Subotice izabran je za predsjednika Narodnog odbora Bunjevaca i Srba, koji je odigrao znakovitu ulogu u stvaranju tijela i organa vlasti u novoj državi Južnih Slavena. Pisao je pripovijesti i humoreske.

25. SIJEČNJA 1937.

Kraljevska banska uprava u Novom Sadu potvrdila je pravila Hrvatske kulturne zajednice u Subotici, čija je osnivačka skupština održana 15. kolovoza 1936. U upravu su izabrani: župnik **Blaško Rajić** (predsjednik), dr. **Mihovil Katanec** (tajnik), te odbornici: dr. **Ladislav Vlašić**, **Ivan Kujundžić**, **Ive Prčić** i drugi uglednici.

25. SIJEČNJA 2003.

Konstituirano je Hrvatsko nacionalno vijeće, koje je izabrano na Elektorskoj skupštini 15. prosinca 2002. Za predsjednika je izabran prof. **Josip Ivanović**, a za tajnika **Ladislav Suknović**. Inače, HNV ima 35 članova koji su izabrani s dvije

liste kandidata, predloženih od strane DSHV i Forum hrvatskih institucija i organizacija u Vojvodini.

25. SIJEČNJA 2011.

Na poticaj **Josipa Horvata**, **Paje Đurasevića**, **Katarine Čović**, **Ljiljane Dulić-Mesaroš**,

Ružice Miković-Žigmanov, **Nikole Tumbasa** i **Jelene Prčić** osnovana je Hrvatska likovne udruga *CroArt*, u cilju poticaja i razvoja likovne umjetnosti. U tomu je sudjelovalo 27 likovnih umjetnika iz Subotice Sombora Novog Sada i Slankamena. U proteklih pet godina održano je na desetine tuzemnih i inozemnih izložbi, a pokrenute su i Likovna kolonija *Stipan Šabić*, te Likovna kolonija *Panon*.

26. SIJEČNJA 1940.

U Zagrebu je utemeljeno Društvo bačkih Hrvata, čija su pravila odobrena 17. Travnja iste godine. Upravu Društva čine: dr. **Josip Andrić** (predsjednik), dr. **Bariša Radičev**, drugi tajnik, te blagajnici **Josip Radičev** i **Josip Lendović**.

26. SIJEČNJA 1699.

Sukladno potpisanom ugovoru o Karlovačkom miru, teritorij Bačke prepušten je austrijskom caru, a time je u ove krajeve doseljeni južnoslavenski živalj izgubio nadu za povratak u stari zavičaj i postao dio življa Južne Ugarske. U subotičkom vojnom šancu, uz vojno-političko, započinje tada

ustrojstvo pravno-administrativnog, društvenog i prosvjetnog života. Kao pogranično vojno mjesto (šanac) u sastavu Bačke, grad je bio pod neposrednom jurisdikcijom Ratnog vijeća Carskog dvora u Beču.

27. SIJEČNJA 1945.

Po naredbi Vrhovnog zapovjedništva Narodnooslobodilačke vojske i Partizanskih odreda Jugoslavije, ukinuta je vojna uprava u Bačkoj, Banatu i Baranji, te je cjelokupna vlast na ovom teritoriju, tako i u Subotici, prešla u ruke civilnih tijela i tijela narodnooslobodilačkih odbora.

28. SIJEČNJA 1762.

Nakon premjeravanja i razgraničavanja posjeda na pustarama, donijeta je odluka kako svaka osoba stječe pravo trajnog posjedovanja svoga zemljišta, kao stalni zakupac, sukladno podjeli i ispravku te podjele izvršene 1756. godine. Time je svakoj osobi dopušteno zadržati zemlju, prenijeti je na druge, prodati je, ili dati u zalog. Jedino u obvezi sve promjene prijaviti Gradskom vijeću, radi unošenja u zapisnik, odnosno radi registriranja nastale promjene.

28. SIJEČNJA 1993.

U 70-toj godini preminuo je **Ivo Popić**, kulturni djelatnik i spisatelj, jedno vrijeme ravnatelj subotičkog Dječjeg kazališta. Objavio je sedam zbirki pjesama i priča, pretežitost za djecu, te knjigu portreta subotičkih likovnih umjetnika pod naslovom *Svjetlosti prostora*. Rođen je u Štafilicima kod Splita, 9. studenog 1923. godine.

Ranjenik iz Prvog svjetskog rata

Tragajući za starim fotografijama našao sam i ovu stogodišnju koja se odnosi na mog oca **Grgu**. Priča o njoj je vezana za Prvi svjetski rat. Pred Prvi svjetski rat, nakon što se njegova obitelj krajem 19. stoljeća preselila iz Verušića u Suboticu, njegovi roditelji **Lojzija i Krista** su imali petero djece, nekih od njih se i ja dobro sjećam, a on je bio četvrti po starosti, rođen 1896. godine i kršten u župi *Sv. Roka* u Subotici.

SUBOTICA POČETKOM 20. STOLJEĆA

Kao dječak Grgo je sa svojim roditeljima živio više-manje miran dječjački život. Poslije završenih osam razreda osnovne škole roditelji su ga dali na zidarski zanat. Izabrali su upravo zidarsko zanimanje, pošto je u ono doba taj posao bio cijenjen i tražen, budući da su se tada gradile pretežno kuće od valjaka i nabijanice. Nakon nekog vremena je prešao na posao u pošti gdje je ostao do kraja života. Subotica je već početkom 20. stoljeća bila, teritorijalno i po broju stanovnika, veliki grad, jer je već tada imala preko 100.000 duša i bila političko, kulturno i gospodarsko središte. Periferijski dio grada Subotice, u kojem je tada živjela Grgina obitelj, imao je potpuno seoski izgled, a središte grada je bilo urbano s gradskim izgledom. Čuo sam priču da je jedan građanin iz središta grada pitao nekog čovjeka iz subotičke periferije kakva je razlika između jednog i drugog dijela grada, a da mu je ovaj iz periferije odgovorio: »Nikakva, jer su i u središtu grada isto salaši, samo nagusto«. Na periferiji, na zemljištu u neposrednoj blizini grada, gdje su nekada bile

Grgo Perušić na liječenju u subotičkoj bolnici

bogate žitnice u drugoj polovici 20. stoljeća je izgrađeno stambeno naselje zvano Mali Bajmak. Na bivšoj žitnici su, dakle, umjesto nekadašnjih strojeva vršalica, traktora ili konjskih zaprega ljudi počeli graditi kuće u pravilno raspoređenim ulicama, prodavaonice; počeli su juriti automobili, a cijelo naselje je dobilo izgled prigradskog sela.

RANJAVANJE

Da se vratim na sliku. Pred Prvi svjetski rat carsko vojno zapovjedništvo novači Grgu kao zrelog devetnaestogodišnjeg mladića i odmah ga šalje u rat. Prebacivan je s fronte na frontu po Bačkoj, Banatu i Srbiji, ali ubrzo je u tom ratnom komeša-

nju bio ranjen u čelo, bradu i oko. Ti su mu ožiljci ostali vidljivi cijeloga života. Upravo takvog ranjenog vidimo na ovoj fotografiji dok je bio na liječenju u nekom lječilištu. Kasnije sam našao podatak da je to liječenje ipak bilo u Subotici, u tadašnjoj gradskoj Općoj bolnici. Bolnica je naime u 19. stoljeću bila od velikog značenja za brojno stanovništvo Subotice i okolice, ne smo gradsko, nego i mahom raštrkano seosko stanovništvo. Ova bolnica je sagrađena još 1841. godine sa skućenim i nedostatnim smještajnim prostorom i spadala je među najstarije bolnice u Srbiji. Nova, za ono doba i velika Opća bolnica, sagrađena je 1890. godine, a nalazila se na istom mjestu gdje je i današnja. Kasnijih godina, sve do druge polovice 20. stoljeća radilo se na povećanju bolničkog kapaciteta i usavršavanju zdravstvenih usluga pacijentima.

Stjecajem sretnih okolnosti, unatoč teškim i po život opasnim ozljedama, Grgo je ipak ostao živ i vratio se kući u svoju obitelj. Ali, u isto vrijeme i njegov 54-godišnji otac Lojzija bio je unovačen u austrougarsku vojsku. On je međutim ostao zatrpan u nekom ljudskom besmislenom blatu ratišta.

Kako sam već spomenuo, Grgo je od ranjavanja u čelo, bradu i oko imao posljedice cijeloga života. Na desno oko nije vidio, brada i tjemeni dio glave su mu bili izbrzdani. Ipak, kao mladić, stasit, zgodan i vješt u mnogim poslovima, sreće svoju buduću suprugu **Rozaliju Dević** s kojom se 1926. godine vjenčao, imao desetero djece i sretno živio. Umro je 1959. godine.

Lajčo Perušić

XIII. HRCKOV MASKENBAL, 4. VELJAČE

Pripremite masku

Daje se na znanje... na vrijeme pripremite svoje maske... jer će i ove godine biti održan XIII. *Hrckov* maskenbal!

ŠTO? Hrckov maskenbal

DATUM: 4. veljače 2016. godine (na Dežo četvrtak)

GDJE? u velikoj dvorani HKC-a »Bunjevačko kolo« u Subotici

KADA? u 17 sati

Do ovog, za nas malene, najvažnijeg događaja ostalo je nešto manje od dva tjedna. Nije puno vremena ali još uvijek dovoljno da se pripremi originalna maska. Što želite biti ove godine? Vila, vojnik,

nogometaš, dinosaur, cvijet, kauboj, princeza ili bilo što drugo nije važno. Važno je da se dobro osjećate i da se vidimo kako bismo se dobro zabavili prije nego počne korizma.

Važno je i da ponovite našu pjesmu koju svake godine pjevamo na samom otvorenju maskenbala. Već je i sam *Hrcko* dobro zna. No, za vas mlađe ili one koji ćete prvi puta doći na ovaj veličanstven događaj u Subotici što ga organizira *Hrcko* i *Hrvatska riječ* dajemo tekst pjesme, link <https://www.youtube.com/watch?v=dgtD43fSy6Q> na kojem pjesmu možete poslušati kao i note da ako znate i zasvirate.

Vidimo se 4. veljače na XIII. *Hrckovom* maskenbalu!!!

Fašnička pjesma

Dobre vile, čarobnjaci,
vještice
kraljevići i princeze,
kraljice
klaunovi i vampiri, lopovi
fašnički su ljudi ples
započeli.

Jedan, dva, tri
plešmo mi
Jedan, dva, tri
hajde i vi!

Jedan, dva, tri
plešmo mi
Jedan, dva, tri
plešmo svi!

Gore, dolje, lijevo, desno,
jen', dva, tri
bar zapjevaj i zapleši
to znaš ti.

Neka svima ovo bude
ludi dan,
maškare smo
danas nam je rođendan!

OPĆINSKA SMOTRA RECITATORA BIT ĆE 26. VELJAČE

Pjesniče naroda mog

Ljubitelji lijepog kazivanja poezije, recitatori mali i veliki, nastavnici i učitelji materinskog jezika... obratite pozornost! Objavljen je datum održavanja Općinske smotre recitatora koja se organizira svake godine na razini Republike Srbije za učenike osnovnoškolske i srednjoškolske dobi, doznajemo u Gradskoj knjižnici Subotica. Ovaj blagdan njegovanja pjesništva i uživanja u njemu bit će održan 26. veljače, kao i do

sada: u subotičkoj knjižnici, s početkom u 9 sati.

Veoma je važno dobro se pripremiti za ovaj događaj. Evo nekoliko uputa:

Najprije je potrebno valjano odabrati pjesmu koja mora odgovarati spolu i uzrastu, ali i karakteru i osobnosti recitatora. Nije dobro da je pjesma prekratka a za mlađi i srednji uzrast (to su učenici osnovne škole) maksimalno može trajati 3 minute.

Nakon toga treba se dobro upoznati s pjesmom, odnosno kako bi se žargonski reklo: »što je pjesnik njome htio kazati«? U analizi pjesme svakako će vam pomoći vaša učiteljica ili nastavnica hrvatskog jezika, odnosno voditeljica recitatora u udruzi. Ne ustručavajte se pitati i razgovarati sve dok vam ne bude potpuno jasno. Upamtite dobro, jedino ako shvatite poruku moći ćete je i valjano prenijeti drugima. To vam je već pola posla.

Onda slijede probe, najprije čitalačka a potom kada naučite pjesmu napamet i ostale probe. Svaki nastavnik ima svoj način rada, te sada nećemo ulaziti u ove detalje.

Svakako je važno upamtiti da recitiranje nije isto što i glumljenje!

Vodite računa o akcentuaciji, dikciji i misaonim cjelinama u pjesmi. To će Vam svakako objasniti vaši mentori.

Osim toga, ne zaboravite da je također bitno kako ste se odjenuli i očesljali za nastup. Ništa ekstravagantno, s velikim printom ili ono što će skrenuti pozornost s vašeg recitiranja.

Ne vjerujem da treba podsjećati, ali recimo i ovo da je kod recitiranja zabranjeno mahati rukama, klatiti se, hodati i druge slične aktivnosti. Znam da znate zašto.

Nije važno pobijediti, to je naravno dobro i vrijedno, ali vrijeme koje ste uložili pripremajući se za smotru višestruko će vam se vratiti. Osim toga što ste nešto i naučili, uživali u pjesništvu, sigurno ste napredovali u javnom nastupu koji će vam tijekom života nebrojeno trebati. Kada? Primjerice kad budete odgovarali na satu, predstavljali svoju ideju drugima, razgovarali s roditeljima i da ne nabrajam dalje. Pripremajući se za recitiranje osnažili ste se i vjerujem postali sigurniji u sebe, bit ćete samostalniji i važniji. Ne zaboravite ovo nikada.

Sada kada smo se djelomice podsjetili svih važnih elemenata glede recitiranja, još jedna informacija da će viši rang natjecanja, odnosno Zonska smotra recitatora za pobjednike iz Apatina, Sombora, Bačke Topole, Kanjiže, Ade, Sente, Bečeja, Malog Idoša i Subotice bit će održana 5. ožujka također u Subotici.

Želimo Vam puno uspjeha i lijepih trenutaka družeći se s pjesmama.

PETAK
22.1.2016.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:07 Dobro jutro, Hrvatska
 08:00 Vijesti
 08:07 Dobro jutro, Hrvatska
 09:00 Vijesti
 09:05 Vita jela, zelen bor
 09:29 Velika obitelj, serija
 10:26 Veliko putovanje po škotskim otocima: Život na kraju svijeta, dokumentarna serija
 10:55 Kulturna baština: Ludbreg (2013.) (R)
 11:11 Riječ i život: Vjera i zavjera
 12:00 Dnevnik 1
 12:22 Dragocjeni biser
 13:16 Kod doktora, talk-show
 14:01 Normalan život
 14:41 Znanstveni krugovi
 15:08 Časna žena, serija
 16:02 Najduži dan: Ultra, dokumentarna serija
 16:50 Hrvatska uživo
 17:38 Život je lijep
 18:12 Manjinski mozaik: Čudesne žene - Romkinje iz naselja Parag
 18:30 Potrošački kod
 19:00 Dnevnik 2
 20:06 Pljačka, britansko-američki film
 21:58 Uvijek kontra, talk-show
 22:50 Eurojackpot
 23:00 Dnevnik 3
 23:25 Rat za krv, australsko-američki film
 00:59 Kod doktora, talk-show
 01:40 Vita jela, zelen bor
 02:04 Hrvatska uživo
 02:46 Život je lijep
 03:18 Znanstveni krugovi
 03:43 Normalan život
 04:23 Riječ i život: Vjera i zavjera
 04:53 Dragocjeni biser
 05:41 Ako nije pokvareno, pokvari - američki film
 07:00 Dnevnik 2

06:00 Juhuhu
 09:58 Odmori se zaslužio si
 10:30 Kruške i jabuke, kuharski dvoboj
 11:18 Čarolija, serija
 12:13 Svečanost na stolu, dokumentarna serija
 12:43 Priče o Sherlocku Holmesu, serija (R)
 13:38 Mladenka s interneta, kanadski film
 15:08 Ovisni o čišćenju,

dokumentarna serija
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:44 Velikani sporta, dokumentarna serija
 17:13 Stipe u gostima
 17:49 Seoska gozba
 18:43 Odmori se zaslužio si
 19:18 Glas naroda, humoristična serija
 19:51 Drevni misteriji: Prvi Amerikanci, kratki dokumentarni film
 20:00 Zagrebački festival 2016.
 22:07 Inspektor George Gently, serija
 23:42 Igra, serija
 00:38 Mladenka s interneta, kanadski film
 02:04 Velikani sporta, dokumentarna serija
 02:30 Noćni glazbeni program

06:35 RTL Danas, (R)
 07:15 Sve u šest, magazin (R)
 07:40 Lego Ninjago, animirana serija (R)
 08:05 Svemoguća Kim, animirana serija
 09:00 TV prodaja
 09:15 Hitna služba, serija (R)
 10:05 TV prodaja
 10:20 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
 11:40 TV prodaja
 11:55 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija
 12:50 Hitna služba, serija
 13:45 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
 14:45 Pet na pet, kviz
 15:35 Dr. House, serija (R)
 16:30 RTL Vijesti
 17:00 Shopping kraljica, lifestyle emisija
 18:00 Sve u šest, magazin
 18:30 RTL Danas, informativna emisija
 19:15 Pet na pet, kviz
 20:00 Vrijeme je za rukomet: EP - Poljska 2016., sportska emisija
 20:30 EP u rukometu: 2./C - 3./D, prijenos
 22:15 Red letenja, film, triler
 00:00 Označen za smrt, igrani film, akcijski
 01:45 RTL Danas, (R)
 02:20 Kraj programa

SUBOTA
23.1.2016.

08:08 Postaja Komanča, američki film - ciklus klasičnog vesterna (R)
 09:20 Duhovni izazovi
 09:52 Prizma

10:37 Kulturna baština: Blago iz potonulog broda
 10:54 Uvijek kontra, talk-show
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Veterani mira
 13:12 Dominikanci u Hrvatskoj - prvih 800 godina, dokumentarni film
 14:09 Top Gear (22B)
 15:06 Imitacije aristokracije, serija
 15:27 Imitacije aristokracije, serija
 15:53 Pljačka, britansko-američki film
 17:42 Lijepom našom
 19:00 Dnevnik 2
 19:55 LOTO 7/39
 20:01 The Voice - Najljepši glas Hrvatske
 22:07 Daleki rodaci II, francuski film (R)
 00:05 Dnevnik 3
 00:28 ABBA u slikama, priče fotografa - dokumentarni film
 01:16 Postaja Komanča, američki film - ciklus klasičnog vesterna (R)
 02:26 Top Gear
 03:19 Skica za portret (R)
 03:21 Kulturna baština: Blago iz potonulog broda
 03:36 Društvena mreža - medicina
 04:45 Duhovni izazovi
 05:15 Veterani mira
 06:00 Prizma
 06:45 Dnevnik 2

06:00 Juhuhu
 09:30 Lažeš, Melita! - serija za djecu
 10:00 Umorstva u Midsomeru, serija
 11:45 Roditelji i djeca, serija
 12:30 Hestonova fantastična jela, dokumentarna serija
 13:20 Veliki preporod britanskog vrta, dokumentarna serija
 14:25 When Sparks Fly, američki film
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:33 Gospodin Selfridge, serija
 19:06 Kruške i jabuke - dvoboj tjedna
 19:55 Gastro Despot
 20:05 Ratnik, američki film
 22:25 Maher za tehnologiju, dokumentarna serija
 22:50 Vikinzi, serija
 23:40 Vladaonica, serija
 00:30 When Sparks Fly, američki film
 01:55 Noćni glazbeni program

06:25 RTL Danas, (R)
 07:00 Legenda o Tarzanu, animirana serija
 07:25 Lego Ninjago, animirana serija (R)
 08:20 Svemoguća Kim, animirana serija (R)
 09:10 TV prodaja
 09:25 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica R
 10:40 TV prodaja
 10:55 Dynamo: Majstor nemogućega, zabavna emisija
 11:50 Mađioničari, zabavna emisija
 12:55 TV prodaja
 13:10 Izlazeće sunce, film, triler
 15:35 Red letenja, film, triler R
 16:30 RTL Vijesti, informativna emisija
 16:35 Red letenja, igrani film, triler (R)
 17:30 RTL Danas, informativna emisija
 17:50 Vrijeme je za rukomet: EP - Poljska 2016., sportska emisija
 18:15 EP u rukometu, prijenos
 19:55 Vrijeme je za rukomet: EP - Poljska 2016., sportska emisija
 20:30 EP u rukometu, prijenos
 22:10 Pink Panther 2, igrani film, komedija
 23:55 Zaseda - TV premijera, film, akcijski triler
 01:40 Astro show, emisija uživo
 02:40 RTL Danas
 03:05 Kraj programa

NEDJELJA
24.1.2016.

07:28 Klasika mundi: 45. varaždinske barokne večeri - Ansabl Les Talens Lyriques, I.dio
 08:18 Ubojica i slatkiš, britanski film - Zlatna kinoteka
 09:50 Portret Crkve i mjesta: sv. Juraj u Trnju
 10:00 Sv. Juraj u Trnju: Misa, prijenos
 11:00 Biblija
 11:10 Pozitivno
 12:00 Dnevnik 1
 12:30 Plodovi zemlje
 13:25 Rijeka: More
 14:00 Nedjeljom u dva
 15:05 Labirint
 15:50 Mir i dobro
 16:15 Poldark, serija
 17:15 The Voice - najljepši glas Hrvatske
 19:00 Dnevnik 2
 19:55 LOTO 6/45
 20:05 Patrola na cesti, serija
 21:00 Dragi Lastane, dokumentarni film
 22:30 Samo kulturno, molim!

23:15 Dnevnik 3
 23:36 Poldark, serija
 00:28 Nedjeljom u dva
 01:28 Ekonomija & TD (R)
 02:03 Ubojica i slatkiš, britanski film - Zlatna kinoteka
 03:33 Mir i dobro
 03:33 Skica za portret (R)
 03:58 Plodovi zemlje
 04:48 Rijeka: More
 05:18 Pozitivno
 05:48 Dnevnik 2

06:00 Juhuhu
 10:03 Detektiv Murdoch, serija
 10:53 Velečasni Brown, serija
 11:46 Teenozoik
 12:13 Nećemo reći mlađenki, zabavno-dokumentarna serija
 13:17 Dobar, bolji, najbolji... britanski slastičar
 14:24 Milijun novčića, američki film
 16:00 Pjevaj moju pjesmu
 17:27 Poirot, serija
 19:05 Oduvijek Gazde, iz Doma sportova 15.12.1997.
 20:15 Kon-Tiki, britansko-norveški film
 22:20 Svjetski biseri: Capri i romantični otoci, dokumentarna serija
 23:14 Velečasni Brown, serija
 00:00 Pa to je fantastično!
 00:30 Elitni klinici, serija
 00:55 Elitni klinici, serija
 01:20 Kon-Tiki, britansko-norveški film
 03:15 Noćni glazbeni program

06:00 RTL Danas, (R)
 06:20 Legenda o Tarzanu
 06:45 Lego Ninjago, animirana serija
 07:35 Svemoguća Kim, animirana serija
 08:25 TV prodaja
 08:40 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica (R)
 10:00 TV prodaja
 10:15 Bitka za Terru - TV premijera, igrani film, animirani
 11:40 TV prodaja
 11:55 Heroji - TV premijera, film, film katastrofe
 14:20 Madison, igrani film, sportska drama
 16:10 Ja, ja i Irena, igrani film, komedija
 16:30 RTL Vijesti, informativna emisija
 16:40 Ja, ja i Irena, igrani film, komedija
 18:30 RTL Danas, informativna emisija

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

ЈКП "Суботичке пијаци"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 1300 dinara

☐ 1 godina = 2600 dinara

* INOZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 75 eura

☐ 1 godina = 150 eura

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____

Ulica i broj: _____

Mjesto i zemlja: _____

Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

* Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje

* Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VBUBRS 22

VOJVOĐANSKA BANKA

AD MS FIL SUBOTICA

IBAN: RS35355000000200292421

NIU Hrvatska riječ,

Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:

NIU »Hrvatska riječ«,

Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

Uplatu izvršiti na broj žiro računa
355-1023208-69

*Zbog povećanja troškova dostave novina primorani smo povišiti cijenu pretplate.
Hvala na razumijevanju.

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

19.15 Galileo, zabavna/
obrazovna emisija
20.00 Vrijeme je za rukomet:
EP - Poljska 2016.,
sportska emisija
20.30 EP u rukometu, prijenos
22.10 Namještajka, igrani film,
triler/ akcijski
22.50 Predator 2, film, akcijski/
znanstveno-fantastični
01.45 Astro show, emisija uživo
02.45 RTL Danas, informativna
emisija (R)
03.20 Kraj programa

PONEDJELJAK 25.1.2016.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
09:05 Vita jela, zelen bor
09:25 Velika obitelj, serija
10:20 Plodovi zemlje
11:13 Treća dob
12:00 Dnevnik 1
12:21 Dragocjeni biser
13:15 Kod doktora, talk-show
14:00 Društvena mreža -
medicina
15:10 Jezik za svakoga
15:25 Patrola na cesti, serija
16:20 Eko zona
16:50 Hrvatska uživo
17:40 Život je lijep
18:15 Potjera
19:00 Dnevnik 2
20:00 BezVeze
20:50 Časna žena, serija
21:50 Otvoreno
22:40 Dnevnik 3
23:03 Veliko putovanje
po škotskim otocima,
dokumentarna serija
23:32 Veliko putovanje
po škotskim otocima,
dokumentarna serija
00:03 Braquo, serija
00:49 Kod doktora, talk-show
01:31 Vita jela, zelen bor
01:51 Hrvatska uživo
02:33 Život je lijep
03:05 Skica za portret
03:28 Dragocjeni biser
04:18 Glavni sastojak, američki
film
05:48 Dnevnik 2

06:00 Juhuhu
09:55 Nećemo reći mladenki,
dokumentarno-zabavna
serija

11:00 Poirot, serija
12:40 Priče o Sherlocku
Holmesu, serija
13:40 Ona je premlada,
američko-kanadski film
15:05 Ovisni o čišćenju,
dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Najveći trenuci sporta,
dokumentarna serija
17:15 Stipe u gostima
18:00 Kruške i jabuke, kuharski
dvojb
18:50 Zdravi predah - smoothie
18:55 Odmori se zaslužio si,
humoristična serija
19:32 Dva i pol muškarca,
humoristična serija
19:55 Drevni misteriji,
dokumentarna serija
20:07 Divlja Japan: Hokkaido,
dokumentarna serija
21:00 TV Bingo
21:50 Glavni sastojak, američki
film
23:25 Zločinački umovi, serija
00:10 Ona je premlada,
američko-kanadski film
01:34 Najveći trenuci sporta,
dokumentarna serija
01:59 Noćni glazbeni program

06:30 RTL Danas, informativna
emisija (R)
06:50 Sve u šest, magazin (R)
07:15 Legenda o Tarzanu,
animirana serija (R)
07:45 Svemoguća Kim,
animirana serija
08:35 TV prodaja
08:50 Hitna služba, serija (R)
09:45 TV prodaja
10:00 Mijenjam ženu,
dokumentarna sapunica
11:15 TV prodaja
11:30 Četiri vjenčanja, lifestyle
emisija
12:25 Hitna služba, serija
13:20 Shopping kraljica, lifestyle
emisija (R)
14:20 Ja, ja i Irena, igrani film,
komedija (R)
16:30 RTL Vijesti, informativna
emisija
16:35 Shopping kraljica, lifestyle
emisija
17:30 RTL Danas, informativna
emisija
17:50 Vrijeme je za rukomet:
EP - Poljska 2016.,
sportska emisija
18:15 EP u rukometu, prijenos
19:55 Vrijeme je za rukomet:
EP - Poljska 2016.,
sportska emisija
20:30 EP u rukometu, prijenos
22:15 RTL Direkt, informativna
emisija
22:45 Andrija i Anđelka,

humoristična serija
23.20 Kriza, humoristična serija
23.50 Zločinački umovi,
kriminalistička serija
00.40 Dr. House, dramska serija
01.35 CSI, serija (R)
02.25 Zločinački umovi,
kriminalistička serija (R)
03.10 Astro show, emisija uživo
04.10 RTL Danas, informativna
emisija (R)
04.50 Kraj programa

UTORAK 26.1.2016.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
09:05 Vita jela, zelen bor
09:32 Velika obitelj, serija
10:29 Veliko putovanje
po škotskim otocima,
dokumentarna serija
10:58 Kulturna baština
11:15 Glas domovine
12:00 Dnevnik 1
12:21 Dragocjeni biser,
telenovela
13:15 Kod doktora, talk-show
14:00 Društvena mreža
15:10 Časna žena, serija
16:05 BezVeze
16:50 Hrvatska uživo
17:40 Život je lijep
18:15 Potjera
19:00 Dnevnik 2
20:00 Biljka spasa,
dokumentarni film
20:55 Časna žena, serija
21:55 Otvoreno
22:45 Dnevnik 3
23:08 Veliko putovanje
po škotskim otocima,
dokumentarna serija
23:37 Veliko putovanje
po škotskim otocima,
dokumentarna serija
00:08 Braquo, serija
01:00 Kod doktora, talk-show
01:41 Vita jela, zelen bor
02:06 Hrvatska uživo
02:48 Život je lijep
03:20 Skica za portret
03:26 Dragocjeni biser,
telenovela
04:16 Obitelj Jones, američki
film
05:48 Dnevnik 2

06:00 Juhuhu
09:55 Odmori se zaslužio si
10:30 Kruške i jabuke, kuharski
dvojb

11:20 Čarolija, serija
12:10 Svečanost na stolu,
dokumentarna serija
12:40 Priče o Sherlocku
Holmesu, serija
13:40 Divlja djevojka, američki
film
15:05 Ovisni o čišćenju,
dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Velikani sporta,
dokumentarna serija
17:15 Stipe u gostima,
humoristična serija
18:00 Kruške i jabuke, kuharski
dvojb
18:50 Odmori se zaslužio si
19:25 Večernja škola
20:03 Kontinenti: Pogled
iznutra - Euroazija,
dokumentarna serija
21:05 Obitelj Jones, američki
film
22:40 Magazin EURO 2016.
23:09 Zakon i red: UK, serija
23:59 Zločinački umovi, serija
00:44 Divlja djevojka, američki
film
02:06 Velikani sporta,
dokumentarna serija
02:31 Noćni glazbeni program

07:45 RTL Danas, informativna
emisija (R)
08:25 Lego Ninjago, animirana
serija (R)
08:50 Svemoguća Kim,
animirana serija
09:35 TV prodaja
09:50 Hitna služba, serij (R)
10:45 TV prodaja
11:00 Mijenjam ženu,
dokumentarna sapunica
12:15 TV prodaja
12:30 Četiri vjenčanja, lifestyle
emisija
13:30 Hitna služba, serija
14:25 Shopping kraljica, lifestyle
emisija (R)
15:20 Kriza, humoristična
serija (R)
15:55 Andrija i Anđelka,
humoristična serija (R)
16:30 RTL Vijesti, informativna
emisija
17:00 Shopping kraljica, lifestyle
emisija
18:00 Sve u šest, magazin
18:30 RTL Danas, informativna
emisija
19:10 RTL Vrijeme,
informativna emisija
19:15 Pet na pet, kviz
20:10 Vrijeme je za rukomet:
EP - Poljska 2016.,
sportska emisija
20:30 EP u rukometu, prijenos
22:10 Vrijeme je za rukomet:
EP - Poljska 2016.,

sportska emisija
22.15 RTL Direkt, informativna
emisija
22.45 Andrija i Anđelka,
humoristična serija
23.20 Kriza, humoristična serija
23.50 Zločinački umovi,
kriminalistička serija
00.40 Dr. House, dramska serija
01.35 CSI, kriminalistička
serija (R)
02.25 Zločinački umovi,
kriminalistička serija (R)
03.10 Astro show, emisija uživo
04.10 RTL Danas, (R)
04.50 Kraj programa

SRIJEDA 27.1.2016.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
09:05 Vita jela, zelen bor
09:25 Velika obitelj, serija
10:20 Veliko putovanje
po škotskim otocima,
dokumentarna serija
10:49 Veliko putovanje
po škotskim otocima,
dokumentarna serija
11:20 Eko zona
12:00 Dnevnik 1
12:21 Dragocjeni biser
13:15 Kod doktora, talk-show
14:00 Društvena mreža
14:55 Društvena mreža
15:10 Časna žena, serija
16:05 Labirint
16:50 Hrvatska uživo
17:40 Život je lijep
18:15 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:55 LOTO 6/45
20:00 Prljavo zlato,
dokumentarni film
20:57 Časna žena, serija
21:57 Otvoreno
22:47 Dnevnik 3
23:12 Korzika, biser
Mediterrana: Okomiti otok,
dokumentarna serija
23:56 Braquo, serija 47'23
00:51 Kod doktora, talk-show
01:31 Vita jela, zelen bor
01:51 Hrvatska uživo
02:33 Život je lijep
03:05 Skica za portret
03:12 Dragocjeni biser
04:00 Na granici, američki film
05:48 Dnevnik 2

06:00 Juhuhu
09:52 Odmori se zaslužio si
10:27 Kruške i jabuke, kuharski

dvoboj
11:17 Čarolija, serija
12:07 Svečanost na stolu, dokumentarna serija
12:37 Priče o Sherlocku Holmesu, serija
13:39 Angel Dog, američki film
15:05 Ovisni o čišćenju, dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Odbrojanje do Rija, dokumentarna serija
17:15 Stipe u gostima
18:00 Kruške i jabuke, kuharski dvoboj
18:50 Odmori se zaslužio si
19:27 Provodi i sprovodi, humoristična serija
20:07 Katherine Mills - varljivi um, dokumentarna serija
21:04 Na granici, američki film
22:55 Zakon i red: UK, serija
23:45 Zločinački umovi, serija
00:30 Angel Dog, američki film
01:56 Odbrojanje do Rija, dokumentarna serija
02:21 Noćni glazbeni program

07:20 RTL Danas, informativna emisija (R)
07:55 Sve u šest, magazin (R)
08:25 Lego Ninjago, animirana serija (R)
08:50 Svemoguća Kim, animirana serija
09:35 TV prodaja
09:50 Hitna služba, serija (R)
10:45 TV prodaja
11:00 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica

12:15 TV prodaja
12:30 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija
13:30 Hitna služba, serija
14:25 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
15:20 Kriza, humoristična serija (R)
15:55 Andrija i Anđelka, humoristična serija (R)
16:30 RTL Vijesti, informativna emisija
16:35 Shopping kraljica, lifestyle emisija
17:30 RTL Danas, informativna emisija
17:50 Vrijeme je za rukomet: EP - Poljska 2016., sportska emisija
18:15 EP u rukometu, prijenos
19:55 Vrijeme je za rukomet: EP - Poljska 2016., sportska emisija
20:30 EP u rukometu, prijenos
22:15 RTL Direkt, informativna emisija
22:45 Andrija i Anđelka, humoristična serija
23:20 Kriza, humoristična serija
23:50 Zločinački umovi, kriminalistička serija
00:40 Dr. House, dramska serija
01:35 CSI, serija (R)
02:25 Zločinački umovi, kriminalistička serija (R)
03:10 Astro show, emisija uživo
04:10 RTL Danas, informativna emisija (R)
04:50 Kraj programa

**ČETVRTAK
28.1.2016.**

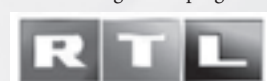

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:05 Vita jela zelen bor
09:30 Velika obitelj, serija
10:28 Korzika, biser Mediterana: Okomiti otok, dokumentarna serija (R)
11:15 Toga dana u godini, emisija pučke i predajne kulture
12:00 Dnevnik 1
12:21 Dragocjeni biser
13:15 Kod doktora, talk-show
14:00 Društvena mreža - znanstveni četvrtak
15:05 Časna žena, serija
16:00 Dirty Gold, dokumentarni film
16:50 Hrvatska uživo
17:40 Život je lijep
18:15 Potjera
19:00 Dnevnik 2
20:00 Najduži dan: Organizatorica vjenčanja, dokumentarna serija
20:50 Časna žena, serija
21:50 Otvoreno
22:41 Dnevnik 3
23:06 Korzika, biser Mediterana: Između mora i vjetrova, dokumentarna serija
23:52 Braquo, serija (R)
00:47 Kod doktora, talk-show
01:27 Vita jela, zelen bor
01:52 Hrvatska uživo
02:34 Život je lijep
03:06 Skica za portret
03:21 Dragocjeni biser

04:09 Zbogom, Grace - američki film
05:34 Biblija
05:44 Dnevnik 2

06:00 Juhuhu
09:55 Odmori se zaslužio si
10:30 Kruške i jabuke, kuharski dvoboj
11:20 Čarolija, serija
12:10 Svečanost na stolu, dokumentarna serija
12:40 Priče o Sherlocku Holmesu, serija
13:40 Kamenjarni tornado, američko-kanadski film
15:05 Ovisni o čišćenju, dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Odbrojanje do Rija, dokumentarna serija
17:15 Stipe u gostima
18:00 Kruške i jabuke, kuharski dvoboj
18:50 Odmori se zaslužio si
19:25 Genijalci
20:05 Ribari na ledu, dokumentarni film
21:10 Zbogom, Grace - američki film
22:35 Zakon i red: UK, serija
23:25 Zločinački umovi, serija
00:10 Kamenjarni tornado, američko-kanadski film
01:35 Odbrojanje do Rija, dokumentarna serija
02:00 Noćni glazbeni program

07:45 RTL Danas, (R)
08:25 Lego Ninjago, animirana serija (R)
08:50 Svemoguća Kim, animirana serija
09:35 TV prodaja
09:50 Hitna služba, serija (R)
10:45 TV prodaja
11:00 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
12:15 TV prodaja
12:30 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija
13:30 Hitna služba, serija
14:25 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
15:20 Kriza, humoristična serija (R)
15:55 Andrija i Anđelka, humoristična serija (R)
16:30 RTL Vijesti
17:00 Shopping kraljica, lifestyle emisija
18:00 Sve u šest, magazin
18:30 RTL Danas
19:15 Pet na pet, kviz
20:10 Princ Perzije: Pijesak vremena, igrani film, avanturistički/ akcijski
22:15 RTL Direkt, informativna emisija
22:45 Andrija i Anđelka, humoristična serija
23:20 Kriza, humoristična serija
23:50 Zločinački umovi, kriminalistička serija
00:40 Dr. House, dramska serija
01:35 CSI, serija (R)
02:25 Zločinački umovi, kriminalistička serija (R)
03:10 Astro show, emisija uživo
04:10 RTL Danas, (R)
04:50 Kraj programa

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture *Svijetolik* nedjeljom od 16.30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 19 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

HRVATSKA PANORAMA NA TELEVIZIJI YU ECO

Program obuhvaća informativnu petominutnu emisiju *Cro info vijesti*, koja se prikazuje radnim danima nakon Info bloka ove televizije u premijernom i tri reprizna termina (15.30, 19.15, 22.15, 00.15 sati). Polusatna društveno-politička emisija *Motrišta* emitira se četvrtkom od 22.30 sati, a reprizira ponedjeljkom od 9 sati. Kolaž emisija s pregledom tjedna iza nas pod nazivom *Hrvatska panorama* emitira se subotom od 11 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18.00 - 19.00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog *Bolja Srbija* • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik *Govorimo hrvatski*

19.00 - 19.30

• Poetski predah • *Popularne melodije* - zabavna glazba (ponedjeljkom) • *Na valovima hrvatske glazbene tradicije* - narodna glazba (utorkom) • *Veliki majstori glazbe* - ozbiljna glazba (srijedom) • *Rock vremeplov* (četvrtkom) • *Minute za jazz* (petkom)

19.30 - 20.00

• *Europski magazin* - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • *Kulturna povijest* (utorkom) • *Znanjem do zdravlja* (srijedom) • *Razmišljanje dopušteno* (četvrtkom) • *Tjedni vodič* (petkom)

20.00 - 20.30

• *U pauzi o poslu* (ponedjeljkom) • *Aktualije* (utorkom) • *Otvoreni studio* (srijedom) • *Kultur café* - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • *Vodič za moderna vremena* - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20.30 - 21.00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
• 18.15 Vojvođanski tjedan
• 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19.00 Vjerska emisija, duhovna glazba
• 20.00 Divni novi svijet
• 20.55 Odjava programa

Nedjelja

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana
• 18.10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
• 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19.30 Putnici kroz vrijeme emisija za djecu Hrvatskoga radija
• 20.00 Hrvati izvan domovine - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
20.55 Odjava programa

104, 4 Mhz

EVA MILOSAVLJEVIĆ, ČUVARICA TRADICIJE

Korak ispred sredine

je završila srednju za manikir i pedikir u Somboru, ali ne radi u struci, već u tekstilnoj tvornici«, priča nam Eva.

AKTIVNOSTI ZA DUŠU

Nebojša je sebe našao u sportu, u mlađim godinama igrao je košarku, a danas slovi velikim poznavateljem, ali i majstorom za pripremu najraširenijeg jela ovih prostora: svih vrsta paprikaša. Zbog toga je na mnogim kuharskim natjecanjima u Sonti i okolici prisutan u svojstvu arbitra. Eva je svoje slobodno vrijeme ispunila etno umjetnošću. podjednako dobro radi i starinske, ali i moderne ručne radove.

»S ručnim radovima počela sam od malih nogu. Prvo sam naučila pletenje i vez. Kasnije sam naučila šivenje, zaintrigirala me je i dekupaž tehnika i oslikavanje stakla. Čak sam radila i minijature replike narodnih nošnji, poglavito šokačkih i mađarskih. Radim i na sebi. Posjećivala sam mnoga predavanja, seminare, radionice, u Somboru, Novom Sadu, Zrenjaninu. Devet godina sam radila poslove i za visoku modu, odnosno ručni vez na haljinama za inozemne modne kuće. Sve pobrojano radila sam u slobodnom vremenu i tako dopunjavala kućni proračun«, priča Eva.

NOVE IDEJE TEŠKO PROLAZE

Eva nikada ništa nije radila slučajno. Uvijek je željela očuvati materijalnu zaostavštinu svojega mjesta, ali ne radi samoga očuvanja, nego i radi upoznavanja drugih s tom zaostavštinom i izrade replika radi prodaje u vidu suvenira. Pokušavala je okupiti žene iz sekcija OKUD-a Ivo Lola Ribar i KPZH-a Šokadija, svojim

U nevelikoj kući na periferiji Sonte živi za pojmove ovoga sela pomalo neobična žena, **Eva Milosavljević**. Skromna radnica banje Junaković, odana je svojoj obitelji, suprugu **Nebojši** i kćerkama **Maji**, danas Novosađanki i **Emini**, danas Somborki.

ODLAZAK I POVRATAK

Eva je Sonćanka, rođena u Somboru. Život je udesio da se u ranom djetinjstvu s roditeljima, zbog njihove potrage za poslom, odseli u Liku, u blizinu Gospića. Odlazak joj je teško pao, odjednom je ostala bez baka i djedova, bez prijateljica i prijatelja. No, djeca najbrže prebole ovakve gubitke. U novoj sredini se brzo snašla. Upoznala je neke nove klince, naučila nove igre. Tamo završava osnovnu školu, u

Zagrebu srednju. Nije ni slutila da ju svi putevi vode tamo odakle je, mislila je, bespovratno otišla. Poput situacija iz mnogih romana, zagledala se u tada naočitog Nebojšu. Iskrene su bile obostrane, pa su se na koncu i uzeli i tako se mlada Eva vratila u mjesto svojega djetinjstva.

»Valjda je tako moralo biti. Tu su mi bili i bake i djedovi, dolazila sam povremeno kod njih, poglavito u vrijeme ferija. Tako sam zašla u godine kad ljubav nenadano plane, naltjela sam na mojega Nebojšu i eto, svila sam s njim gnijezdo u Sonti. Dobili smo dvije zlatne djevojčice i trajemo. Bilo je i lijepih i teških godina, bilo je situacija kad nam je bilo najbitnije preživjeti i kako vidite, uspjeli smo. Maja je završila FTN u Novom Sadu, tamo je i uposlena u struci, Emina

Devet godina sam radila poslove i za visoku modu, odnosno ručni vez na haljinama za inozemne modne kuće

***

Nadam se da će se Sonćani jednoga dana osvijestiti i malo promijeniti mentalitet

bogatim iskustvom ih usmjeriti u aktivnosti koje će biti isplative i za njih i za njihove udruge, ali će biti i dobra promidžba za Sontu.

»Ideja mi je bila da krenemo s organiziranim radom, kako bismo stvorili uvjete za apliciranje na sredstva namijenjena upravo tim aktivnostima. Nažalost, nisam uspjela u toj nakani. Razloge ne bih tražila, vrlo su vidljivi. Prevladala je obična ljudska zavist i neki oblik netrpeljivosti. Ne znam je li to u našem mentalitetu, ali duša me boli kad vidim koliko mi Sončani ne znamo cijeniti sebe i svoje. Zavidni smo svakom koji postigne neki uspjeh u bilo čemu. Nemam namjeru nikoga niti omalovažiti, niti istaknuti. Znam jako puno i ljudi i žena koji rade nešto što bi bilo vrlo konkurentno na tržištu, ali to jednostavno ne znaju plasirati. I sad, ukoliko se pojavi netko tko bi to lijepo upakirao, organizirao plasman, usput ih i educirao, to vrlo teško prihvaćaju. Već u startu, umjesto da razmišljaju i o osobnoj dobrobiti i o dobrobiti sela, sebi prvo postavljaju upit a kakve koristi taj i taj ima od mogega rada kad se toliko trsi?

Duša me boli kad vidim koliko je u vodama seoskoga turizma Sonta zaostala za mjestima s kojima je imala iste ili možda još bolje startne pozicije«, priča Eva.

Smatra da za Sontu još nije kasno i da je krajnje vrijeme za pametno korišćenje bogatih povijesnih, prirodnih i etnoloških resursa.

»Imamo pravo bogatstvo, jedino nam nedostaju odgovarajući ljudski resursi. Mladi nam odlaze, jer u ovoj sredini nema razumijevanja za njihove ideje. Imamo *Groždebala*, jednu od najstarijih manifestacija u Srbiji. Umjesto da ju podignemo na republičku razinu, da to bude manifestacija Sonte i općine Apatin, mi trošimo snagu oko utvrđivanja koja udruga ima tapiju na nju. Organizacija *Groždebala*, bez punog poštovanja tradicije čisti je promašaj, sami ju srozavamo na najnižu moguću razinu. U tih nekoliko groždebalskih dana gostima bismo morali ponuditi, osim folklornih sadržaja, i naša etno jela i starinske zanatske proizvode i veliki broj suvenira. Oko projekata, ne samo ove manifestacije, nego i vezanih za ozbiljniji upliv Sonte u vode ruralnog turizma,

DIJELIMO S VAMA RECEPT!

Poput svih podunavskih mjesta, i u Sonti je očuvano puno starinskih jela koja se i danas pripremaju u obiteljima. Suprug i ja ih obožavamo, pa su na našoj obiteljskoj trpezi redovita. Za ovaj put opredijelila bih se za jedan jednostavan, ali vrlo zdrav desert.

BUNDEVARA

Sastojci za koru: 1/2kg brašna, tip 400 meko, 1 kavena žličica soli, ½ dl ulja, 1 dl mlake vode

Nadjev: Proizvoljna količina narendane bundeve, kod mene je to obično oko 1 kg.

Po okusu šećera, kod mene je to obično 100 g. Ukoliko volite, nadjev možete posuti i cimetom

Od navedenih sastojaka umijesi se meko tijesto i podijeli na tri loptice. Ostavi ga se odstoji pola sata, a potom od sredine prema krajevima stola od svake loptice se izvlači tanka kora. Na tu koru pospe se izrendana bundeva, po njoj šećer, ukoliko volite i cimet. Kora s nadjevom uvijek se u štrudlu, režu se komadi odgovarajuće duljine i slažu u tepsiju. Peče se pola sata na 200 stupnjeva. Bundevara se jede topla, a netko voli i ohlađenu. Dobar tek, ili po šokački: nazdravlje!

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (Sl. glasnik RS br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVJEŠTENJE O PODNESENOM ZAHTJEVU ZA ODLUČIVANJE O POTREBI PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Nositelj projekta *TELEKOM SRBIJA* izvršna jedinica Subotica, Prvomajska br. 2-4. podnio je dana 11.01.2016. godine pod brojem IV-08-501-10/2016, Zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš projekta: »BAZNE STANICE MOBILNE TELEFONIJE SU91/SUU91 SU – JP STADION«, na katastarskoj parceli 19529/1 KO Stari Grad, Subotica, ulica Ferenc Sepa br. 3 (46.46.109181°, 19.655930°).

Uvid u podatke, obavještenja i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se izvršiti u prostorijama Odsjeka za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj (Trg Slobode 1, Gradska kuća, II. kat, soba 226).

Zainteresirana tijela, organizacije i javnost u roku od deset dana od dana objavljivanja ovog obavještenja mogu dostaviti mišljenja o potrebi procjene utjecaja predmetnog projekta na životni okoliš, osobno ili poštom na gore navedenu adresu, ili elektronski na adresu zivotnasredina@subotica.rs.

morali bismo se angažirati svi. Imamo idealne uvjete, na svega 7 kilometara udaljen nam je granični prijelaz s Hrvatskom, toliko nam je udaljen i Dunav; u našem ataru su bogata lovna i ribolovna područja, imamo nekoliko vrlo značajnih povijesnih i arhitektonskih lokaliteta, pa bi sve to treba-

lo iskoristiti na najbolji mogući način. Umjesto toga, ljude s idejama skloni smo izvrgavati omalovažavanju i sprdnji. Nadam se da će se Sončani jednoga dana osvijestiti i malo promijeniti mentalitet«, završava priču Eva.

Ivan Andrašić

NOVOGODIŠNJA AKCIJA!

Tooth optika

Subotica
Maksima Gorkog 20
024 551 045

od 1.12.2015. do 29.02.2016.

50%
50%
20%
20%
5%

POGLED S TRIBINA

+2

Iako je ovoga tjedna vani veliki minus, Hrvatska je nakon tri kvalifikacijska susreta u skupini B ipak stigla do +2. Uvodnom pobjedom protiv Bjelorusije, osobito odličnom igrom u drugom poluvremenu (samo 6 primljenih golova) »kauboji« su navijestili realna očekivanja za dobar plasman. Onda je stigao hladan tuš protiv Norveške (niti jedna vratarska obrana u drugom dijelu susreta), poraz koji je čak u jednom trenutku mogao dovesti u pitanje mjesto u drugom krugu natjecanja (uz potencijalni poraz od Islanda). No, u utorak navečer **Babićevi** izabranici su zaigrali

onako kako dolikuje jednoj od najuspješnijih svjetskih reprezentacija i potpuno deklasirali izravnog protivnika za mjesto među 12 najboljih momčadi starog kontinenta. Osobito je bila dojmlija igra u prvih petnaest minuta prvog dijela kada je »kockasti stroj« neumoljivo punio mrežu Islandana.

Istina, Hrvatska je pobjedom Norveške protiv Bjelorusije već imala izboren prolazak dalje, ali ovako je u novu skupinu u kojoj će se natjecati s Poljskom, Francuskom i Makedonijom, ponijela i dva boda. Bez njih bi, u ovako jakoj skupini (domaćin i uvijek favoriti Francuzi), ostala bez ikakvih šansi za prolazak u polufinale.

Kako će izgledati sljedeća tri susreta ostaje nam vidjeti u predstojećim danima Europskog prvenstva u Poljskoj. Hrvatska je pokazala nekoliko lica i sada je na momčadi da pokaže i dokaže je li spremna za veliki rezultat. Susret protiv Islanda je pokazao kako se može igrati na razini borbe za medalju, ali tako treba odigrati i protiv svih sljedećih protivnika. Osobito protiv Francuza i u posljednjem kolu, Poljaka.

Kalkulacije oko toga koliko će biti dovoljno bodova za jedno od prva dva mjesta koje vode u polufinale započet će nakon odigravanja prvog susreta protiv Makedonije, ali jedno je sigurno: Hrvatska je u prilici sama odlučivati o svojoj sudbini. Sve tri pobjede i polufinale je osigurano, a sve ostale kombinacije su upitne.

Protiv Islanda se najbolje vidjelo kako treba igrati. I pobjeđivati.

D. P.

NOGOMET

Prodaja NK Osijek

Osječko Gradsko vijeće u utorak je na sjednici jednoglasno prihvatilo ponudu mađarskog poduzetnika **Lörinca Meszarosa** za kupnju 46,6 posto vlasničkog udjela grada u Nogometnom klubu *Osijek*, po cijeni od 100 tisuća kuna. Nakon odluke o prihvaćanju ponude gradonačelnik **Vrkić** je kazao kako »posao nije gotov«, jer sada ulagač u neposrednim pregovorima s vjerovnicima treba riješiti problem potraživanja prema klubu, prije svega s Gradskom bankom, te dogovoriti se s ostalim dioničarima, jer »u ponudi stoji da će posao biti zaključen, ako kupac stekne u paketu 90 posto dionica«.

TENIS

Čilić i Konjuh u drugom kolu

Na startu Australian Opena, prvog Grand Slam turnira nove teniske sezone, od hrvatskih tenisača i tenisačica pobjede su zabilježili samo **Marin Čilić** i **Ana Konjuh**. Čilić je bio bolji od Nizozemca **de Bakker**a (6:7, 7:5, 6:2, 6:4), dok je Konjuh svladala Poljakinju **Radwansku** (0:6, 6:4, 6:3).

KOŠARKA

Zadar bolji od Cedevite

Pomalo iznenađujuće *Zadar* je u 20. kolu ABA lige na svom parketu svladao trećeplasiranu *Cedevitu* (81:72) i skočio na šesto mjesto tablice. Treći hrvatski predstavnik *Cibona* je rutinirano pobijedila *Skoplje* (68:62) i zadržala petu poziciju.

HOKEJ

Važna pobjeda

Hokejaši *Medveščaka* upisali su važan trijumf protiv *Dinama* iz Moskve (2:1) i ostali u igri za plasman u doigravanje KHL lige. Hoće li uspjeti izboriti osmo mjesto u Zapadnoj konferenciji, ovisit će o izravnom duelu protiv glavnog konkurenta *Slovana* iz Bratislave.

NAMA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs

Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Podajemo obiteljsku katnu kuću 210 m² na placu od 670m² – garaža, kotlarnica, ljetna kuhinja i vinska komora sve opeka, plin, etažno grijanje, telefon, interfon, do autobusa 5 minuta. Subotica. Tel.: 024 546 061 ili 064 468788.

Prodajem Tv Samsung ekran ravan 82 cm, daljinski, namještaj visoki sjaj – regal 3,8, klupski stol, škrinja za jastuke i regal 2,v /2š. Tel.: 064 4681788.

Prodajem noviju trosobnu kuću na uglu, s placem od 524 m² u Novom naselju – Aleksandrovo. Tel.: 063-553-447.

Prodaje se kuća u Petrovaradinu, Marina Držića 2a. Površina zemljišta je 100 m², stambena površina je 40 m². Tel.: 064 0125719.

Prodaje se trosoban stan od 73 m², dvije terase, renoviran, prijeko od Hrvatskog konzulata u naselju Tokio. Ima kablovsku, CG,... Cijena 50.000 eura. Tel.: 069 2052608.

Hrvat, 25 godina, zaposlen, vlasnik velike kuće u turističkom gradu Slavenska Orahovica kod Osijeka, traži djevojku zanatliju (frizerku) za dopisivanje – brak. Uz pismo poslati fotografiju. van Peček, Stjepana Radića 10, HR 33515 Orahovica Slavenska, Hrvatska.

Izdajem u najam 20 ari placa u progonu u centru Tavankuta, pogodno za platenik ili organsku proizvodnju – ima bunar. Tel.: 064 5259245.

Prodaje se kuća – vikendica na zapadnoj obali jezera Palić. Tel.: 062 8687964.

Mijenjam ili prodajem veće leandere u boji i limun, koturaljke, novu električnu kosilicu, muške čakšire s prslukom, kožne čizme, koš, šešire, šubare, kaput i žensko bunjevačko ruvo (i sefiri), razne marame, sto i stolice, tepisi i ekskluzivna italijanska vjenčanica od čipke. Tel.: 024 532570.

Kupujem salaš s okućnicom u Ljutovu ili Tavankutu. Tel.: 069 2887213.

Prodaju se koturaljke, stolovi i stolci, bunjevačka ruva – svila i sefiri, marame, pregače, ponjaviceevce, čaršavi, muške čakšire i prsluk, čizme, šeširi, nova el. kosilica, tepisi i staze. Tel.: 024 528 682.

Prodaje se dvosoban stan (51 m² + terasa) s odličnim rasporedom prostora na Prozivci. Stan se redovito održava i sačuvan je. Ima klimu, kablovsku i daljinsko grijanje. Cijena 28.000 eura (nije fiksno). Tel.: 064 2498244.

Izdajem (od 1. 9.) 2-soban namješten stan (3 kreveta+pomoćni ležaj, plinsko grijanje, blizina tramvaja) u Zagrebu, Folnegovićevo naselje. Cijena: 250 eura. Tel.: 063 8820654, 065 6081194. +385 92 1770196.

Hitno prodajem mali moto-kultivator, marke VALPADANO s frezerom, 10 KS. Tel.: 062 86 87964.

Potrebnici radnici za rad u novoj tvornici u Slovačkoj. Tel.: 064 4109369

Prodajem veći 1 S, integralova zgrada, parketiran, s malim barom, IV. kat, 2 lifta, podrum, cg, adsl, kds tv i interfon. Tel.: 062 8900458.

Prodaje se apartman od 36 m² u Jadranovu, 5 km od Crikvenice. Tel.: 024-4527-499, 064-18-39-591.

Prodaje se muška kožna jakna vel: 56 braon boje, nova. Tel.: 064 4618006.

Prodajem perjani jastuk 80x120 s odgovarajućom novom ručno šivanom salvetskom krevetnom (dvije navlake za jastuk i dvije navlake za jorgan). Cijena po dogovoru. Tel.: 060 5402733.

Prodajem trodijelni orman – mahagonij, regal iz četiri dijela, dva garderobna i dvije vitrine, kauč, fotelju i dva taburea. Tel.: 024 4561752, 064 3051513.

Prodajem stroj šivanje marke Bagat s ormančićem, visoki sjaj, orahovina. Tel.: 069 2887213.

Prodajem ručno štrikači stroj Empisal skoro nov – stolni. Katarina Turkal.

Izdajemo apartmane u Novom Vinodolskom. www.apartmani-karasic.com.

Prodajem poslovni prostor u centru grada cca, 350 m² na tri nivoa. Inf. 069 2887213.

Prodaje se drvena vaga s tegovima, ojačana željezom. Mjeri do 500 kg. U Subotici. Tel.: 064 3910112.

Tročlana obitelj prima na dvorbu stare osobe za mirovinu ili nekretninu. Tel.: 062 1941729.

U Somboru prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 5449220; 064 2808432.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi VAŽI DO 29. 1. 2016.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*.
Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga **CroArt** prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge.
Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218;
e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC *Bunjevačko kolo*, Likovni odjel, vrši prodaju slika svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4. radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

OSNIVAČ:
Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:
Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:
Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Zvonko Sarić, Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR
Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:
dr. sc. Jasminka Dulić (hrurednik@tippnet.rs)

**POMOĆNIK I ZAMJENIK
GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:**
Zvonko Sarić

LEKTOR:
Zlatko Romić

REDAKCIJA:
Davor Bašić Palković
(urednik rubrike kultura i urednik *Kužiša*)
Dražen Prčić
(urednik rubrike sport i zabava)
Željka Vukov
(urednica društvene rubrike i urednica *Hrčka*)
Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)
Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:
Mirko Kopunović (mkopunovic@hrvatskarijec.rs)

TEHNIČKA REDAKCIJA:
Thomas Šujić (tehnički urednik) (tsujic@hrvatskarijec.rs)
Jelena Ademi (grafička urednica) (jademi@hrvatskarijec.rs)

FOTOGRAFIJE:
Nada Sudarević (nsudarevic@hrvatskarijec.rs)

UREDNIK WEB IZDANJA:
Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:
Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)
Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:
Mirjana Dulić (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55; ++381 24/55-15-78;
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs
WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Rotografika
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизација
у публикацији Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

U NEKOLIKO SLIKA

Disco večer

IZ IVKOVIĆ ŠORA

Malkoc i na stranu

Piše: Branko Ivković

Faljnīs, čeljadi moja. Jevo, ja baš usto. Sramota kast, al skoro prid užnu. Omašio sam i misu i iđište na rakijicu po Ivković šoru, nisam ništa posvršavo po avliji, sve morala moja Jela. Sve me trbu boli kad se sitim kako će sad rondzat i zvonit. Sve se mislim da bi

mogo uteć kod Pere dok je ne prođe, al niki sam ogladnio pa mi se ni užna ne propušta, a mante je kaka je možem zateknit i privrnit tanjir. Znete zašto sam ovaki? Da vam ispriopovidam. Zvao me ono poodavno naš Ive, pa veli jel bi ja tio ić s njim u Antin? Ta di ne bi? Jedva sam dočekao da malkoc obađem i ja bilog svita s limuzinom, a ne samo koliko bicigla za dan dova-ti. Veli on iđe divanit na nikim spremanju što se tamo slavi o njegovoj Luci i o novoj diplomi što se nedavno iškulario, a mi ćemo eto vidit svita i ić u goste. Ja to već i zaboravio, kadli se on javi i veli iđemo. I borme bili. Ne da je bilo lipo ko lipo, već samo tako. Dočekali nas čeljad ko rod rođeni. Svaka njim čast toj familiji Flinčec, a tek priredba njim bila samo taka. Lipi ruva iz svi krajova, a i iz naše Vojvodine bilo borme nikoliko cura. Kad nema mene evo nji. Baš mi iđu Pere i Joso, sad ću i njima ispriopovidat kako sam se provo. Očeš vraga, nji dvojca opšte nisu kulturno prosvićeni. Jevo oma se latili boce s raki-jom i nadimanja kugod da nikad nisu ni onjušili rakiju. »Vas dvojca ste taki, božem prosti, zamlaćeni kugod da niste treću noć dočuvani. Samo na lokačinu mislite a ni jedan da se siti da me pita kako sam se proveo, jel bilo lipo, jel ovo, jel ono... Vi borme nikad ne bi uspili diplomirat za češača krava iz treći put kugod naš Ive«, velim njim sad već bisan zato što ni ne haje za mene. »Ta nismo mi krivi što se ti nisi naspavo, a cigurno si se noćos i oždro tamo priko u Antinu. Jeto vidiš da znamo i di si bio i šta si radio. Doduše, to šta si radio znamo uvik, hahaha«, ceri se Joso i već drugput naliva iz buteljke, a borme ni Pere ne zostaje tušta za njim. Mislim se u sebi: »Braniša, baš si ti sebi udesio pajdaše. Ne mož s njima ni rič prodivanit o kulturi i folkloru.« Tako je to, čeljadi, nisam ja kriv što su oni taki, a borme taki su već matori da i ne mož više ništa prosvitlit. Taman da i upišem na ove nove privatne velike škole nji dvo-jica bi buktili, a baš tamo niko nije buktio. Znete šta ću? Jevo, lipo ću se i manit mojeg naukovanja. Fala lipo mojim novim pajdašima Antinjanima na lipo provedenoj večeri, posebno familiji Flinčec na lipom gošćenju. Nadam se da ću bar jedared imat priliku da i ja nji vidim u Ivković šoru na kakoj našoj priredbi. Drago mi da je naš Ive imo priliku pripovidat kod nji prid punom salom na našim bunjevačkim govoru, da se i tamo čuje naša starovinska lipa rič. Sad se oču-neću moram manit divana, jel borme ova dvojca moji pajdaša su tako navalili na buteljku da će ostat prazna vrlo friško i ja neću moć »izbit klin« od sinoć, a rad druge ne smim jel bi moro proć kraj Jele. A to je malo opasno u ovoj situaciji, morate priznat. Ajd, zbogom.

BAĆ IVIN ŠTODIR

Dokle već ta izbiranja

Bać Ivina jutros ošla u varoš, mora sredit nikake papire, pa ga, kakogod može, ujavit u socijalno. Ako ne može, skupo će mu izajt što su prvać ni anđeli pazili na njega. A medecine što je dobijo, već je i nako platijo i još bi se tribo it u bolnicu snimit na nikakomu sokočalu što je malo malo, pa pokvarito. Mož to i ko privatni doktora, al bome, da košta, košta. Ko njega se baš krenilo kako ne triba. Eto i vi što ko nji trukuje već vraganajst godina, nikako da ga ujavu, samo obećavu. Te

Piše: Ivan Andrašić

triba ujavit voga, malo mu fali brog penzije, te noga, svršijo škulu, a dađa mu tajitaj, pa ni red da baš njega ne zaposlu, te noga što mu se fabrika zatvorila, pa da mu dica ne ostanu gladna, te noga što je zabadva razno kamaru cidulja za njevu partiju, pa bi mu se sad tribalo kakogod odužit. Jedino on nikako da dojde na red. A ko mu i kriv, misli se, ka ni na vrime unišo u nikaku partiju. Ka pogleda redom, voga udesijo vaj, noga naj. On, ope, ko da ni ničiji. Vi njegovi što su tamo gore, da su tili, udesili bi već davno i njega. Al ne bi ni za živu glavu malo poduprli, ako ga udesu, možda bi od kogagod moglo bit kakegod zamirke. Taki su vada stvoriti, uvijek će više podupirat za tuđe, neg za svoje. Davno je ko njega u selu tako, kogod malo digne glavu i pogleda dalje, oma mu se svi pribisu za noge da se slučajno ne izdigne priviše. Šta bi on bijo bolji o drugi? U štodiru ga prikiniolo Taksino bisno lajanje. Oma zno da ide kum Tuna. Poštaš bijo pri frtalj sata. »Ajde, kume, unidi samo, ne može Taksa dojt u gank«, veli bać Iva i malo se bolje udesi na otomanu. Kum Tuna unide, rukuje se š njim i spušča mu nastal nikoliko lemunova i jabuka. »Evo, kume, da se malo okripiš, kaže da za tvoju bolu triba dosta vitamina. A da ti kažem i šta ima novoga, nočas sam došo natrag iz glavne varoši sa koferencije. Naj naš obnarodovo da se ope rešijo krenit na izbiranje, šta košta da košta«, veli i sidne na oklicu nuz otoman. »Lako njemu zono šta košta da košta, ka će sve i njegove i ne što svi mislu da nisu njegovi, naranit sa državni jasli. A svit će se samo naslađivat njevima ko bojage svađama. Vidićeš, saće se svi samo natofrčit isprid televizija, al niko više neće gledat ni *Velikoga brata*, ni *Farmu*, ni te silne serije. Vo što ćedu ko i uvijek divanit pri izbora svi će voljit slušat više neg jist. Sve mi drago što sam se prvać zavitoovo Svetomu Antunu da više neću gledat televiziju«, veli bać Iva i ogulji jedan lemun. Kum Tuna sam sebe naljo bukaricu katarke. Tijo jednu i pripalit, al mu bać Iva ni do, rekla doktorica da ne smije bit tamo di se puši. »Bome, ja jedva čekam da na televizije vidim voga mojega, pa da još jedamput čujem sve vo što nam izdivanijo na koferencije. Vidićeš, kume, ako njega izbirnemo, za dvi godine će nam bit puno bolje neg sad«, veli kum Tuna i izdune bukaricu. »Idi, kume, ne triba više ni palit televiziju, toga tvogjega već mož vidit i ka otvoriš rernu!«, veli bać Iva i okrene divan na drugo.

22. siječnja 2016.

MISLI POZNATIH

- **Camus:** A zašto bi čovjek morao voljeti rijetko da bi mnogo volio?
- **Einstein:** Puno je teže razbiti predrasudu nego atom.
- **Bacon:** Šutnja je odmor duše.

KVIZ

Toma Erdődy

Koje godine se rodio hrvatsko-slavonsko-dalmatinski ban **Toma Erdődy**?

Iz koje glasovite hrvatske obitelji potječe?

Kada je imenovan hrvatskim banom?

Protiv koje velike sile je imao niz uspješnih bitaka?

Koja je njegova najpoznatija pobjeda?

Kojom je titulom nagrađen od pape **Klementa VIII**?

Gdje su se nalazili njegovi posjedi?

Kada i gdje je umro Toma Erdody?

Rodio se 1558. godine.
Iz obitelji kardinala **Tome Bakac Erdodyja**.
1584. godine.
Protiv Osmanlija.
Kod Siska 1593. godine.
Vitezom Reda Svetog Otкупitelja
Samoboru, Jastrebarskom, Varaždinu...
Umro je 19. siječnja 1624. godine u Krapini.

FOTO KUTAK

Maščom kruva!

VICEVI

Pita sin:

- Tata, jeste li vi imali daljinski upravljač?
- Jesmo, sine
- Kako je izgledao?
- Ja sam bio daljinski!

Žali se prijateljica:

- Mjesecima držim dijete. Ne jedem. Mučim se.
- I kada sam konačno skinula kilograme nitko ne kaže kako dobro izgledam.
- Nego, ala si propala!

MALI NOGOMET

Munjama sončanski turnir

SONTA – U organizaciji OŠ *Ivan Goran Kovačić*, a pod pokroviteljstvom Općine Apatin, u sportskoj dvorani u Sonti od 10. do 14. siječnja održan je malonogometni turnir. Osam ekipa bilo je svrstano u dvije skupine, u kojima se igralo po bod sistemu, svak sa svakim. U finalu su međusobno odmjerile snage prvoplasirane ekipe u skupinama, *Dva druga* i *Munje*. Utakmica je odigrana u žestokom ritmu. Mlada ekipa *Dva druga* u većem dijelu utakmice imala je inicijativu, igrala je ljepše za oko, međutim, zgoditke su postizali iskusni nogometaši iz ekipe *Munje*. Turnir su osvojili ubjedljivom pobjedom od 6:0. U utakmici za 3. mjesto ekipa *Sinovi ravnice* svladala je ekipu *Galax* rezultatom 7:2. Najbolji strijelac bio je **Marko Filipović** iz *Sinova ravnice*, za najboljeg vratara proglašen je **Davor Balog** iz *Munja*, a titulu najboljeg igrača podijelili su **Josip Gal** iz *Galaxa* i **Luka Pešut** iz *Dva druga*. Nagrade najboljima dodijelili su predsjednik općine Apatin **Živorad**

Smiljanić, predsjednik Savjeta MZ Sonta **Željko Dekan** i ravnatelj OŠ *Ivan Goran Kovačić* **Zvonko Tadijan**. »Iako na turniru nije bilo novčanih nagrada, prezadovoljan sam odazivom ekipa. Publika je u ovih pet dana gledala vrlo dopadljiv nogomet. Kako su na turniru sudjelovali samo nogometaši iz Sonte, mislim da je viđenim prezadovoljan i trener Dinama **Vinko Danić**. Zahvalan sam općini Apatin zbog materijalne potpore i sončanskoj školi zbog besplatnog ustupanja i grijanja dvorane, što je omogućilo održavanje turnira«, kaže organizator turnira, profesor tjelesnog odgoja **Goran Matić**.

I. A.

HOKEJ

Spartak vodi u Balkanskoj ligi

SARAJEVO - Hokejaši subotičkog *Spartaka* su nakon dva odigrana turnira vodeća momčad Balkanske lige. U svih šest dosadašnjih

susreta zabilježili su pobjede, a posljednje tri bile su protiv *Vukova* (6:3), *Metalurga* (8:2) i *Slavije* (7:3) na turniru u Sarajevu. Sljedeći turnir Balkanske lige održat će se u Subotici od 5. do 7. veljače.

ODBOJKA

Spartak – TENT 1:3

SUBOTICA – Gostujuća ekipa *TENT* bila je bolja od odbojkašica *Spartaka* (3:1) u 11. kolu Superlige za žene. Priliku za nove bodove *Golubice* će imati u subotu 23. siječnja kada gostuju u Lajkovcu protiv *Željezničara*.

Poraz od lidera

SUBOTICA – Odbojkaši *Spartaka* poraženi su od prvoplasirane momčadi *Jedinstva* iz Stare Pozove (1:3) na svom terenu u 11. kolu natjecanja Prve lige Srbije. Subotičani se nalaze na četvrtom mjestu,

a sljedeći susret ponovno igraju kao domaćini protiv *Mladog radnika* iz Požarevca u subotu 23. siječnja od 20 sati u Gradskoj dvorani sportova.

KOŠARKA

Novi poraz

SMEDEREVO – Košarkaši *Spartaka* su doživjeli novi poraz na gostovanju kod Smedereva (73:67) i sada se nalaze na jedanaestom mjestu Košarkaške lige Srbije. U petak 22. siječnja u Gradskoj dvorani sportova u Subotici dočekuju momčad *Mladost* iz Zemuna. Susret počinje u 18 sati.

JOSIP IVKIĆ, ŠAHIST

Čarolija na 64 polja

I skusni sudionici Božićnog šahovskog turnira nisu ni slutili da su u mladom **Josipu Ivkiću**, koji je na početku tog turnira predstavljen kao novi član sportske sekcije HKUD-a *Vladimir Nazor*, dobili jaku konkurenciju u borbi za trijumf. Desilo se da baš Josip izbori pobjedu, što je očigledno bilo još na polovici turnira, kada se izdvojio kao favorit. No, razgovor s njim otkrit će nam da Josip, iako nema šahovsku titulu, šah igra odmale na i da je bio sudionikom mnogih šahovskih natjecanja u Bosni i Hercegovini, gdje je živio do dolaska u Sombor. Potaknuo ga je *Nazorov* turnir da se ponovno malo više posveti čarobnoj igri na 64 polja, a nas da malo više doznamo o njemu.

GLEDAO, UČIO, IGRAO

Josip je u Sarajevu završio studij teologije, došao je zatim u Sombor u Karmelski samostan, ali ga je napustio prije odlaska u novicijat, oženio se i tako postao somborski zet. Rodom je iz mjesta Vidovica, kraj Orašja u Bosni i Hercegovini. Želja mu je da se u novu sredinu što bolje uklopi, da upozna nove ljude, a s obzirom na to da šah igra od djetinjstva logično je bilo da šah bude jedan od načina da bolje upozna ovdašnje ljude.

»Volim sport, pa nije nemoguće da se aktiviram i u nekim drugim sportovima u okviru *Nazorove* sportske sekcije kao što su stolni tenis ili veslanje. Na to me nagovara i pročelnik sportske sekcije **Pavle Matarić**, ali vidjet ćemo što će biti. A što se tiče šaha rekao bih da je to naša obiteljska tradicija, jer su ga igrali i moj djed i otac. Prvo sam gledao djeda i oca kako igraju, a kasnije sam se počeo s njima i nadmetati. Kao učenik bio sam član šahovske sekcije s kojom sam sudjelovao na raznim školskim natjecanjima, a kao osnovnoškolci stigli smo i do državnog natjecanja

Bosne i Hercegovine«, priča nam Josip o svojim šahovskim počecima.

Šah je uspješno nastavio igrati i u gimnaziji. Kao student u Sarajevu bio je član Šahovskog kluba, kaže prije svega radi druženja, jer mu nikada nije bio cilj osvajanje nekog rejtinga. Ukoliko bude imao vremena, namjera mu je i da se učlani u Somborski šahovski klub. Ono što svakako neće propustiti jest Memorijal profesor *Franja Matarić*, koji će u *Nazoru* ove godine biti održan 25. put.

MAGIČNE PARTIJE GARIJA KASPAROVA

Pitamo ga i što ga je privuklo toj čaroliji na 64 polja.

»To je igra koja traži razmišljanje, određeni intelektualni napor. Prvo treba naučiti pravila igre, općenito kao i u svakom drugom sportu, da bi se u toj igri moglo uživati. Nekada zna biti i zamorna,

jer neka partija može toliko opteretiti da ne izlazi iz glave, ali ne treba pretjerivati, jer sve je to igra, ali jedna zanimljiva igra«, kaže Josip.

Sláže se s onima koji podupiru inicijativu da se šah kao izborni predmet uvede u škole i dodaje da je on kao učenik imao tu sreću da su u njegovim školama bile aktivne i uspješne šahovske sekcije. Kaže da današnja djeca imaju priliku naučiti i igrati šah koristeći računalo, ali iako se i na takav način može dosta toga naučiti, ipak prednost daje »živoj« igri dva protivnika na šahovskoj ploči.

»Pred svaku šahovsku partiju najvažnije je opustiti se i maksimalno se koncentrirati. Ja sam opušteno krenuo na ovaj Božićni turnir i dobro je na kraju ispalo«, kaže naš sugovornik.

Prisjeća se i da mu je kao dječaku nagrada na jednom šahovskom turniru bila knjiga čuvenog šahista **Capablance**, te su prve partije koje je proučavao upravo bile njegove

partije. Kasnije je proučavao partije **Garija Kasparova**.

»Njegove su mi partije zanimljive, jer igra dinamično, žrtvuje figure, što me više privlači od statičnih partija«, kaže Josip.

Ne bavi se profesionalno šahom, ne juri rejting, pa se i ovoj igri posvećuje onda kada ima slobodnog vremena i žele da se zadubi u šahovske kombinacije. Zaključujemo ovaj razgovor pitanjem žali li što više svog vremena nije posvetio šahu. Odgovara da je bilo razdoblja kada je važno bilo posvetiti se nekim drugim stvarima, nego li šahu, ali nikada nije kasno i na dobroj osnovi lako je nadograđivati dalje.

»Ono što je sigurno ostajem u *Nazorovoj* sportskoj sekciji, a ako bude prigode priključit ću se i Somborskom šahovskom klubu. Uglavnom, šah će uvijek biti tu negdje«, kaže Ivkić na kraju ovog našeg susreta.

Z. Vasiljević

HRCKOV MASKENBAL

4. veljače 2016.
HKC »Bunjevačko kolo«
17 sati